Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Die alleen-spraecke der zielen met Godt

https://hdl.handle.net/1874/32172

Onlancx uyt het Latijns exemplaer van d'Autheurs handt gheschreven, ghecorrigeert ende verbeert, door den Eerweerdighen Heere P. I. V. S. Priester der Societeyt IESV. Met verscheyden Figuyren verciert, door C.V.Sich. voor P.I.P.

Tot Loven, By IAN MAES, Anno 1628.

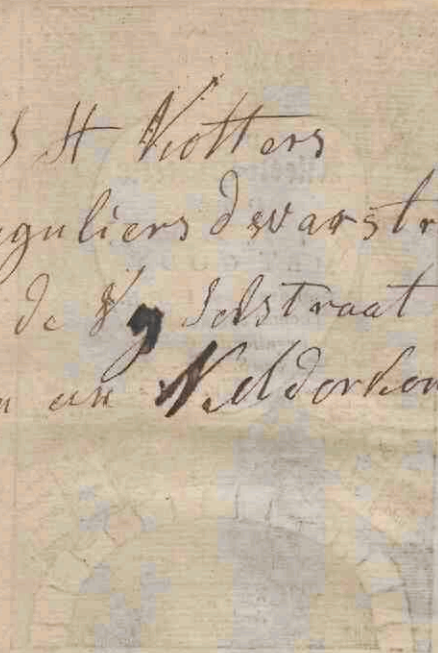

Aende Eerwaerde

ENDE

Godtvruchtighe Vrouwe,

VROVWE

HESTER TACQVET,

Vrouwe van Wilre, &c.

Weduwe wijlen

H. IANS GEVARTS, Doctoor in beyde Rechten, &c.

ALs ic over sommige maenden aendachtelijck gelesen hadde dit boecxken / ghenaemt Die Alleen-spraecke der Zielen, het welcke nieuwelijcks door een van onse mede-broeders was verbetert / naer ende teghen eenen boeck met des Autheurs eyghen handt ghescheven: soo is my 't selve alsoo wel bevallen / dat ick 't wel hadde begheert in onse Nederlandtsche taele over te setten / op dat meer devote herten de selve vrucht

(die my docht daer in verborghen te schuylen) daer uyt souden moghen scheppen. Corts daer nae heb ick verstaen dat het over-geset was/ ende ghepzint over veele jaeren/ maer dattet alsoo ghetrocken was/ datmen 't selve niet meer en vonde te coop: Soo hebbe ick goedt ghevonden mijn neerstighepdt te doen om dat op een nieu te laeten dzucken/ ende eerst de verduptsinghe een luttel te verbeteren/ volghende het Latijns exemplaer nieuwelijex verbetert. Het welcke alsoo ghedaen zijnde/ hebbe 't selve aen uwer L. willen Dedicceren/ op dat ghy uwen weduwelijcken staet nu soo veele jaeren loffelijck houdende/ ende der weereld solaes dervende/ hier uyt soudt moghen raepen een suyver saligh ende Goddelijck vermaeck: het welcke nerghens in te vinden en is dan in GODT, de waerachtighe sourse van alle solaes/ vzeede ende ruste/ die alle weelden ende contentement der weereld te boven gaet/ ende die 't

doet

doet verleeden al dat onder de Sonne is. Ghy hebt HEERE ons gheschaepen (seydt S. Augustijn) tot u/ ende ons herte is ongherust tot dat het rust in u. Dit mach ick u versekeren Eerw. Vzouwe/ dat soo wanneer ghy u sult vinden swaermoedigh oft onlustigh/ vertreckende u in eenighepdt/ ende hier een Capittel oft twee aen-dachtelijck met opghehevender herten lesende: soo sal dy een ruste vinden ende eenen troost uwer zielen. Den Vader der barmhertighept die een GODT is van alle waerachtighe vertroostinghe/ verleene ons al te saemen dat wy in hem smaeck mochten vinden/ ende eenen onsmaeck oft misnoeghen in alle het gene dat hy niet en is. Bidt den HEERE voor my: Vt Loven/ desen lesten Apzil/ 1627.

't Spreeck-woordt
VAN
THOMAS A KEMPIS.
In een hoeckken met een Boeckken.

De

De Prologhe des Autheurs.

IOt eenigh ſolaes eñ vertrooſtinge hebbe ic ſommighe devote ſententien in een Boeckſken verſaemt, het welcke Boeckken ick mijnder herten ſeer diere heb willen bevelen, ende dat begheert te hebben als voor eene luſtelijcke beemt met verſcheyden boomen beplant, ende met ſchoone bloemen verciert zijnde, op dat ick ſomtijts daerinne ſoude mogen gaen alſt noot weſen ſoude, om te leſen ende te over-peynſen eenige behaeghelijcke ende begheerlijcke materien, waer door de herten die met droeffeniſſen eñ verdriet bevangen zijn, ſouden mogen ghe-ſterckt eñ getrooſt worden. Ende op dat ick claerlijc eñ lichtelijck vinden ſoude, onder wat boomken dat ick ſoude moghen ruſten, oft wat bloemken dat alderbevallijckſte ſoude weſen, eñ my alderbeſt aen-ſtaende om te plucken, ſoo heb ick elck Capittel byſonder ſijnen eygen tijtel gegeven, den welcken u te kennen geeft waer af dattet Capittel tracteert, ſoo ghy bevinden ſult inde Tafel achter aen't Boeck volghende. Oock ſoo heb

ick in verſcheydē manierē van redenen, nu als ſprekende alleen, nu als diſputerende met een andere, nu als leſende, nu als coutende, nu als ſelve in perſoon, nu als eenen vreemdē, met ſlechten eñ ſimpelen redenen, dit by malcanderen ghevoeght eñ geſtelt. Daerom bidde ick dat niemant vanden genen die dit leſen ſullen hem en verontweerdighe over het werck des Autheurs, want't hem alſo belieft heeft, dat hy anders niet en heeft geſocht dan te couten. Eñ vergeve oock der onvolmaectheyt eñ ſlechtigheyt van deſen ghedichte, denckende dat GODT den HEERE aen-genaemer eñ behaegelijcker is, niet dattet alder-conſtichſte is, maer 'tgene dat ſlecht ſuyver eñ reyn is. Eñ oft by avontuyrē ergens den ſin niet ſoo vol-comen oft ſo claer en werde bevonden, ſoo begeere ick daer op te hebben eenen goedt-willighen correcteur: Hem verclaerende, iſt dat hy eenige fauten oft ghebreken vint, dat my dat ſelve meer uyt ongemerckelijckheyt dan met op-ſet ontvallē is. Noch daer-en-boven, want menſchelijcke oordelē al iſt dat ſy warachtigh ſchijnen te weſen, faellieren mogen eñ valſcheyt in hebben, ſo neme ick o Almachtighe GODT ende Vader der lichten, als een ootmoedigh diſcipel

mijn toe-vlucht tot u, eñ dit alleen-ſpreken preſentere ick u, op dat ghy 'tgeene dat op-recht is approberen wilt, eñ van weerden houden, eñ verwerpen 'tgeene daer gebrec in is, gevende my oft eenigen anderen getrouwen dienaer te kennen, hoe datmē 'tgene dat u miſhaeght, ſoude moghen beteren, eñ beter onderhouden. Noch ſoo bid ick u H. Vader, wilt my uwen ootmoedigen dienaer tijt ende ſtont verleenē om te woonen in de alder-vruchtbarichſte weydē der Schrifttuyrē, de welcke mijn alder-lieffſte weelden zijn eñ weſen ſullē, tot dat den dach der eeuwigheyt op-gaet, eñ de ſchaduwe der ſterffelijckheyt onder-gaet. Ontrect my oock alle onprofijtelijcke ſorghen, liefden van tijtelijcken dingen, ſchaedelijcke paſſien eñ geneyghtheden, eñ ander ſaken die my ſoudē mogen hinderen ende af-trecken vande ruſte die ic ſoecke eñ begeere. Want het herte vanden geenen die geeſtelijcke eñ Goddelijcke dinghen ſal begeeren te contempleren, moet gheruſt eñ onbecommert weſen. Ende daerom op dat ick ſulcken herte vercrijgen mach, ſoo wilt de benedictie der Hemelſcher ſoetigheyt in my ſtorten, op dat ick tot uwer glorien, eñ tot mijnder vertrooſtinghen mach ſpreken.

Doch my is goet GODE aen te hangen, ende mijne hoope op GODT den HEERE te ſtellen. *Pſal.* 72.

DIE Alleen-ſpraecke DER ZIELEN.

Het eerſte Capittel.

Van die begheerte der GODT-ſoeckender Zielen.

HEt is my goet den HEERE aen te clevē. O ſoet en ſoet woort dat GODT om-helſt / ende al die weereld buyten ſluyt. Wat iſſer meer te ſeghen / ende wat iſſer meer te begheeren? En iſt niet ghenoegh iſt ſaecke dat het gheſchie / dat nu gheſeydt is? Ende oft daer veel andere ende andere dinghen gheſeydt worden / en ſouden die niet al te ſaemen tot dit een ghebrocht worden? Daerom o mijn ziele ſegh met den Propheet: Het is my goet den HEERE aen te cleven. O mijn GODT, ghy Pſal. 72. 1.

zijt

zÿt mÿn eenigh goedt/ ghy zÿt alleen goedt ende ſoet. Het is den lief-hebbende ſeer ſoet van u te ſpreken / ende den devoten geneughlÿc op u te peynſen/ wiens herte niet en is inde weerelt/ maer met u verborgen inden Hemel/ op dat ghy meught weſen alleene een waerachtighe ruſte./ ende die binnenſte ſoetigheyt/ende dat hy hier alle daeghe niet ghequelt en worde/ daer die valſche begheerelÿckheyt den menſch daeghelÿcks tenterende is. O mÿn GODT hoe mach hy inder herten gheſtelt zÿn die met uwer liefden ontſteecken is? Hoedaenigh moet ſÿn blÿdtſchap weſen die gheen behaegen en heeft in eenighe pdelheyt der creaturen? En ſinght ſÿn ſtemme niet
Pſal. 72. inden Pſalm/upt den welcken ick het beghintſel van mÿne reden genomen hebbe: ende is ſoodaenigh: Wat heb ick inden Hemel? ende ſonder u wat heb ick gewilt op der aerden? O heylighe ziele/ o aendachtighe ziele / die nae GODT verlanghen hebt / wat hoor ic van u? Wat iſt dat ghy ſpreect? Duncht u dat dit cleyne dinghen zÿn die inden Hemel eñ inder aerden zÿn?

2. Sy zÿn my al te ſaemen cleyn. Wat begheerdy dan? wien wildy hebben

ben ſonder deſe? Ende waer ſuldy hem binden ſonder deſe? Oft hy oock eenighen naem oft plaetſe heeft / oft eenighe woonſtede om te ſoecken? Waer is die woon-ſtede ſÿnder glorien/ van der welcker ghy gheſongen hebt ſeghende: HEERE ick hebbe bemindt Pſal. 25. die cierlÿckheyt uwes huys/ende die plaetſe der wooningen van uwer glorien. Ick bidde u antwoort my/want iſt ſaecke dat ghy my hem ghewÿſen condt / ſoo ſal ick met u gaen / ende wy ſullen hem t'ſaemen ſoecken/ ende uwen GODT ſal mÿnen GODT weſen/ ende het ſal ons wel gaen eñ goet zÿn / als hy van ons ſal ghehouden ende ghehouden zÿn.

3. Wat vraeghdy (ſeydt ſy) dat van my? oft waerom onderſoect ghy ſulcx by my? Meyndy dat ick u ſulcke dinghen ſegghen ſal/ oft can gheſegghen. En oft die liefde dit gunde te ſeggen/ en ſoude die ſelſaemheyt van deſe dinghen/ ende die diepte van mÿnen ſecreten/ dit niet meer verbieden te ſeghen? Waerom vraeghdÿt my? vraeghet den gheenen die't ghehoort ende gheſien hebben. Siet die weten wel wie dat den ghenen is die ghy ſoeckt. Maer vraeget hem liever die alle dinghen

ghen weet: want hy is de ghene daer wy af ſpreken / die ſijn-ſelven u beter te kennen ſal gheven / ende waer dat hy woont ſal hy u veel claerlijcker openbaeren ende wijſen. Voorwaer hy is de ghene die den menſche wetenheydt leert / ende den ootmoedighen
Iac. 4. ſijn gratie gheeft. Gaet toe tot hem die ſijn-ſelven openbaert alſt hem belieſt/ ende die't hem belieſt/ ende daer en is niemandt die ſonder hem open doet. Hy is alleen machtigh u te kennen te gheven die blijdtſchap vanden ghenen die hem lief hebben/ ende veel meer dan ghy van my leeren meught.

4. Ende nu o heylighe eñ ootmoedighe ziele hoe ſpreeckt ghy aldus? En laet u niet dunckē dat ick yet van u vraeghen wil / dat by avontuyren van ghenen noode en is te weten / oft datmen niet en can gheſegghen. Laet u ſecreet by u blijven / laet u deure over u gheſlooten zijn/ laet vaſt blijven ſtaende den zeghel des gheloofs: en laetet voor-hanghſel vander heyliger plaetſen niet wech ghedaen worden. Eet't heyligh broodt inder heyligher plaetſen / gaet inder tabernaeckelen uwes huys / climt boven in die eetcamer / gaet inden kelder des eeuwi-

ghen Coninckx / oft dat veel weerdiger is / ende liffelijcker luydt/ inde ſlaepcamer van uwen Hemelſchen Bruydeghom. Ick weet datter geſchreven is: Het en is niet goet datmen 'tbroot Matt. 15.
vanden kinderen nemen ſal eñ gevent den honden t'eten. Ick weet dat / eñ ick heb't gheleſen. Maer ſiet oock wat daer volght/ ende ontfermt u mijnder nae de uyt-ſpraecke der gheender die ghe eyt heeft: Die hondekens eten Matt. 15.
vanden cruymen die daer vallen van haerder Heeren tafel. En wilt daeren-boven niet verborghen een woordt dat ick ſoude moghen vraeghen/maer vander vruchtbaerigher overvloedigheydt der inwendigher ſoetigheydt/ wilt toch uyt-ſtortē een voncxken der vierigher liefden. Gheeft een cleyn druppelken vanden coſtelijcken wijn/ laet vander alder-beſter ſalvē een luttel reucx comen/ op dat ick ooc ſmaecken mach wiens alder-beſte deel dat u bekent is / ende wiens lieffelijcken trooſt ghy ſoo dickwils ontfanght.

5. Waerom vertoeft ghy? Voldoet den begheerenden / ende doet open de deure den vrient die nu te derder reyſen cloppende is. Seght o beminde vanden beminden / my nochtans niet

verghetende. Ist dat ghy't niet en condt ghesegghen ghelijck als hy is/ segghet soo ghy alder-best meught. Want wie soude connen ghesegghen alsoo hy is? Ende wie soude den seggher verstaen? Daerom en condt ghy niet geseggen gelijck als hy in sy-selven is/ seght ten minsten hoedaenigh dat hy in u is. En condy niet ghesegghen wat goedt dat hy besit in sy-selven/ vertelt wat deucht dat hy u heeft bewesen. Want wie soude moghen onderstaen wat hy in sy-selven is? Ghy en sult het niet connen doen/ want ghy wel beleden hebt ende niet
Psal. 103. gheloochent seggende: Wonderlijck is u wetenthept ghewonden upt my/ sy is groot ghewonden/ende ick en sal daer toe niet connen geraecken. Waer heenen sal ick gaen van uwen gheeste? Daerom ist sake dat ghy niet machtigh en zijt te grondeeren uwen geest/ den welcken ghescheapen heeft den Scheppер eñ den levendigh-maecker van allen gheesten: hoe suldy den onghescheapen connen gegronderen? En hebdy niet daerom verbaest zijnde gesepdt: Heere wie is uwes gelijck? Seght nochtans dat bidd' ick u door eenighe ghelijckenisse / tot wiens wesen

sen ghy noch niet gheromen en zijt/ want al ist dat ghy niet goet en vindt hem al heel aen pemant te ontdecken/ nochtans soo en behoorde ghy den selven een deel niet te wepgheren.

6. Ick belijde (sepdt sy) dat ghy veel te curieus ende nieus-gierigh zijt ende my alte seer moepelijck. Ghy door-soeckt allen mijn dinghen / ende ghy steeckt u handt aen die secreten van mijnder slaep-plaetsen. Ick heb u tot hem ghesonden / ende comt ghy wederom tot my? Soeckt ghy my/ oft soeckt ghy hem? Maer ick bidde u/ van wat gheest zydy? Rust u/ ick bidde u/ende en wilt my niet moepelijck zijn: want boven my is die ghy soect.

7. Ende ick heb ghesepdt. Sal de ghene die God soeckt soo lichteliick rusten ende af-laten? En wilt u wonden niet vertrecken / want ghy nu terstont mocht vertroosten. Hoe langhe suldy mijn ziele in verlanghen houden? Wat seghdy / ende wat en seghdy niet? Soo waerachtigh als u ziele leeft / ick en sal u niet verlaeten ten zy dat ghy my ghebenedijt. Want het sal voor my een benedictie wesen/ ist dat ghy my hem verthoont. Nu dan ist dat ghy hem ghesien hebt/ segghet

ghet my opentlijc/eñ ic ſal hem halen.

8. Doen heeft ſy weder gheſprooc-
ken: Ick ſie dat ghy in grooten ver-
langhen zijt / ende dat ghy arbeyt in-
der liefden van uwen Schepper. Een
ſwaer dinck begheerdy van my / ende
ick en weet niet oft gheſchieden mach
dat ghy begheert. Die ghy ſoeckt/die
weet wel dat dit mijns dincks niet
en is om u te ſeggen. V onderſoecken
ſchijnt ſodaenigh te weſen / als t'on-
der-ſoecken vander bruyt in het boeck
der gheeſtelijcker ſanghen. Gheeft my
Cant. 1. te kennen / ghy den welcken mijn zie-
le bemint: Wildy dan van my leeren?
wie dat deſen is / oft wat goet dat hy
my ghedaen heeft? Beyde deſe ſecre-
ten moeten by my blijven. Maer ghy
en zijt niet te vreden / noch ghy en
wort niet vervaert vander grootheyt
vanden ghenen die de Hemelen te bo-
ven gaet / noch ghy en wort niet af-
gekeert om mijnder cleynigheyt wil-
le/ die van geender weerden en ben in
ſijnder teghenwoordigheydt. Waer-
om hebdy my deſen laſt op-gheleydt?
Want dit te ſegghen / is een moeyte
voor my/ tot dat ick in-gaen ſal in die
heylighe plaetſe GODTS ende ver-
ſtaen. Waerom wildt ghy weten dat

niet en is gheoorloft te ſegghen?

9. Ende ick heb gheſeydt. Meyn-
dy dat my niet en luſt? Ick begheert
ſeer wel. Want het belieft dickwils
meer dingen te weten diemen alder-
quaelijckſte can uyt-gheleggen. Maer
nochtans en wilt my (begheere ick)
ſoo hardt ende ſwaer niet zijn dat ghy
t'eenemael ſwijght / en vreeſt niet dat
ick dit terſtondt den vyanden open-
baeren ſal. Ick ſal u woort vriende-
lijck ende ſeer weerdelijck bewaeren.
Seght my vrijelijck in't ſecreet uwer
ſtillighz/wy zijn hier met ons beyden
alleene. Wy en ſullen gheen gheneuch-
te hebben / noch ick in lichtveerdig-
heyt/ noch ghy in op-gheblaeſen hoo-
vaerdigheyt/maer indē genen die ons
heeft hier doen t'ſaemen ſitten / van-
den welcken dat wy oock ſpreecken.
Ende iſt dat hy ſelve ons over-comt/
laet ons plaetſe maken/ ende laet hem
in't midden van ons weſen. Ende iſt
dat hy hem gheweerdicht te ſpreken/
laet ons hem gheerne hooren / daer-
en-tuſſchen ſwijghen. Maer ghy en
ſult in dier uyren niet verbonden zijn
op mijne begheerten tē antwoorden.
Want als hy ſpreeckt ſoo behoort alle
vleeſch te ſwijghen.

10. Doen seyde sy: Dit is een goet verbont / laet hem alleene met ons wesen/ende laet ons ghedraegen worden tot onser secreten / laet hem het woort voeren / ende laet hem ons leyden daer't ons lust te gaen. Desen beminden / nae de welcken ghy aldus neerstelijcken draeght / die is soodaenigh ende soo groot / dat hy met geen redenen en can upt-gesprooken worden / want hy on-uptspreeckelijck is. Soo hooghe ende soo hoochlijck is hy boven alle creaturen verheven / dat hy altijdt onbegrijpelijck is. Sijn macht ende sijn heerlijckheyt is sonder eynde. Al wat van hem gheseydt wordt oft gheschreven/ dat en is sijns niet weerdigh / want hy allen dingen te boven gaet. Die Hemelen hebben ghesprooken: Hy is voor-by ons gegaen / ende op-gheclommen/ ende is over ons gheweldigh geworden. Die aerde heeft gheantwoort: Ist dat die Hemelen der Hemelen hem niet en begrijpen / en wilt my niet draeghen. Die sterren hebben ghesonghen: Wy zijn duysternissen ende geen licht / ten zy dat hy ons verlichte. Die zee heeft ghebeeft ende ghesprooken: Hy en is in my niet / ende die diepte des afgronts

gronts en heeft het niet gheweten. Hoordy wel wat dese seggben? Ick heb't ghehoort ende ick ben ontstelt geworden/ van haerder stemmen hebben mijn lippen ghebeeft. Wat sal dan gheschieden ist dat wy hem draegen? Laet ons hem draeghen: O HEERE zijt ghy den selven daer die Mannen af ghesonghen hebben/ ende den welcken allen dinghen by tijden dienende zijn? Abac. 3.

11. Jae ick / ick ben de ghene die ick ben/ ende sonder my en isser geen ander. Ick ben den eersten ende den lesten/ allen dinghen scheppende ende regheerende. Ick leve seydt die HEERE, want ick sal regneren inder eewighept/ ende daer over. Esa. 41.

12. Wat seghdy nu arm woninken/ beschenen zijnde met so grooten licht? Siet uwē beminde spreeckt met u/ die ghy meynde dat met my was. Met my was hy/ als ic tot hem seyde: 'Tis my goet den HEERE aen te clevē. Met u sal hy zijn / ist dat ghy oock segbt: Mijn ziele heeft gheweygert getroost te zijn / ende des menschen dach en heb ick niet begeert: maer in u HEERE sal ick hoopen/ want ghy zijt mijnen CONINCK ende mijnen GODT. Pfal. 72. Pfal. 76.

Psal. 43. Ghy en sult niet ghelijck wesen den ongedupzigen lief-hebbers/ maer den eenigen suldy eenigh zijn/ eenen soetkende die vanden upt-wendigen dingen gheenen mede-geselle toe en laet. Laet dan u spraecke alleen met hem wesen / al ist dat hy van u gaet ende sijnen stoel ydel laet/ sit als een weduwe ende verdraeghet al verduldelijck: want dit is sijn maniere / gaen ende te comen/ eñ sijn beminde te proeven/ eñ haer in sijnder liefden volmaeckt te maecken. En zijt niet beroert om sijn wegh gaen / ist dat ghy zijn comste begeert. Vertoeft/ hertoeft: een wepnigh sal hy wegh gaen / ende nae een wepnigh sal hy weder-comen. Dit nochtans al te saemen doet de liefde/ die den mensche somtijts tot dat alder-hooghste op-voert ende somtijts tot dat alder-leeghste laet sincken.

13. Sijn liefde is die alder-behaglijckste / soeter dan allen bloemkens/ witter dan lelijen/ende schoonder dan alle blinckende peerlen. Want daer en is niet inden creaturen datmen voor sijn liefde behoort te stellen/ ende daerom soo moetmen om sijnder liefden allen dinghen versmaeden. Ick beroerdt zijnde inwendighlijck met

sijnder liefden / hebbe alsoo begonnen te branden inder herten/ dat ick voorts niemende aen allen creaturen/ alleen begheert hebbe sijn alder-suyverste omhelsingen/ende hebbe een stemme upt-ghelaeten die van vele onghewoon was om hoorē/ als voort-brengende bernende coolen upt eenen vierighen ende bernenden oven. Wat heb ick in den Hemel/ende sonder u / wat heb ick ghewilt inder aerden ? GODT mijns herten / ende mijn deel / GODT inder eeuwighepdt. Verstaet nu van uwen beminden/ hoedaenigh ende hoe groot dat hy is / die ooch alle 'tghene dat wesen heeft / onbegrijpelijcken te boven gaet/ eñ al ist dat hy onuytsprekelijck is/ ende t'eenemael onverdenckelijck / want hy oneyndelijck is: Hy is nochtans seer lieffelijck / aen-treckende/ ghenoeghsaem/ ghemeensaem/ verbiddelijck: alsoo al ist datmen hem niet begrijpen en can / nochtans in wonderlijcker manieren mach-men hem beminnen ende lief hebben. Want door 'tlief hebben wort hy begreepen/ door 'tlief hebben wort hy vast ghehouwen: maer al begheerende / wort hy gesocht: al biddende/ wort hy gheclopt : ende al verbeydende/ wort hy

Psal. 72.

verdient ende ghevonden. Iſt dat ick u noch niet en hebbe voldaen/laet hem u voldoen die ghy ghеſocht hebt/ende dat hy u leere boven allen leeraers hem ſelven te vinden.

Door-ſteeckt mijn vleeſch met uwe vreeſe: want ick hebbe voor uwe oordeelen ghevreeſt. *Pſal.* 118.

Van dat ſtrenghe oordeel Godts.

Het ij. Capittel.

Pſal. 85. 1. MYn herte verblijde hem, op dattet uwen Naem vreeſen mach. O mijn GODT, ghy zijt ſeer lieffelijck / maer ghy zijt oock ſeer vreeſelijc. Die daer lief heeft/die verblijde hem / maer die niet lief en heeft / die vreeſe. Die noch lief en heeft / noch en vreeſt / die is dwaes ende raeſende. Want het is grouweliick te vallen in uwe handen. Ende wie ſal over-mits der vreeſen uwe Hebr. 10. Pſal. 89. gramſchap moghen tellen? Oft wie ſalder ſtaen om u te ſien in dat toecomende oordeel? Want gheliick dat vriesſchen van eenen Leeuwe / alſoo is u vriesſchen: ende gheliick een opgheheven vyer om te ſlaen/ ſoo is u ſweert. Van 'tgelupt ende het roepen uwer ſtemmen/ ſullen veroert worden allen inwoonders vander aerden/ende alle de fondamenten van 'tgheheel aertrijck ſullen beven als ghy comen ſult. Wie en ſal dan niet vreeſen? Oft hoe ſal vemant u handen mogen ontgaen?

Iſt

Iſt dat hem een menſch wilt verborghen onder eenen vaſten ende ſtercken ſteen/ſoo ſuldy op dien donderen/ende ſijn ſterckheydt ſal gheſcheurt worden. Ende oft die menſche in eenighe ſpeloncke oft in't gheberrhte verborghen laeghe / ſoo ſal hy daer upt gehaelt worden / ende ſal moeten den vertoornenden verdraeghen / metten welcken hy hem niet en heeft willen verſoenen.

2. Sekerlijck daer is gheen plaetſe / daer de menſche ſoude in moghen ſchuplen ende verborghen blijven van uwen aenſichte. Alle dingen zijn bloot ende open voor u/ ende ghy door-gaet allen dat binnenſte des menſchen/ende die alder-ſubtijlſte gedachte des menſchen door-ſiet ghy. Daerom en iſſer gheen ſecreet gheſlooten voor uwe oghen. Och hoe vreeſelijck ſuldy weſen den ſondigen ende verſteende herten / die haer nu verblijden als ſy quaet ghedaen hebben / ende verheugen haer / ende draeghen haeren roem van die alder-booſte dinghen: ende ſegghen/ die HEERE en ſiet het niet/ ende GODT en verſtaet het niet. Al oft ghy niet en ſoudt comen/ ſoo worden ſy op-geblaeſen met ydelen woor-

Prov. 2.

den:

den: ende sy keeren af haer ooghen dat sy op 't eynde niet sien en souden. Maer ghy sult comen inder uyren daer sy niet op en letten / ende sy sullen ghevanghen worden met de stricken haerder sonden. Ende gheliick als dieven ende moordenaers ghevanghen zijnde beschaemt worden / soo sullen sy beschaemt worden in haeren tijdt. Ghy sult bespotten de gheene die nu u dienaers bespotten / ende ghy sult hen loonen haer quaethept / die nu gehaet hebben uwe rechtveerdighevdt. Sy maecken haer nu voor tot uwer stemmen: maer den tijt sal comen dat sy sullen roepen / ende niemant en salse verhooren. Sy verkeeren nu u woort tot fabulē ende ommutte clappernijen / maer dan sullen sy in eender vlammen verkeert worden. Want u woort dat sal upt-gaen met een vreesselijck ende grouwelijck vlaesen / ende sal slaen die ongoddelijcke ende ongheloovighe menschen sonder barmhertighevdt.

3. Wat sal dan den hoovaerdighen mensch seggen / die door gheleerthept ende rijckdom op-ghevlaesen van herten is? Wat sal hy antwoorden als de leste trompet ghelupt sal gheven? Als

ghy

ghy o Heere onsen GODT metten Enghelen ende Archanghelen in uwer moghenthevdt u openbaeren sult? Voorwaer dan sullen allen die boose bespotters uw's woorts stom wesen / ende sullen dan aen allen zijden beroert worden / die hun hier niet ontsien en hebben u ootmoedige dienaers te verbolgen. Dan sullen sy beschaemt worde met een alte groote beschaemthevdt / die nu verlaetende alle achterdencken ende eerbaerhept des levens / haer tot ydelhept ende oneerbaerhept gheven. Dan sullen sy in lijden zijn die nu den vleesschen sijn eysch geven. Dan sullen sy huyplen en crijsschen tot den Hemel toe / die nu ten danse ende ten spele gaen. Het sal dan al in hermen ende droeffenisse veranderen / dat door een ommaenierlijcke blijdtschap is verreeghen. Dan sullen sy 't saemen ghebonden worden in busselkens om te verbranden / die t' saemen ghesellen gheweest zijn om te brasseren / ende dronchen te drincken. Ende de ghene die de liefde t' saemen ghebonden heeft inder schult der sonden / die sal de weerkende vlamme t' saemen rucken ende verslinden inder pijnen. Matt. 13.

4. O dwaese ende catijvige: O on-

verstandighe

verſtandighe ende verblinde lief-hebbers des weerelts: wat dinck doet ghy/ ende wat is u voor-nemen? Hoe ſuldy mogen ontgaen die gramſchap des HEEREN? Waerom haeſt ghy u totter eeuwigher pijnen/ om een cleyne welluſtigheydt die ghy bemindt? Waerom en ontſiet ghy de helle niet/ die een cleyn penitentie ſoo ſeer ontſiet? ende die daer ſchout die doot des lichaems/ waerom en wacht ghy u niet voor die doot der zielen? Daerom ten zy dat ghy u bekeert ende penitentie doet/ deſe afgrijſſelijcke ende vierighe pijnen ende tormenten (GODT over u-lieden wrake nemende) en ſult ghy niet ontgaen. Bevende ben ick geworden/ als ick den uyterſten dach ende uyre over-peynſe/ want als dan ſoo en ſal GODT met geen bidden vermorwet wordē/maer hy ſal een rechtveerdigh rechter weſen over allē menſchen. O H. GODT, heyligen ſtercken/ heyligen ende barmhertigen Salighmaecker/ en wilt my der bitterder doot niet over-leveren: maer verleent my plaetſe van penitentien/op dat ick weerdighlijck mijn ſonden mach beſchreyen/ eer dat ick uyt deſen leven ſcheyde/ Amen.

Wie ſal mijnen hoofde water gheven, ende mijne ooghen een fonteyn van traenen, ende ick ſal ſchreyen dach ende nacht! *Ieremi. 9.*

Van het leet-wesen ende beschreyen der sonden.

Het iij. Capittel.

Psal. 37. 1.

MYn pijne is voor mijn aensicht altijdt. O mijn GODT ick heb mijn leven met veel sonden besmet / maer aen-siet mijn tranen die ic daer voor storte voor u aensicht. Want ick weet wel dat in my gheen goet en woont / ende alsoo langhe als ick dit sterffelijck lichaem draeghe / soo en ben ick niet vry van sonden. Daerom soo doen ick quaedt ende sondighe alle daeghe / ende dat swaerder is / veele sonden laet ick voor-by passeeren sonder suchten/ende sonder waerachtigh berouw. Want becommert zijnde met upt-wendighe dinghen/ ende ydel nieusgierigheden/ soo en can ick my soo haestelijck niet gheheeren tot dat Saligh schreyen. Daerom worden soo sterckelijck in my vermenighvuldight die duysternissen der sonden/die daer stoppen die fonteynen der gratien / ende niet toe en laeten die spruyck-aderen der Godelijcker

delijcker vertroostinge. Of dit een cleyn quaet is? Het is al te grooten quaet/ô mijn Godt/ eñ wert so veel te meerdere / soo dat lichtelijcker uptter herten gaet/ende my geen pijne aen en doet.

2. O HEERE, en suldy niet omsien? Hoe langhe sal ick met u spotten/ende my selven bedrieghen? Hoe langhe swijghdy ô HEERE? Waer is u roede/ u steerck-pser/ ende uwen stock? Waerom ontreckt ghy het oordeel ende de helle van mijnen ooghen? Waer't dat dese dinghen voor my stonden/ meynt ghy dat ick versuymelijck wesen soude? Ist dat ghy swijght / soo toondy u verduldighevt / op dat ick my beteren soude / maer ist dat ick't versuyme/en suldy dat niet scherpelijck straffen? Ist dat ghy't hier niet en doet/ sekerlijck soo suldy dat hier naemaels straffen. Want daer en sal niet onghewroocken blijven / noch cleyne noch groote sonden. Maer het is veel beter hier/ daer het schreyen vruchtbaerigh is / den arbeyt corts is / het vol-doen aen-genaemer / ende tverloenen lichter is. Daerom en spaert die roede niet/ maer met een scherpe ooghe-salve besalft mijn ooghen/ ende en houdt mijn quaet niet op teghen den toe-co-

C menden

menden tijt/op dat ick by avontuyren
niet over-ghelevert en werde den pij-
Matth.5. nighers / om den lesten penninck te
betaelen. Het is veel beter nu een lut-
tel ende salighlijck ghestraelt te woy-
den/ dan hier naemaels sulcken scher-
pen pijnen des vaegheviers te lijden.
Daerom soo moet ick schreyen en ker-
men/ ende moet een groot mishaegen
vooy mijn sonden hebben. Want ick
heb veel saecken die ick beschreyen
mach / maer om te lachen en heb ick
geen oorsake. Die duysternissen mijn-
der herten ende mijn besmette consci-
entie / het vallen inder sonden / ende
den onder-ganck der gratien/ die rae-
den my dat ick schreyen ende suchten
soude / jae dickwils uyt bangighepdt
ende benauthept dwingen sy my daer
toe. Ende als ick over-peynse de ver-
schepden temptatien ende op-loopin-
ghen van quaeden/waer toe dient dan
het lachen? spaert my ô HEERE,
spaert my. Want al ist dat ick schreye
beroert zijnde met eenen rouwe des
herten van binnen / dat en is gheen
wonder/want het is nu eenen tijt van
schreyen. Saligh is die uyre/soo wan-
neer dat in my coomt berou van mij-
nen sonden. Saligh is dat traenken/

dat

dat daer vloeyt uyt een sterck berou/
nae datmen alle die smetten sijns her-
ten aen-ghemerckt heeft.

3. Ende wie is so machtigh die dese
af-grondige diepte soude connen on-
dersoecken ende gronderen / ende alle
verborghen smetten sonder dissimula-
tie souden connen gestraffen? O mijn
GODT, waerachtich licht/ghy meught
alle duysternissen mijnder herten ver-
lichten/ende alle sijn smetten dooy den
gheest des vuurs ende des oordeels
verbranden. Het hooyt u toe te geven Psal. 50.
een nieu herte / te scheppen een reyn
herte / ende daer in te bereyden een
hepmelijcke woninge/op dattet woy-
den mach u rust-plaetse / ende een ta-
bernaeckel uw's naems/ die daer een
liefhebber zijt der suyverheyt/eñ eenē
gast der goeder constientien. Maer
want ghy niet gheerne en besoeckt
een huys dat versuymt wordt/ jae al-
sulcken dickwils verlaet / om van
beestelijcke beroerten aen-ghestooten
ende verwonnen te worden / daerom
soo ben ick sorghvuldigh dat my 't sel-
ve niet en geschie: maer om weder op
te rechten ende te vermaken dat in my
vervallen is/wilt my barmhertich eñ
goedertieren te hulpe comen. Wee den

gheenen vanden welcken ghy vertoorent zijnde ſchepdende zijt. Wzede is den gheenen tot den welcken ghy neder-daelt / ende by den welcken dat ghy blijft.

4. Ick arm catijvigh menſch gheſtelt zijnde in't midden vanden ſtricken / ende beſwaert zijnde met die boepen der ſonden: wat raet is mijns / ende wat remedie der ſalighept / dan dat ick mijn bedzoefde ende berouwighe ooghen tot u op-heffen ſal / oft by avontupzen mijn gheroep ghehoozdt werde hier boven? Want een beſmette conſcientie en ſal gheen ſaligher remedie binden oft hebben / dan haer ſelven ſeer bitterlijck in haer ghebedt GODE tot een ſlagh-offerande te gheven. Ende tegen een moepelijcke tentatie / hoe ſalmen beter zozghe mogen dzaeghen dat ſy gheen over-handt en crijghe / dan datmen een gheſtaedigh ghebedt tot u ſtozte / ende dat hem een menſche ſeer verootmoedighe? Maer wie ſal my ſoo grooten goet verlenen / als is bidden ende ſchzeyen / ghelijck dat betaemt? Van waer comt my ootmoedigheydt / ende ſoo groote over-
Pſal. 129. vloedigheydt van traenen? Voozwaer van u HEERE, by den welcken barm-

hertigheydt

hertigheydt is / ende over-vloedighe verloſſinghe. O HEERE GODT, gever van alder gratien / verleent my dat ick Weerdighlijck beſchzeyen mach / oock mijn alderminſte ſonden / ende ſoo wel 't gene dat verbozghen is / als dat open-baer is / te ſaemen ſonder ontſchuldighen / te moghen caſtijden. Deſe dinghen aldus tuſſchen u ende my wel over-lept zijnde / moeten my wederom gheven die gratie die ick verloozen hebbe / ende my berepden tot 'tgheene dat beter is / ende naerder mijnder ſalighepdt.

En ſal niet het cleyn gheral mijnder daeghen, binnen corten tijdt gheeyndight werden? Laet my dan gaen, op dat ick mijne droefheydt een weynigh beclaeghe. *Iob* 10.

Van 'tbeclaeghen des tijts ende der verſuymeniſſen.

Cappittel iiij.

MYn on-volmaecktheydt hebben u oogen geſien. Och HEERE GODT, wat ſal pmmer-meer van mp gewo2den/daer ick alle daeghe faellie=re ? Wanneer ſal ick vol-coomelijck mijn leven beteren? Wanneer ſal't beter weſen / wanneer ſal ick gheneſen wo2den / ende wanneer ſal ick alle dinghen verwinnen? Ick ben neder ghewo2pen in't ſlijm der diepten. Mepndy datter noch hoope ſoude weſen om weder op te ſtaen/ om mp te beteren / om eenen goeden voo2t-ganck te crijghen / ende tot eenen ſalighen eynde te comen ? Ick en heb gheen hoope van mp / och oft ſp ſtercker ende baſter mocht zijn in u. Een gheweldige crachtige wanhoope comt op mp ghevallen / want mijn cranckheyt grooter wert upt langher quellagien / ende ick en ſie gheen eynde mijnder ſmerten ende booſheydts. Ende iſt dat ick ſegghe nu ſal ick be=

Pſal.138. 1.

ghinnen / siet het is nu tijdt / ick sal mijn beste doen nae mijn vermoghen / terstont soo is de sonde voor de deure / ende den vyandt staet teghen my op / ende die quaede gewoonte der sonden hout my vaste / ende teghen mijnen danck. O HEERE aensiet hoe dat ick af-gewozpen ben ende vertreden / ende siet alle die ellendighepdt die ick lyde / laet u rechte handt verheven wozden / ende verlost my vanden geenen die my besloten hebben / want haer vreese is op my gevallen. Den raet is van my vergaen: ende mijn sterckhepdt heeft my begeven. Mijnen arm is gebzoocken / ende mijn sweert en can my niet behouden. Ick en sie niet tot wien dat ick my keeren sal / ende die my ontfanghen soude / ende sorghe voor my draeghen / en comt niet te voorschijne. Ghy alleene zijt my tot eenen toe-vlucht over-gebleven / maer want ick misdaen hebbe / dit is 'tgheene dat my vervaert.

2. Ick hebbe gesondight / vergevet my / 't is my al leet / eñ seer leet / vergelt my dat u goet-dunckt / eñ weest mijns genaedigh. Rechtveerdelijc hebdy my verlaeten / rechtveerdelijck hebdy my den vyant over-ghelevert. Weest doch

gedachtigh uw's maecksels / ende vermaeckt datter gevallen is / want dooz sy-selven en hebet niet mogen blijven staen. Aen-merckt mijn suchten ende mijnen noot / en laet mijnen arbeydt ende die pijne mijnder herten voor u niet vergheten zijn. Aensiet ô barmhertighe Vader mijn ghevangenisse / mijn benauthept / ende mijn verdzuckinghe / ende wilt den ghevanghenen verlossen uyt den huyse des herckers / ende der jammerlijcker slaevernijen. Al leeft eenigh mensche veele jaeren / wat sal hy daer dooz ghebetert wozden? Ende wie weet oft hy beter oft argher sal wozden? onseker is den dooz-ganck ende uytganck des menschen / ende twijffelachtigh is die volstandighepdt / om verscheyden avonturen ende geschiedenissen van quaeden / ende om die perijculen der tentatien. Vele menschen zijn in haer eerste bekeeringe goet ende ootmoedigh / naemaels wozden sy verkeert ende weder-spannigh / metten eersten GODT vreesende ende devoot / beweeght ende stille / maer naeder-handt vry ende ontbonden / van veel claps ende onbewaert / ende die te vozen haer gedachten seer nauwe waer naemen / die en

vragen namaels nauwelijck na woorden noch nae wercken / ende aldus gaet alle quaedt allenskens voort in ergher/dat te voozen in't beginsel niet vooz-hoedt en is gheweest. Wie en sal dan niet behoozen te vreesen / ende vooz-dachtigh te zijn / als oock den goeden ende sedighen veel ongheluckx somtijts pleegh over te comen? Wie weet oot oft hy upt-verozen is / ende alle dinghen sal moghen verdraegen?

3. Het is van noode dat sy al ghepzoeft sullen worden/ende wie is seecker dat hy niet verbranden en sal? want die tentatie is een vyer. Soo behoozen sy dan al te vreesen / ende al even wel een beter te hoopen / maer niet vermetelijck te veroemen / noch oock onder een ydel hoope onachtsaem te wesen. Het gout dat ghepzoeft is/ sal behouden wordē/maer ghy mensch siet van wat substantien dat ghy zijt.

Malac.3. Den Hemelschen smelter die sal smelten/eñ de kinderen van Levi sal hy suyveren/ te weten/ alle de ghene die hem dienende zijn. Het en is altijdt gheen gout / dat voor den menschen blinckt als gout / noch het en is altijt gheen stoppele oft valsch silver / dat daer ghewelt lijt ende gheslaeghen wordt/

want

want GODT aen-siet die meyningen ende die herten / werckende daer oock somtijts wonderlijcke dinghen/ daer die van veel menschen geacht worden verloozen te zijn. O HEERE GODT, wat blijtschap mach ick inder werelt hebben/ als ick beghinne te ober-leghen die onseeckerheydt ende cranckheyt van allen dinghen die ouder den Hemel zijn? Van u nochtans soo ben ick verseckert/ want ghy goet zijt/want inder eeuwigheydt u barmhertigheyt is ober den genen die u vreesen. Want u goethevdt ende goedertierenheyt is sonder eynde / meerder dan alle mijn vooshevt/ ende dat sal mijn solaes wesen / alsoo langhe als ghy my tijdt verleenen sult om my te beteren. Ps.10.5.

Ick ongheluckighe menſche! wie ſal my verloſſen van het lichaem deſes doodts?
Roman. 7.

Van die cortheydt ende catijvigheydt van deſen teghen-woordighen leven.

Capittel. v.

DIe cortheydt mijnder dagen vercondigt my. Alſoo lange als ick inder weerelt ben/ ſoo en ben ick niet ſuyver / eñ alſoo lange als ick hier blijve / ſoo ben ick een arm pelgrim ende een vreemdelinck op der aerden. Ick en heb niet ghebrocht in deſer werelt/ende ick en mach daer oock niet upt draeghen / want naeckt ben ick hier gecomen / ende naeckt ſal ick van hier gaen. Ghelijck een ſchaduwe die voor-by ghepaſſeert is/ ende ghelijck als een pluyme die banden wint wech ghevoert wordt / ende ghelijck eenen gaſt van eender nacht / ſoo ſal ick terſtont door-gaen. Allen dit teghenwoordigh leven/ en is maer als eenen alderkortſten nacht. Mijn daghen zijn luttel eñ quaet/ eñ nae een luttel tijts ſullen ſy een eynde nemen/eñ ſy ſullen zijn al oft ſy nopt geweeſt en hadden. Als den menſch gheſtorven is / ende

Pſal.101. I.

1.Tim.6.

Iob 1.

doot is / wat isser anders dan snoothept ende vuyligheyt inden menschen? Wie sal na een stinckende lichaē vragē oft wie sal vragen nae eenen doodē die daer niet en is / die oor levendigh zijnde / voor niemant geacht en sal worde? Die gedenckenisse vandē menschē die is cort op der aerden / alsoo wel by den bekenden / als by den onbekenden.

Psa. 111. Maer inder eeuwigher ghedenckenissen sal den rechtveerdigen wesen / want hy met GODT (die niet en sterft) eeuwelijck sal vereenicht zijn. Daerom is hy salich die sijn betrouwen op den mensch niet en stelt / noch sy-selven te seer en verblijdt in eenigh dinck oft schoonheyt vander werelt / maer heeft sijn herte vast inden Hemel gestaegen / want hier ist al ydel ende vergancklijck. Teltse al die gheweest zijn van 'tbeghinsel des weerelts tot nu toe / ende seght my (ick bidde't u) waer dat sy zijn? Ende die gene die ghy nu noch siet oft hoort leven / Hoe lange meynd dat sy duyren sullen? Soo seght dan van al te saemen / dat ydelheyt is alle mensch die daer leeft.

2. O arm ende catijvigh leven / ô broosch ende beclaeghelijck leven / het welcke de goede meer lyden en draeghen /

ghen / dan sy't lief hebben. Maer de quaede / al ist dat sy't seer lief hebben / nochtans niet seer langhe en connen sy daer in ghebliven. Ock wanneer suldy een eynde nemen / ende wanneer suldy eens op-houden ô alle ydelheyt des weerelts? Maer den tijt sal comen / dat alle die upt-vercoren verlost sullen worden vanden dienste der verderffenissen / die nu dickwils beclaeghen dat sy verre zijn van het rijcke CHRISTI. Ock oft dese gantsche weerelt in mijnder herten verdorde / eñ dat my alleen soet werde mijnen HEERE, mijnen GODT, mijnen onsterffelijcken Bruydegom. Inder waerheyt / die afloopende ende verghanckelijcke blijdtschap van desen leven / is eenen bedrieghelijcken ende eenen al te seer bitteren dranck. Laetse drincken die willen / want sy sullen naemaels al te herden gelach moeten gelden ende betaelen. Ende hoe dat hem den mensch daer in meer droncken drinckt / so veel te meer sal hy zijn pijnen ghevoelen / want alle dat ghenoechlijck is in deser weerelt / sal lichtelijcker passeren dan eenen wint / ende tsal sijnen liefhebbers pijne ende brandt achterlaeten. Daerom vliet van my ô be-

drieghelijcke glorie des werelts/ ende
oock alle ſotte ende vleeſchelijcke blijt-
ſchap. Veel menſchen treckt ghy ende
bedrieghdy / maer in't eynde ſoo ver-
laet ghyſe ende verſincktſe. Wee den
gheenen die u gelooven/ ende wee den
den ghenen die daer verſoncken zijn.
Comt/ comt/ ô heylighe verworpent-
heyt/ende vol-comen verſmaeden van
allen pomperijen des weerelts / ende
en wilt van my niet ſcheyden ô ſaligh
over-dencken van mijnder pelgrima-
gien. Wat ben ick anders dan aſſchen
ende aerde/ ende waer gae ick heenen
dan totter aerden? Och hoe catijvigh
ben ick geworden/ende hoe rechtveer-
dighlijck mach ick my bedroeven/als
ick mijn pelgrimagie over-peynſe/eñ
en weet noch niet hoe dat ick die vol-
eynden ſal. Iſt dat ick wel leve/ ende
alſo volſtandigh blijve/ſo en derve ick
niet vreeſen voor een quaede doodt.
Maer wie can hem beroemen van een
goet leven/ende van een onberiſpelijc-
2. Cor. 10. ke conſcientie? Die hem ſelven ſulcks
kent / die gloriere eñ verblijde hem in
den HEERE, ende ontferme hem over
my arme ſondigh menſche. Het en luſt
my niet te leven overmits der catij-
vigheydt die my aen allen zijden be-

naut/ende de quaede conſcientie vreeſt
te ſterven / want ſy voor duyſent niet
en heeft dat ſy GODT ſal mogen ant- Iob. 9.
woorden. Het woort des Propheten
en is deſer bevinghen niet ghelijck/
daer hy ſeyt: Mijn herte is bereyt ô Pſa. 107.
HEERE, mijn herte is bereyt.

3. O HEERE GODT mijns ſa-
ligheyts / geeft mijnen leven een goet
eynde/ende en wilt niet verlengen die
daegen mijns kermens. Al kermende
ben ick in deſen kercker ghecomen/ eñ
ſonder vreeſe en ſal ick van hier niet
uyt-gaen. Dit leven dunckt my lanck
te weſen / maer dat doet de menigh-
vuldighe droeffeniſſe / ende miſerie.
Nochtans inder waerheydt ſoo en iſt
niet lanck / want die tijden door-loo- Iob. 9.
pen ſnelder dan eenighen poſt: Maer
de gene die altijt in rouwe ende droef-
feniſſen is / dunckt alle tijt lanck te
zijn / ende rekent eenen dach voor een
jaer. Daerom ſo is my dit leven ver-
drietelijck / ende ſoo veel te ſwaerder
quellet my / ſoo ick waerachtighlijc-
ker kenne ende door-ſie ſijn catijvig-
heden ende ellenden elck een in't be-
ſonder. Ende al iſt dat ſaecke datter
ſomtijts eenighe vertrooſtinghen/ oft
blijtſchappen tuſſchen beyden loopen/

ſoo moet ick neerſtelijck rontſomme ſien oft ſy oock upt GODT zijn oft niet. Iſt dat ſy van GODT zijn ſoo ontfanghe ick ſe geerne: maer hoe langhe dat ſy duyren ſullen / dat en weet ick niet. Nochtans hoe cleyne dat ſy zijn/ ſy behagen my ſeere ende ſmaken my wel. Maer ô mijn GODT, och oft ſy over-bloedighlijc tot my in-bloeyden / ende gheen corte uyren by my en maeckten. Maer de ghene die upt GODT niet en zijn / die zijn ſnoode ende ſullen haeſtelijck vergaen / al iſt dat ſy uptter oogen ſchijnen geneuchlijck ende ſoet te zijn. Alduſ / gaet dit leven voor-by / 'twelck altijt met goeden ende quaeden ghemenght is. Alſoo langhe dan als ick hier ben/ſoo ben ick arm ende een pelgrim/ ick en can niet gheſeggen / ick heb genoegh/ want gheen verſaethepdt van eenigh goet en is in deſen teghenwoordighen leven / maer mijn goet dat ick verwachte zijt ghy ô GODT, inden welcken ick gheloove. Als dan u glorie haer openbaeren ſal/ ende my vervullen ſal/ dan ſal ick u belijden dat my dan 'teenemael ghenoech is. Daer en tuſſchen nochtans / want dit woordt van my verborgen is / ſoo omvanght

Pſal. 16.

mijn ziele menighe droefheyt. Ende daerom uw's heylighs woorts ghedachtigh zijnde/ ſegghe ick dickmael: Mijn ziele is bedroeft totter doot toe. Het ware my goet/dat deſe uyre voorby waere/ ende dat my gheen pijne oft kermen meer en bevinghe. Maer u goedertierenheydt ô HEERE bidde ick/ moet my bewaeren/ Amen.

Matt. 26.

O HEERE der moghentheden, hoe lieflijck zijn uwe tabernaeckelen! mijne ziele verlanght ende befvijckt van begeerten tot des HEEREN voor-hoven. *Pſal.* 83.

Van't verlanghen tot den eeuwighen leven.

Capittel vj.

IEyt mijn ziele uyt die gevangeniſſe. Die cracht van mijnder pijnen en laet my niet ſwijghen/ Waerom blijve ick hier noch langer? Want ick en weet niet wat ick hier dooge. Veel te traeghelijck gae ick voort/ ende och oft ick niet meer achter-waerts ende te rugghe en ghinghe. Wat grooter deught ſoudy my doen ô HEERE, dat ghy my haeſtelijck van hier haelde/ op dat niet argers met my en geſchiede. Mijn levē verſucht inder pijnen/ eñ in den wercken ſoo en betert het hem niet. Iſt dat ghy my verwacht/ daer door en worde ick niet gebetert/ maer oock ſoo miſbruyrke ick u lanckmoedighept. Ende iſt dat ghy my ſtraft ſoo en can ick't nau verdraegen/ want ghy een drooghe ſtoppele verbolcht. Waerom en neemdy dan uwen dienaer niet wegh? Waer toe beſlaet hy oock die aerde: het welck ſoo veel te ſegghen is: Waerom woondt hy met

Pſa. 141 1.

Iob. 13. Luc. 13.

den goeden menschen / ende en betert sijn leven / noch sijn manieren niet? Ende die sp-selven soo versupmelijcken ende slauwelijcken draeght / waerom besiaet die soo onweerdelijck ende schaedelijck de plaetse vanden geenen die beter ende deughdelijcker is? Ende dit alder-droefste dinck over-peynsende spreecke ick in de ooren van mijnen GODT.

2. Maer ô goedertieren HEERE, en wilt in uwer gramschappen niet
Luc. 13. roepen tegen my: Hout af den boom / ende werpt hem in't vyer. Ic beschuldighe mijn cranckheyt voor u / op dat ghy my / die belijdende / soudt verghe-ven. Het staet my toe my te beschuldighen / maer u staet toe te vergeven. My staet toe te schreyen / ende hertelijcken leet-wesen te hebben / maer u staet toe den schreyenden barmhertighlijck te vertroosten. Daerom ô mijn HEERE mijn GODT, oft verleent my meerder gratie in desen leven / oft neemt my haestelijck upt deser weerelt / dat de scheure oft sneede niet argher ende meerder en worde. Want langher te leven / ende het leven niet te beteren / dat is die pijne te vermeerderen. Ock soo en magh

my al-sulcken leven niet behaeghen / 'twelck van gheenen goeden voortganck en weet / ende 'tghebreck daer af niet en beweent. Want die daer heylichlijck ende rechtweerdelijc leeft / dien ist leet soo waer hy in faellieert / ende ghebreeckelijck is / ende heeft altijt begheerte ende verlanghen inder deught ende gratien meer op te wassen. Maer wat sal al-sulcken hier doen / die merckelijck ghevoelt dat hy alle daeghe cranckter wort / ende meer Rom. 7.
achter-waerts gaet / eñ dat het vleesch crachtelijcker teghen den Gheest opstaet. Den welcken ock somtijts over-mits verdriet verwonnen / ende slap gheworden zijnde / door versupmenisse ende onachtsaemheyt nu ophout van weder te staen / oft van hem ghewapen hebbende die gheestelijcke wapenen / volght het dryven des vleesches / ende gaet al waer hem sijnen eyghenen wille treckende is. Al-sulcken mensch eylaes ô HEERE GODT die naeckt totter poorten des doots / ende levende inden vleessche / valt inder doot vander zielen. Och hoe seere behoort een yeghelijck te vreesen voor 'tverleyden ende het vertreden des vyants. Daer en is niemant vry ende

ſeecker ſonder ſorghe / niemant ſuy-
ver/ maer in allen menſchen is broos-
heydt. Maer ghy ô HEERE die alle
dinghen vermooght/ ende alle dingen
kent/recht-op den ghebroockenen van
herten/ende reynight den onſuyveren
van allen ſmetten / ende gheeft eenen
nieuwen gheeſt in ſijnen binnenſten/
op dat alle ſlappigheydt ende quale
vertrecken magh/ende die gheeſtelijc-
ke vierigheydt weder-keeren magh/
ende dat u liefde onberoerlijck tot in't
eynde magh blijven ſtaen. Hy behoeft
alleene u hulpe die door ſijn eyghen
gewichte oft ſwaerigheyt belet wort.
Ende hy en can door ſy-ſelven niet af-
ghewerpen het pack der ſonden / voor
dat ghy vanden Hemel gratie ver-
leent / die magh ontbinden de harde
banden vande paſſien ende quaede
gheneghentheden. De welcke ick be-
gheere dat my gegeven worde / want
ſonder u gratie en can daer geen goet
leven ghewesen / noch ſonder haer en
wordt het eeuwigh leven niet vercre-
ghen. Maer dat ick nu leve inden li-
chaem / dat en is my gheen ſolaes/
noch vertrooſtinge/want beter is my
die doot dan het leven. Waerom? want
om dit leven worde ick vervreemt/

ende verre ghemaeckt van dat eeu-
wigh leven / 'twelck niet gecomen en
can ten zy dat die doot dit tegenwoor-
digh leven verniele/ende de doot ſelve
'tſaemen verdorven worde. Daerom
ſoo climt mijn begheerte om hooghe/
ende mijn herte dat daer ſoeckende is
die eeuwige ruſte verſucht ſeer ſwaer-
lijck ende roept: Het is my ghenoech 3.Reg.19
ô HEERE, neemt mijn ziele van my
die ghy met uwen dierbaeren bloede
verloſt hebt.

3. Doet my open die poorte van
uwen rijcke / ende leyt daer inne den
armen pelgrim / die uytter plaetſen
daer hy ghebannen was weder tot u
comt. Hoort my ô HEERE, ende ont-
bint my vanden bant des lichaems.
Wat ſal ick hier langher maecken?
Ick en ben noch my ſelven / noch an-
der menſchen profijtelijck. Waer toe
leve ick dan? My ſelven ben ick la-
ſtigh/ende anderen menſchen verdrie-
telijck. Wat ſal van my gheworden?
Ick en weet niet HEERE oft ghy yet
beters van my voor-ſien hebt / waer-
om dat mijn begeertē vertraecht wor-
den. Ick conſenteere uwer ordinan-
tien/ want ſy goet is/maer ick bevin-
de in my ſo grooten quaet/om 'twelck

dat my het leven inder werelt laſt is/ en verdriet. Want ick ſondighe alle daeghe / ende d'een ſonde doe ick op d'andere / ende ick en doe gheen penitentie ſoo't behoort. Waer ic dan ontbonden van deſen ſondighen lichaem ende by u ghevoeght in u rijck / ſoo en ſoude ick niet meer ſondighen/ende ghy en ſoudt in gheen ſake vertoornt worden/ maer altijt ſoude ick u loven ende dancken: Maer noch verdraeghdy my / ende toont allen u patientie. Ick bekenne mijn ſchult / want overmits mijnen ſonden/ſoo en is my niet gheoorloft in u rijck te comen / want daer niet in comen en ſal dat onrein ende onſuyver is. Maer wanneer ſal ick ſonder ſonden zijn ? wanneer ſal ick ten vollen gheſuyvert worden/dat ick niet en ſal vreeſen uyt gheſloten te worden/ maer meer my verblijden om dat ick in-ghelaten worde ? Iſt dat ick niet vierighlijcker voort en gae / ende niet ſorghvuldiger en werde / dan ick tot noch toe gheweeſt en hebbe/ ſoo duchte ick dat mijn hoope cleyn ghenoegh weſen ſal. Maer ghy HEERE die niet en begeert dat yemant verloozen gae/ maer dat ſy al te
1.Tim.3. ſaemen ſaligh moghen worden / verleent

leent my meerder gratie om mijn leven te beteren/ende op dat ick hoopen magh 't Hemelſche goet/ ſoo geeſt my den geeſt der inwendiger vettighept. En laet mijn herte hier nimmermeer bly zijn / nae den vleeſſche / maer al vreeſende laetet de doot verwachten. Gheen creatuyre en houde my / oft eenige ſorghe/ maer uwe tegenwoordighepdt daer ick naer haecke trecke my ende vertroofte my. Saligh is hy HEERE die u verwacht/ maer saliger is hy die uyt deſe booſe werelt gheſcheyden is/ want alſulcken en ſal voort-aen gheen ſwaerighepdt vreeſen/ oft ghevoelen.

Ick worde door deſe twee dinghen benauwt, hebbende begeerte ontbonden te zijn ende met CHRISTO te weſen. *Philip.* 1.

Van het wenſchen om een goede doodt.

Capittel vij.

VAn mijnder jonckheydt HEERE zydy mijn hoope. In deſer hoopen neme ick mijn toe-vlucht tot u/ als die leſte uyre ende den tijt van mijnder ontbindinghen comen ſal. Och waere ick wel berept/ dat ick op hoope van ghenaeden ſterven mochte. Och oft ick door eenen ſaligen doorganck mijnen leſten dagh gheſloten hadde/ ende dat ick dit lichaemelijck pack af-ghelepdt hadde/ hoe veel perijculen ende vreeſen ſoude ick dan ontgaen zijn. Saligh is de gheene die ghy upt-vercoren ende op-ghenomen hebt/ die daer zijn lichaem af-gelept hebbende/ over-ghereyſt is upt deſer werelt totten Vader/ uptter ellenden tot den rijcke/ upt dē kercker tot dē pallayſe/ uptter duyſternijſſen tot den lichte/ uptter doot tot den leven/ uptter perijculen totter bevrijthept/ uptten arbeyt totter ruſten/ Pſal. 22. 1. Pſal. 64.

ſten/ uyt allen catijvigheyt totter eeu-
wigher ſalighеyt. Saligh is de ziele/
de welcke nu haeren loon geniet/ ver-
Pſal.119. blijdende in u haren HEERE. Maer
wee my dat mijn pelgrimagie verlen-
ghet is tot noch toe. Hoe ghenaede-
lijck ende barmhertighlijck ſoudy met
my doen / waer't dat ghy my haeſte-
lijck uyt riept / ende liet my tot u co-
men / op dat daer ghy zijt / ick oock
mochte weſen. Och oft ghy my vroe-
ger uyt deſer weerelt genomen hadt/
doen ick noch haere beſmettingen niet
en kende / ende doen ick my ontſagh
oock in cleynen ſonden te vallen / hoe
veel deughden ſoudy my daer in be-
weſen hebben. Maer nu langher le-
vende / ſoo ben ick verder van u ghe-
worden / ende ick hebbe miſdaen in al
te ſeer veel ſaecken.

2. Wee my / wat heb ick ghedaen?
Ick hebbe die quaede luſten des
vleeſches ghevolght / die ydelheden
heb ick tot my getrocken / die deugh-
den heb ick verlaeten / mijn onnooſel-
heyt en hebbe ick niet bewaert / 'teen
quaet heb ick op 'tander gedaen/ ende
ick heb in my ſelven ghevoelt/ dat ick
gheleſen hebbe. Wee den boſen tot ſijn
Pſal.30. quaet/ nauwelijck en ben ick ſeer ſpa-

de

de weder-ghekeert / ſeer laet heb ick
begonſt / in't weder-keeren en heb ick
my niet ghehaeſt / in't voort-gaen en
heb ick niet vierigh gheweeſt / inder
vierigheydt en ben ick niet ghewaſ-
ſen / ende dat argher is/ ick ben oock
vander eerſter hittē vercout. Daerom
heb ick dickwils ghevreeſt te ſterven/
want / nae het wroeghen der conſci-
entien / ſoo en heb ick niet gheleeſt
ghelijck ick behoorde. Maer om die
perijculen vander tentatien / op dat
de leſte dwaelingen niet arger worden
en ſoude dan de eerſte/ ſo heb ick dick-
wils de doot ghewenſcht. Ende ick
heb gheſeyt: Och waer ick nu inder
gratien GODTS gheſtorven/ dat ick
ſulcken lijden niet en hadde op der
aerden. Och oft GODT beliefde my
vroegh van hier te nemen / ende een
eynde van allen mijnen arbeyt te ma-
ken / hoe wel waere my dan geſchiet.
Maer ô HEERE in uwen Godde-
lijcken wille zijn alle dinghen geſtelt/
iſt dat ghy voor u hebt ghenomen te
doen dat ick begeere / het ſal terſtont
weſen / iſt oock anders uwen wille
moet gheſchieden. Ick magh u mijn
begheerte te kennen gheven/ ende mijn
ellendigheyt die ick lijde / niet als ee-

nen

nen die 'tniet en weet / maer op dat ick door alſulcken aen-ſpraecke eenighe laeffeniſſe mach aen-doen mijnder zielen. Ick weet wel dat ick noch niet wel bereyt en ben/ want mijn conſciẽtie noch al te ſeer vreeſt. Eñ wat wonder iſt/dat ic ſondigh zijnde vreeſe/als oock veele H. Vaders gevreeſt hebben/ aen-geſien dat anders uwe oordeelen/ eñ anders onſe oordeelen zijn? Maer hoe ſal ick my bereyden? Het waere voorwaer ſeer goedt dat ick my beter bereyde tegen dien dagh/ den welcken ick niet en wete oft hy heden oft morgen comen ſal. Ende ick ſal vaſtelijcker mijn propooſt vernieuwen / mijn voorleden verſuymeniſſen ſal ick beſchreyen/ my ſelven ſal ick u heel offeren/eñ uwer barmhertighz ſal ick my inder eeuwigheydt bevelen. O mijn HEERE mijn GODT in uwer barmhertigheydt ſtaen allen mijn wercken/ ende daer en zijn geen eyghen verdienſten / ten zy dat daer by ſy u onghemeten goedertierentheyt ende barmhertigheydt. Ende dit is mijn hoope ende alle mijn betrouwen.

3. Maer hoe iſt met een goede ende onbeſmette conſcientie? Wat dinck ſeydt die ſuyver ende devoote ziele?

Comt (ſeyt ſy) ô HEERE IESV. Comt / ende en wilt niet vertoeven: ontloſt mijn groote ſonden / ontbint mijn banden / leydt den ghevanghenen uyt den huyſe des kerckers / uyt den cuyl der miſerien / ende uyt dat ſlijck des drecks. Verwachtende heb ick u verbeydt/ hebt acht op my/ ende verhoordt my / en wilt my niet langher op de weerelt laten. Laetet ghenoegh zijn / dat ick tot noch toe gheſtreden hebbe / dat ick ſoo langhe ballinck gheweeſt ben / dat ick u niet en heb mogen ghebruycken / noch u van aenſchijn tot aenſchijn en hebbe mogen beſchouwen. Verleent my nu dat ick der blijtſchappen die ic begeert eñ ghewenſcht hebbe/ genieten mach/ de welcke met gheen paelen ghe-eynt en wordt / noch met gheen verdriet verduyſtert. Toont my u aenſicht/dat de Enghelen altijt aenſchouwen. Laet u ſtemme luyden in mijnen ooren / die ſy ſonder op-houden hooren. Comt ô HEERE IESV ende neemt my wegh uyt dit vreemt lant / roept den verworpenen wederom tot ſijn eyghen lant / ende ſtelt den gheenen die ghevallen is in ſijnen eerſten ſtaet. Comt ô goedertieren Verloſſer / maeckt my

Pſal. 39.

deelachtigh uwer eeuwigher glozien.
'Tis tijt dat ick weder-keere tot u/
'tis tijt dat ghy mijn lichaem der aer-
den beveelt / vander welcker dat ghe-
nomen is. Daer en is gheen groot
verlangen aen/ waer dat gelept wozt/
oft hoe dat het ghetracteert wozt / al-
soo verre als den gheest saligh wesen
magh/ ende tot u comen magh. Laet
tet mijnen gheest ende mijn ziele die
ick in uwen handen beveele wel heb-
ben / maer mijn vleesch ende mijn li-
chaem rusten op hoope dattet ver-
weckt sal wozden ten jonerſten dae-
ghe/want in wat plaetsen dattet rust/
ten mach u niet onbekent / noch te
verde van u wesen. Ontsaught my
vanden menschen / ende voeght my
by den ghe selschappen van uwen hey-
lighen / het verdziet my dees lichae-
melijck levens / ende ick heb alleene
lust inden dagh der eeuwigher clarig-
heydt.

4. Inden upt-ganck upt Egypten
en laet my het oude serpent niet belet-
ten / en laet den vpant inder poozten
teghen my niet bassen / sijn leelijcke
gedaente en maecke my niet verbaert/
den grouwel des doots en beroere my
niet/ maer u heylige Engelen moeten

my ghetrouwelijcken by-staen/ sterc-
kelijck helpen / vzoomelijck beſcher-
men / sachtelijck ende soetelijck ont-
sangen / ende tot den Hemelschen Pa-
radijse met vzeughden bzengen. Oock
so moet my die glozieuse moeder ende
Maghet MARIA by-staen / met al
dat Hemelsche heyr. Ende ghy ô goe-
de / soete / ende alder-beste IESV,
gheeft my weder die blijtschap uw's
aensichts / ende en wilt my niet ver- Psal. 50.
wozpen van uwen beminden heyli-
gen/ maer overleght eñ weest gedach-
tigh ô SOONE GODTS, dat ghy
my met u dierbaer bloedt vanden by-
andt verlost hebt. Ontsanght my in
uwer glozien / in uwer barmher-
tigheydt ende in uwer goedertieren-
heydt / want met begheerten heb ick Luc. 22.
begheert mijnen Paesschen met u te
houden. O salighen dagh des loons/
van my soo langhe ghewenscht / och
salighe uyre des heyligen dooz-ganex
ende schepdens/ die ick soo langhe be-
gheert hebbe / ende altijt vooz ooghen
ghehadt hebbe. Wat hebben my nu
gheschaedt de tribulatien ende 'tlijden
inder weerelt / wat heeft my ghelet
'tverſmaeden ende arbeyt / ende my
te verootmoedigen vooz uwen naem?

Phil. 1. Ghy hebt my 't leven gheweest / ende nu sal 't sterven myn gewin zijn; ende met u in u rijck te wesen / dat veel beter is / sal blijven. U moet lof ende glorie zijn / die daer zijt 't leven vanden levenden / de hoope vanden sterbenden / de saligheydt ende ruste van alle den gheenen die tot u comen.

Keert mijne ooghen af, dat ſy gheen ydelheydt en aen-ſchouwen. *Pſal.* 118.

Vanden gheenen die der weerelt is gheſtorven, wiens leven is in CHRISTO.

Capittel viij.

KEert af mijn ooghen dat ſy geen ydelheyt en ſien. Pſal 118.

O IESV waerachtigh leven / ende leven dat van gheen ſterven en weet / verleent my dat ic upt liefden beweeght magh worden / upt liefden ghewont magh worden / ende upt liefden ſterven magh / op dat het vleeſch over my gheen heerſchappije en crijghe. Ick en ben noch niet volcomelijck der werelt geſtorven / maer den ouden menſch leeft noch in my / en verweckt in my verſcheyden kpvagien / ende begheerten tot veel quaets / ende maeckt my mijn nachten bitter / ende mijn daegen verdrietelijck. Och wanneer ſal't gheſchien / dat ick met goeden betrouwen ſal moghen ſegghen: Ick hebbe my laeten duncken dat ick was ghelijc eenen dooden op der aerden. Want de gene die doot is / die en vraeght nae ghenen lof oft prijs vanden menſchen / 1.

noch oock nae 'tveracht̃en ende schandelijck spreecken vanden verwijters/ want hy is doot. Die nae den lichaem doodt is/ die en spreeckt niet / hy en ruickt niet/ hy en smaeckt niet/ hy en doet gheen werck / hy en hoort oock d'ydelheyt vander werelt niet / hy en siet oock geen schoone eñ nieuf-gierighe dinghen/noch yet dat den mensch soude moghen locken oft trecken om yet snoots lief te hebben op der aerden. Coll. 3. Maer die der weerelt ghestorven is/ die en is inde weerelt niet / maer in GODT den welcken hy leeft/ghelijck als Paulus seyt tot synen beminden discipulen: Ghy zijt ghestorven ende u leven is verborgen met CHRISTO in GODE. Dese spreeckt alsoo/ hy denckt alsoo/ hy siet alsoo 'tgheene dat uytwendigh is al oft niet en waere/ want het gheene dat ghesien wort is tijtelijck ende ydel / dat niet ghesien en wort / is eeuwigh ende waerachtigh. Daer nae soo smaeckt hy/ daer nae soo verlanght hy / dat is hem inder herten / daer toe soo arbeydt hy / daer toe begheert hy te comen/ dat wilt hy / dat soeckt hy/ dat smaeckt hy / dat binnen is ende verborghen/ te weten het groot goet/ het opperste/

opperste/ het eeuwigh goet/ van welcken te dencken hem nimmermeer ghenoegh en is/ want het hem veel te lief ende weert is / soet ende geneughlijck ende meer dan ouypt spreeckelijck.

2. Die soodaenigh is / die is seer verzeemt ende verre ghewonden van desen tegen-woordighen dingen/ ende met alder begheerten staet hy nae die eeuwighe dinghen / hebbende onder hem syne sinnelijcke begheerte/ want die sinnelijckheydt soeckt uyt-wendighe dinghen / sy begheert gheneughelijcke dinghen / sy aen-siet die teghen-woordighe dinghen / ende vergheet die toecomende/ sy vliet al daer sy can ende mach 'tgheene dat scherp ende bitter is/ 'twelck nochtans dickwils den Geest ende der zielen zaligh is. Ende daerom en laet sy den Geest in syn ruste ende stilligheyt niet wesen / maer brenght hem verscheyden fantasijen te voozen / diemen nauwelijck en behoort te segghen / maer inder waerheydt vooz niet met allen te achten. Maer die daer de gratie heeft der gheestelijcker sterckheydt/ die can lichtelijck temmen die onmanierlijcke beroerten des vleeschs / singhende dooz 'twoordt vander Goddelijcker

Psa. 117. cracht: Die HEERE is mijn helper/ ende ic en sal niet vreesen wat mp een mensch doet. Daerom al ist dat dese sinnelijckheydt den strijdt verweckt/ en de stemme des vleeschs al oock hemelijc wat seggen wilt / niet lichtelijc nochtans en consenteert hy haer/ want meerder is de cracht van der liefden GODTS, die van binnen versterckt ende confoorteert.

3. Desen woort somtijts soo soetelijck/ soo sterckelijck ende vierighlijck tot GODT ghetrocken/ op-genomen/ ende vast ghehouden / dat hy niet en siet oft nauwelijck en ghevoelt 'tgene dat ontrent hem is / ende gherucht maeckt inder weerelt / want hy en is daer niet / maer elders / niet onder/ maer boven/ met GODT ende in GODT, die den gheest van binnen roert / ende op-heft/ ende als met eenen vierighen waghen over-voert / op dat hy somtijts sijns souden moghen ghenieten in die saligheyt / heylighe ende langhe verwachte begheerten sijnder herten. Hy en woort buyten niet ghevonden/ want sijnen lief-hebber heeft hem over-ghevoert. Daer hoort hy alleen sijn woorden / de woorden van sijnen alder-liefsten / ende verblijt hem met

blijtschap

blijtschap om sijns Bruydegoms stemme vanden welcken hy geen-sins eenigh achter-dencken en heeft. Oock soo en stoort hy terstondt sijn schaele op der aerden niet upt om ydelheydt te scheppen/ maer den gevondenen schat verborght hy / ende stupt hem onder eenen seghel / op dat den voet van hoverdigheydt daer niet in en treede/ en op dat alle deught niet verlozen en gae. Want aldus seydt hy tot hem: Stelt my als eenen zeghel op u herte/ ende 'tgheene dat daer nae volght: Het is al te profijtelijck datmen 'therte zegelt ende dat bewaert / op dat by avontuyren den bemindē niet en wijcke ende vliede / die daer sonderlinghe soeckt ende versoeckt een herte dat suyver ende ootmoedigh is. Cant. 8.

4. Dese dinghen over-leght hy by sy-selven / ende verwondert hem van alsoo grooten goet dat alle verstandt ende gaeven te boven gaet. Hy verwondert hem wederomme en vraeght neerstelijck/ wat dinck is dat? Ende hy verblijdt hem uptter maeten seere/ want het Hemels broodt upt den Hemel neder-ghedaelt is. Ende die daer verleent het waerachtigh broodt upt den Hemel / die gheeft oock den ghee-

nen

nen die 't smaeckt een goet verstandt/ op dat hy mach weten dat alle die be-
Iac. 1. ste gaeve ende alle vol-maeckte ghifte van boven is/ neder-daelende vanden Vader der lichten. Dat woort (sepdt hy nu) is van GODT. Niet en isser sonder hem / alle dinghen hebbe ick uyt hem. Wederom soo verwondert hy hem ende claeght / waerom dat hy soo grooten goet soo luttel acht / met den welcken nochtans hy sy-selven soo wel vindt / ende oock waerom dat hy syn herte niet dickwils en neyght om dat te hoozen ende te sien/ boven welck geen soeter noch saligher wesen en can om te ghebruycken ende ghenieten. Ende nu oft dit voozt-aen geschieden mochte. Want dit is 'tgene dat my aldermeest vermaeckt/ende meer vermaercken ende lustigher wesen sal / ist dat ick neerstighepdt doe om ledigh ende onbecommert te zijn. Laet mijnē beminden in mijnder herten comen/ op dat ick mach eeten van der vruchtē synder appelē. Laet hem tot my wijcken / ende dat hy my verthoone syn-selven / ende ick hem my selven. Hy is mijn goet ende mijn blijtschap. Dan beghint hy te verlanghen ende te begheeren / ende uptter-

maten

maten lief te hebbē/dit goet in t welcke is alle goedt/ dese blijdtschap/ inde welcke is alle blijdtschap / dit een/ in welck ist al cleyn ende groot / hoogh ende leegh / nochtans en is in hem gheen dinck van alle die ghe schaepen zijn / maer in hem ist al sonder vozme oft maecksel van menscheliickē begrijpen / die 'tbeghinsel ende het eynde is van allen goeden / die van hem ghe-schaepen ende ghemaeckt zijn. Ende daerom soo begeert hy somtijts geheelijcken van alsulcken goet verbult te wozden / ende met dier alder-soetster blijtschap begoten te wozden / ende in eenigher manieren begheert hy van dat tot den gronde toe verslondē ende verteert te wozden/ op dat synder onversaedelijcker liefden ghenoegh ghedaen werde / alsoo dat hy niet van syns-selfs en zy/maer geheel des ghenen wiens dat dat vper is ende die hitte der liefden / wiens dit wonderlijck werck is/ op dat hy alsoo in hem begeerlijcker soude op-getrocken wozden/ ende eenen gheest met hem saude moghen wozden.

5. Hierom nochtans soo en verheft hy hem niet / noch en laet hem niet duncken dat hy pet is / oft hy en ver-

smaet

ſmaet oock andere menſchen niet / oft en oordeeltſe minder te zijne / want dit en is ſijne niet / maer het is de onverdiende gaeve GODTS, dat hy hem van rechts weghen niet en behoort te verheffen als hy ghevoelt dat hy alſoo van hem ghetrooſt werdt. Want hy en ſoeckt gheenen lof / noch hy en vraeght niet nae eenighe uytwendighe ende vreemde faveuren oft gunſten / maer hy ſoeckt ſijnen beminden / nae ſijnen lof ende gunſte dorſt hem alleene / inden welcken hy alle dinghen heeft / ende meer vindt dan allen deſe dinghen / want ſijn liefde / ſijn ſoetigheydt / ſijn blydelijck ghebruycken ende ghenieten ſtelt hy voor alle verganckelijcke dingen / ende boven alle dinghen ſoo begheert hy ende bemint ſijn eere. Ende daerom en can hy hem van gheen goet verheffen / noch ydelijck glorieren ende beroemen. Hy is ſijn glorie / ſijnen lof / ende ſijn verheugen. Hy is ſijn waerachtighe ende op-rechte blydtſchap / ſijn opperſte ende eenigh goet / alle ſijn begeerte ende verbullinge. Maer meer begheert hy dat ander menſchen oock alſoo met hem ſullen verblyden / ende alſulcken goet ghebruycken ſonder

der eynde nu ende inden Hemel. Want dat begheert hy / dat bidt hy / dat hy ſy-ſelven allen menſchen ſoude te kennen geven ende tot hem bekeeren ende trecken / op dat hy alleene ſoude gheloofst ende geglorificeert worden / want ſijnen beminden is de liefde ende den put der liefden / dte niet en can uytgheput worden. Want hy bemintſe meer alle gaeder / dan hy van alle gaeder can bemint worden. Nochtans ſo behaeghet hem / iſſer pemant die hem uyt den gronde begheert lief te hebben / al iſt dat hy tot den gront niet en can gheraecken / want hyſe al te ſaemen inder liefden verſint / verwint / ende te boven gaet.

Comt mijn beminde, laet ons uyt-gaen nae den acker, laet ons woonen in de hoeven. *Cantic. 7.*

Van't vertreck ende verre worden vander creatuyren.

Capittel ix.

Siet ick heb my verre gemaeckt al vliedende, ende ic woonende ben gebleven in de eenigheydt. Pſal. 54.

Och hoe ſaligh / hoe ghenoeghlijck ende ſoet iſt te ſitten inder eenigheyt ende te ſwijgen/ende met GODT te ſpreecken/ ende te ghebruycken dat opperſte goet alleene/in welck dat alle goet is. Och oft ick alſoo vereenight waere met dat ſelve opperſte ende eenigh goet/dat ick met geen liefde ende verſtroptheydt der vergancklijcker dinghen beroert en waere / mijn ooghen niet en gaeve om eenighe creatuyren oft ſienlijcke dinghen / nieuſgierighlijck te aen-ſchouwen / ende daer op te letten. Ick onſaligh menſche / wie ſal my verloſſen van dit ſterffelijck lichaem? Wee my hoe dickwils ſterft mijn ziele/om die creatuyren die ſy bemint / dickwils vergheet ſy haeren ſchepper/ ende wort verlept om der creatuyren wil. Mijn ongeſta- 1. Rom. 7.

pelt hert begheert nu dit / nu dat / het is nu hier / nu daer / soeckende rust inde creaturen ende niet vindende. Want al ist dat alle creaturen eenigh gheneuchte heeft / om te besighen een wijl tijts / nochtans en gheeftse geen versaethept om met vreughden haer
Iere. 17. te ghebruycken. 'Therte eens menschens is argh ende ongrondeerlijck /
Psal. 93. ende wie sal dat kennen? O GODT ghy kent die gedachten der menschen / want sy ydel zijn.

2. O eeuwighe GODT, alderhooghste ende ongemeten / schepper van alle creaturen ende regheerder / ick ben u creature die ghy door u cracht gheschaepen hebt. Ick ben gheschaepen om u te beminnen / ende nu wil ick u beminnen / eñ ick en can niet alsoo veel als ick wil. Ick ben gebonden met de ydele liefde ende lijmachtige begeerte der vergancklijcker dingē / van welcke als ick arbeyde my selven te verweemden / nauwelijcks oft gheensins en can ic dat gedoen sonder groote pijne. Och oft ghy my soet waert / eñ wel smaeckte / hoe gheringhe souden sy van my vlieden eñ vergaen. Somtijts nochtans sie ick met de ooghen mijns herten u onsienlijcke dinghen / door

die

die gheschaepen dinghen / te weeten / u het opperste goet / waerachtighen ende eenwighen GODT, ende het is my een gheneuchte hier inne te blijven / maer terstont (ick en weet niet hoe) worde ick hier af ghetrocken. Ende ick ellendigh menschē worde inde liefde der sienlijcker dingen ghehouden / ende van de selve als van een swaer pack ghedruckt. Siet doch ô HEERE ick neme nu vastelijck voor my in mijn herte / als maeckende tusschen u ende my een teecken des verbonts / dat ick om u edele ende costelijcke liefde wille gheen creature sien oft beminnen / maer alle dinghen versmaeden / ende my selven met alle dat my aen-gaet / verlaeten wille.

3. Daer nae soo climmen al te sottelijck tot in mijn herte de ghedachten van deser werelt / ende mijns sondighs vleeschs / vriendinne ende ghebuyren / al ofte in alsulcke ghedachten waer gheleghen eenighe saligheyt / ende al oft ick veel goets verliesen soude / waer't saecke dat ickse versmaede / een blijde aenschijn my thoonende / maer een droevigh eynde verborgē houdende / wat goets tegenwoordigh voor oogen leggende / maer

wat quaets daer nae volghen soude/ verswijghende / al oft ghy al-om in alle uwe creaturen waer't te soecken / ende datter niet te verwonderen oft te versmaeden en waere van alle het geen dat kennelijck is van u mijn GODT gheschaepen te zijn. Alduss trecken my de creaturen dickwils van mijn goet voornoost/ ende ten laetsten gheheelijcken verleyden sy my.

3. Och hoe ydel ende bedrieghlijck/ ende by-nae niet met allen behooren gherekent te worden / oock die staende ende bloeyende creaturen / welcke nae haer corte gheneughte vliende/ my alleen tusschen de doornen ende distelen van een quaede conscientie verlaeten! Wee my ô HEERE wederom wee my / want ick soo haest der ydelheyt gheloost hebbe / ende tot haer consent ghegheven hebbe / maer u die de waerheyt zijt / soo lichtelijck verlaeten hebbe. Och hoe swaerlijck hebbe ick hier inne ghesondight / dat ick niet alle dinghen achter rugghe gheslelt hebbende / u alleen aen-ghecleeft en hebbe. Want om u te beminnen ende te ghebruycken ben ick gheschaepen / maer de creaturen onmanierlijcke nae-volghende / soo heb ick

u ver-

u verlooren / ende nochtans en hebbe ick inde selve creaturen gheen ruste mijns herten ghevonden. O HEERE keert my tot u/ ende en wilt my inde aertsche dinghen niet laeten blijven/ die Hemelsche dinghen belooft hebt den gheenen die u volghen.

Want wat is my in den Hemel, ende wat hebbe ick op aerden buyten u ghewilt?
Pſalm. 72.

Van't verſmaeden van allen aertſchen trooſt.

Capittel x.

MYn ziele heeft gheweyghert vertrooſt te zijn. Pſal. 76. 1.

O mijn ziele en wilt niet herwaerts eñ derwaerts loopen nae de ydelheydt ende valſche onſinnigheden / maer keert u tot uwen HEERE uwen GODT, want hy is de fonteyne van alle vertroſtingen. Wat ghy inde menſchen of creaturen ſoeckt / dat ſuldy verliesen / ende ghy ſult ghevoelen dat het verlooren is: Want daer inne magh wat trooſt ſchijnen te weſen / maer alſulcken trooſt en is niet ghedurigh / waerom wordt ghy te vergheefs bedrogen? Onwijſſelijck bidt een menſch vanden bedelaeren broodt / als de rijcke ghenoegh berept zijn te gheven. Alle ſterffelijcke creaturen is arm om te vertroſten / maer GODT is rijck Iac. 1. inde gratie / dieſe alle menſchen overvloedelijck gheeft / ende niet en verwijt / 'tweick hy u oock doen ſal / iſt

ſaecke dat ghy neerſtelijck ſoeckt ende
lijtſaemelijck verwacht.

Geneſ.8. 2. O mijn ziele keert wederom / ô
duyve comt wederom inde Arcke van
Noë, tot CHRISTVM in't ſecreet
uw's herten/ want langhe tijt buyten
te blijven en is niet ſeecker. Weygert
u van buyten vertrooſt te worden/
wildy van binnen vermaeckt ende
Geneſ.8. verheught worden. En wilt niet met
den raven buyten de Arcke blijven/
maer vliet alle doode prijen. Sydy
hongherigh comt wederom / CHRI-
STVS ſal u met Hemels broot ſpij-
ſen. Iſt ſake dat u den noot dwinght/
oft de cranckheyt hout ſomtijts buy-
ten/wacht dat ghy niet lange daer en
blijft/keert terſtont u wederom binnē/
op dat ghy met de diluvie der woordē
niet en verdrinckt / oft met den ſtrick
des tenteerende vyants niet ghevan-
ghen en wordt. Vele laeghen ende pe-
riculen ghebeuren een ziele die gheer-
ne herwaerts ende derwaerts buyten
loopt / maer groote verſekeringhe is
voor de duyve die haeſtelijck weder-
Geneſ.8. om keerdt. De Duyve niet vindende
waer haeren voet ruſten ſoude/ quam
wederom terſtondt inde Arcke Noë.
Gaet ghy dan oock in u camerken/

ende woont aldaer / laet u ſwaer we-
ſen elwaerts te zijn.

3. Saligh is de ziele wiens conſci-
entie voor GODT ſuyver is/ die niet
ghehouden en wort met eenighe ydele
dinghen/die niet beſmet en is met ye-
mants quaede ende verkeerde liefde/
noch met haet van eenen anderen niet
en verdwijnt. Saligh is de ziele die
gheen vertrooſtinghe en ſoeckt van
bedrieghelijcke creatuyren/ maer alle
haer hoope in GODT ſtelt. Saligh
is de ziele die veracht alle uytwendi-
ghe ende tijtlijcke ruſt/oft alle dingen
die tot den ghemack des vleeſchs hoo-
ren/ eñ geerne aen-veert voor CHRI-
STO arbeyt ende ghebreck. Saligh is
de ziele die haer ſelven Gode beveelt
om te doen met haer alle dat hem be-
lieft. Saligh is de ziele die nimmer-
meer haer eyghen glorie en ſoeckt/
nimmermeer haeren eyghen wille en
volght / maer GODTS glorie ende
wille in alle dinghen ſoeckt / bemint/
ende voor-ſet. Saligh is de ziele die
haer ſelven verbreemt van alle tijte-
lijcke dinghen / ende haer ſuyver be-
waert voor den ooghen GODTS in
allen haer wercken.

4. O ghy ziele wie alſulcke zijt/

verblijt ende verheught u niet een wepnigh / want ghy vermeught nu te verkeeren in't binnenste uw's herten / ende inder Hemelen om GODT Almachtigh nacht ende dagh te looven. Saligh ende ghebenedijt zydy van GODT, wiens begheerten opgheheven zijn/wiens handen ende armen upt-ghereckt zijn / als die twee vloghelen der Cherubijnen / wiens oogen supver zijn om GODT te aenschouwen/wiens inwendighe sterckte ende arbeyt gaet ende climt/ende niet wederom en keert tot datse ghevonden heeft / dien sy alleen boven al bemint. Als sy desen ghevonden heeft/ soo volght sy hem nae / waer hy haer leyden wilt / alle andere dinghen verghetende. Alsoo haest als hy spreeckt/ soo sal sy haer verblijden om sijn stemme die daer seyt: Ick ben uwen beminden/ eenighen/ ende upt-vercoren. Ick ben uwen loon al te groot/ weest ootmoedigh in voor-spoet/ ende blijft sterck in teghen-spoet. Aenmerckt hoe dat de gheene die my beminnen / door my vertroost worden. Hoe soetelijck meynde ghy datse sullen ghetracktteert worden / als sy af-ghelept hebbende alle mopelijckheydt des

Ezec. 11.

lichaems

lichaems ende des gheests/ sullen ontsanghen worden inde eeuwighe ruste: Och oft ick (antwoort de ziele) mocht ghenieten al-sulcke soetigheydt ghelijckerwijs een ziele in haer selven gheboelt/die GODT bemint ende tot GODT devoot is / als sy ongheboelijck ghewonden is / ende op-waerts wordt ghedraeghen / jae boven haer selven wordt verheven / tot den omhelsen haers alder-liefstens / ende alsoo GODT Almachtigh aen-hanght door den bant der binnenster liefden.

§. O mijn GODT, mijns herten een waerachtighe thesoor / ghy weet wel dat dit mijnder pijnen binnen verborghen/ soude wesen een sonderlinghe vercoelinghe. Maer ghy zijt alleen den upt-ghever ende instorter deser salvinghen. Ghy leert / ghy maent/ghy verwermt/ghy vertroost/ ghy helpt-voort ende onderhout/ ghy lept ende brenght wederom/ ghy doet met u upt-verroozen ziele alsoo ghy wilt / ende wat ghy wilt oft doet het is al goet. Ick ben een onbequaem vat onweerdigh der in-storting hen uw's gheests / nochtans betrouwen hebbende op u onspreeckelijcke goethept/begheere ick dat in my vermeer-

dert

dert magh worden des selfs heylighs gheests heylighe uytbloedinghe / op dat ick magh smaecken die soetigheyt uwer inwendigher liefden / ende die heylighe weelde ende leckernije magh ghevoelen / welcke ick gheloove dat dickwils een devoote ziele verdient / die u met alle neerstigheyt eert / looft / ende danckt. Ick heb van verde gheroocken dese Hemelsche specerijen / als ick van een heylighe ziele over-pepnse sommighe inwendige neerstigheyt des herten.

6. Maer HEERE ghy weet hoe selden ende hoe cleyne ghedachteniſſe my ghebeurt van de eeuwighe dinghen / hoe dickwils dat mijne woorden seer droogh zijn / hoe grof mijn verstant is / ende ongheruſt mijn conscientie / hoe alle mijn inwendighe crachten verstropt / onverlicht / ende ondevoot zijn / 't welck my al 't saemen gheschiet uyt mijn eyghen schult / ende van niemant anders. Als ick nochtans somtijdts den wegh soecke tot de inwendighe dinghen / met my nemende in 't heymelijck al-sulcken ghedachten waer mede ick by my selven seer rijpelijck trackteere / ende overlegghe de deughden van een upt-ver-

coozen ziele / hoe groote Hemelsche blijtschappen ende gheestelijcke weelden in haer herte zijn / wat vreede / wat ruſt / wat verheughen in GODT haer saligheydt / wiens upt-spraeck soet ende aensicht schoon is. Ende al ist saecke dat dit in my eenen corten tijt duyrt / het is nochtans een aenghenaem uyre.

7. Als ick hierom dencke ende ghy mijn duysterniſſe verlicht / soo vinde ick over my rechtveerdighe clachten / ende ghevoele door de heymelijcke spleethens uwer gratien dat al-sulcks ende sodaenigh is een ziele die van binnen met u vereenight is / ende dat ghy aldus ende alsoo met haer hebt ghesproocken. Sy swijght van alle ghevoelijcke dinghen / ende ghy spreeckt tot haer inden geest van onsienlijcke dinghen. Het schijnt datse verlaeten is van alle creaturen / ende ghy vertroost haer met onspreecke-lijcke manieren. Daerom heb ick wederom ghesproken in mijn herte dese woorden. Wee den sondighe ziele / die swaere conscientie / die laeuw / jae cout van leven is / geen licht der gratien hebbende noch geestelijcke solaes / soeckende traenen ende gheen vinden-

de / maer vrede zy den gheenen die CHRISTVM op-rechtelijc lief heeft ende de ooghen sijnder herten nimmermeer van hem en keert / maer 'tgheene hem behaeghelijck is altijdt onder-soeckt. Want inde vreede ende gherechtigheydt sal sy wandelen/ende in haer bijtschap en sal geen vreemde toe-ghelaeten worden. Sy sal sien dat haer ledigheydt goet is/sy sal smaken hoe soet dat de HEERE GODT is/ daer sy inne betrout/ sy sal haer verremaecken van upt-wendigh gherucht/ en sal met groot voordeel in't binnenste haerder zielen die toe-comst GODTS verbeyden. Siet toch/ aldus wonderlijck werckt GODT Almachtigh in sijn upt-vercoozen vaetkens. Soo wie tot hem compt / hy en sal niet wederom van hem ydel keeren. Want geerne gheeft hy den dorstighen waeter/ ende den hongherighen broot.

8. O mijn GODT, als ghy comt in't huys van eender zielen die u bemint / en suldy haer niet voeden met u melck / ende 'tsomtijts oock leyden bupten haer selven/ overmits u overvloedige soetigheyt om u te begrijpen sonder eenige lichaemelijcke figuyre? O waerheyt/waerheyt/hoe weerdigh

ende

ende machtigh is de liefde. Alsdan suldy tot haer spreken seer heymelijck u woort / ende haer vertoonen alle die laetste ende oude dinghen inde liefde/ in het alder-saligste gebruyck / daer alle menschelijcke woorden nemen een eynde/ van dan af maeckt ghy dat al-sulcken heylighe ziele seer op u betrout / vande eenwighe rust/ en van't gheselschap der Heylighen. Want op de hant ghevende den pant uwer sonderlinger gratien/ soo maeckt ghy alsulckē ziele stercker om te hopen 'tgene datse niet en siet / ende te versmaeden dese teghen-woordighe dinghen die sy met den ooghen ende met den anderen sinnen begrijpt ende gevoelt. O goede VADER, weest toch ghedachtigh door het binnenste uwer barmhertigheydt mijns arme bedelaers/ende sepnt my het waerachtigh broodt upten Hemel / een goet woort vol troostinghe ende gratie.

Mijne ziele is als gheſmolten, ſoo haeſt mijnen beminde gheſproocken heeft. *Cant.* 5.

Van de groote ſoetigheydt ende vertrooſtinghe in GODT.

Capittel xj.

ALle mijn beenderen (dat is, die crachten mijnder zielen) ſullen ſegghen: O HEERE wie is uwes ghelijck? Een iſſer ende ſijns gelijx en iſſer niemant. Mijn GODT is deſe / ende alle dinck hem gheleken en is niet. Een alder-hertelijckſte lief-hebber ende alder-ghetrouſte vrient / die nimmermeer en verlaet den genen die hem bemindt / maer gheerne met ſijn lief-hebbers ſijn-ſelven voeght. Ende al iſt ſaecke dat hy ſijn-ſelven ſomtijdts verborght / oft laet ſijnen vrient benaut worden / hy en doet dat niet / want hy hem verſinaet / maer om dat hy hem proeven / repnighen ende leeren ſoude: hy en verlaet dan ſijnen vriendt niet gheheelijck / maer wijſſelijcker onder-wijſt hy den ſelven / op dat't mach blijcke hoedaenigh dat een peghelijck van ſy-ſelven is / ende hoeverde dat hy gheromen is. O mijn uyt-vercooren lief / ſeer ſchoon ende

Pſal. 34. 1.

vriendelijck zijdy / niet den vleesch/ maer den gheest / niet den ooghen oft eenigen vanden vijf sinnen/ maer een gheloovige ziele/ een suyver hert hebbende/ende die haer tot den onsienlijcken ende gheestelijcken saecken overdraeght. Daerom die door de liefde der devotien begheert met u vereenight te worden/alle vleeschelijcke begeerten moet hy in sijn-selven dooden/ ende met alle neerstigheyt die suyverheyt der conscientien bewaren. Want het mishaeght u dat yemandt dese broosche creatuyren alsoo aenhanght/ van haer soeckende troost ende solaes/ dat hy daer mede u vergheet. Hierom soo roept ghy my van binnen/ dat ick u beminnen soude / beminnende soecken soude / ende soeckende verwachten. Want dan sal ick u vinden / soo verde als ick my selven verlaete/ende ick wille alleleens als ghy wilt. Ende dit sal alle mijn goet wesen dat ick om niet dienen sal/ geen verlies vreesende/ noch gheen gierigheyt met der liefden soeckende. Want ghy prijst al-sulcken ziele die simpelijck eñ puyrlijc bemint. Och hoe saligh is al-sulcken ziele die in't leven ende inde doot met u alleen vereenight is / maer eylacen

ick verde van u verworpen/ gae dickwils over eenen anderen wegh / beminnende dese verganckelijcke goeden/ niet alst behoort noch tot sulcken eynde alst betaemt.

2. Maer op dat ick met dese niet verlooren en blijve / soo bid ick u ô uytvercooren IESV, laet my geringhe wederom keeren/aen-merckende in de gheschaepen dinghen uwen Goddelijcken lof/ om mijn gheloove te wercke te stellen/ kennende u mijn Schepper van alle creatuyren/ende also mijn begheerte tot u op te rechten. O mijnen HEERE mijnen GODT, die alle dinghen van niet gheschapen hebt/ gheeft my uyt ende door alle dinghen uwen heylighen Naem tot alle tijden te loven. V hoort toe macht/wijsheyt/ goetheyt/ goedertierentheyt/ u hoort toe eeuwighe glorie ende majesteyt. V rijck is een rijck vande eeuwighe tijden/ ende u heerschappije duyrt van gheslachte tot gheslachten. Ghy regeert alle dingen inder Hemelen ende inder aerden. Ghy weet alle dinghen/ ghy hebt alle dingen in u hant. Daer en is niet gheschaepen dat u wederstaen magh/oft dat u magh turberen/ oft ontsetten / maer ghy oordeelt alle Psal. 144.

dinghen met ſtilligheyt/ jae dat meer is / ghy onderwoꝛpt u die weder-ſpannighe/ ende doetſe u dienen. Ghy weet alle 'tgheene dat inder weereit gheſchiedt/ eñ eer datter yet geſchiedt ſoo hebdijt met een ſeker eynde geſloten. Ghy zijt den GODT des Hemels ende der aerden / den Schepper ende regheerder der ſienlijcker ende onſienlijcker dinghen / den beſtierder ende ſchicker van allen tijden / wilt doch bewaeren alle u dienaers inde heele weereit/ langhe ende breedt verſtropt/ die tot uwen heyligheu dienſt ſonderlinge geoꝛdineert zijn. Maeckt datſe uwen lof moghen uyt-ſpreken/ ende met eendꝛachtighe ſtemmen alleſins u glorie moghen vercondigen. Verwerckt hunne herten ſterckelijck in u liefde / ende verleent hun datſe alle de werken die ſy doen tot een heyligh eynde moghen vol-brenghen.

O GODT Hemelſche VADER, hoe goedertieren ende hoe ſoet zijdy den gheenen die u lief hebben. Alle de gene die ghepꝛoeft hebben u ſoetigheyt/ weten alder-beſt daer af te dencken of te ſpꝛeken. Want u ſoetigheydt gaet alle ſoetigheyt te boven/ ende maeckt ſoet alle bitterheydt. Mijn HEERE

GODT, van u hebben de heyligha mannen gheſpꝛoocken / ende de Pꝛopheten en hebben niet gheſweghen. Soo veel heyligheu als gheweeſt zijn van 'tbeghinſel des weereits/ hebben al t'ſaemen in u ghelooft/ u hebben ſy ghedient/ u met offerhanden ende gaben hebben ſy geeert / uwen heyligen Naem hebben ſy gelooft / ende ghebenedijdt/ want ſy u bekent hebben vooꝛ haeren Schepper / ende vooꝛ den maker van alle creatuꝛen/ ſoo hebben ſy in u boven al ghehoopt. Sy hebben u bekent in hun viſioenen/ want ghy hebt hun veropenbaert uwen Goddelijcken Naem. Sonder u en hebben ſy gheenen anderen bekent. Sy hebben de Wet (hen van u ghegeben) wel onderhouden / ſy en hebben niet naeghevolght de alder-ſoetſte verſieringhe der valſcher goden / maer ſy hebben u aen-gheheden die inder eeuwigheyt leeft / die alle dingen geſchapen hebt. Sy hebben hunne ſtemme opgheheven inde belijdinghe uw's lofs/ want ghy van boven haeren oozen eenen grooten roep in-geſtoꝛt hebt/ ſeghende: Ick ben die ic ben. Vooꝛ mp Exod. 3. en is gheen GODT gheweeſt / noch nae mp en ſalder gheen weſen. Ick

heb ghemaeckt alle toe-comende dinghen / ende voor-leden dingen en heb ick niet vergheten. Dese woorden eñ meer andere verstaende/soo hebben sy van verde haer ooghen des gheloofs op-gheheven/ gheloovende dat ons de HEERE saligh maecken soude/ ende dat comen sonde de selve die ghelooft
Abac. 2. was te comen/ ende hy en sal niet lieghen. Dese saecken te voozen wetende/ soo zijnse seer vertroost / ende seer verwonderende die presentie des toecomende Majestepts/ovèrmidts verwonderinge/ saellieerden sy. Wederom tot haer selven comende / eñ overmidts blijdtschappen/ aen-siende die comende macht GODTS soo spraken sy: Hy is/ hy is ons HEERE, onsen GODT, ende daer en is gheen andere. Hy comt ende sal ons saligh maken / hy en magh sijn-selven niet loochenen/ want hy waerachtigh is.
Psal. 47. Alsoo wy ghehoort hebben / soo hebben wy ghesien / alsoo wy ghelooft hebben soo spreken wy / ende gheven ghetuyghenisse der waerheyt. Eens
Genes. 1 heeft GODT ghesproocken/ hy heeft ghesepdt/ ende alle dinghen zijn ghe-
Esai. 46. schaepen. Hy heeft ghesproocken/ mijnen raet sal vast staen/ maer den uwen

ô kinderen

ô kinderen der menschen sal vergaen.
4. Wee u ô mensch die onnuttigheyt denckt/ende nae de woorden GODTS lacht. Wee u die van uwe herten wijsheyt versiert/eñ verheft u in u macht. Hoort het woordt GODTS alle die den HEERE soecken / weet dat sijn oordeel is met den inwoonders der aerden/ het en is u niet goedt dat ghy af-ghekeert zijt: Staet ende aensiet sijn weghen. Keert wederom ende comt/ gheerne sal u de HEERE ontfanghen / want hy barmhertigh ende goedertieren is. Hy en houdt niet in der herten sijn gramschap achterwaerts als een mensch / maer alle de sonden vergeest hy mildelijck. Daeren-boven gheeft hy my wederom de voor-gaende gratie metter nae-volghende. Bekeert u / bekeerdt u/ upt gantscher herten / ende offert hem u selven om met ghetrouwer herten te dienen. Dit is de stemme der heyligen in mijnen oozen. Als soeten sanck over maeltijdt / ende gheluyckerwijs wieroock upt sijn vat rieckende/ alsoo is't woordt GODTS in een suyver hert. O HEERE u heyligheyt zijn vervult met uwen gheest / sy hebben upt-ghesproken die memorie vander

overvloedighepdt uwer soetighepdt/ ende haer upt-spraecke hebbense ons achter-ghelaeten om oock upt te spreken. Mijn woordt wort dickwils besloten tusschen de benauthepdt/het en heest geenen wegh om op te climmen/ maer ist sake dat 't vper vã bovẽ comt/ mijn upt-spraecke sal vierigh zijn/ eñ ist saecke dattet gloepende woordt/ soo sal't my vernielen terstont/ ick en sal niet connen blijven staen van sijn aensicht. Want ghelijckerwijs vanden wint het caf vervlieght/ alsoo sal van mijnder herten ghenomen worden de droesheydt/ ende ghelijckerwijs van't vper het roest verdreven wordt/ soo sullen mijn sonden vernielt worden/ het Goddelijck brandende vper sal den dorsch-vloer mijnder herten suyverẽ. O HEERE laet u vper neder-dalen ende mijn herte ontsteken/ raeckt my een wepnigh/ ende ick sal op-waerts vlieghen. Die voor-leden sonden en sullen my niet ghereeckent worden/ want alle quaedt sal vergheten worden/ die oude dinghen sullen voor-by gaen/ ende de nieuwe sullen in overvloedighepdt comen. De heyligh begheerten sullen toe-vloeyen/ ende van alle zyden sullen sy op-staen/ nae dat

uwen voort-brengende gheest blaesen ende believen sal.

5. Daer en sal geen vreese zijn/ maer de liefde sal't al verbullen/ende de bevinghe sal op-houden: Want dit is Psal. 76. de veranderinghe der rechter-handt GODTS. Daerom 'tgheene dat ick spreecke en comt upt my niet/ oft het en is mijnen lof niet/ maer HEERE Psal. 113. gheeft glorie eñ eere uwen Goddelijcken naem. Den droevighen gheschiet vertroostinghe/ den bedelaer wordt broodt gegheven. De dorstige heeft eenen soeten dranck ontfanghen. Den cranckẽ is de handt gegheven/ den creupelen is eenen stock verleent/ die onmachtighe heeft wederom sterckhept vercregen. De vermoeydde heeft rust ghevonden/ den desperaten ofte wanhoopenden is een nieu licht op-ghestaen/ den roependen is antwoort gegheven. Den blinden is 'tgesicht verleent/ den doolenden is den wegh ghewesen/ den cloppenden is de doore open-ghedaen/ den twijffelachtighen is de waerhept vertoont/ den onghestadighen is te ghemoet gheromen de authoritept of stemmighept/die neerstelijc metter begeerten gesocht heeft/ den selven is ontmoedt die moeder de

liefde / die begheert heeft den Bruydegom te spreken / het en is hem niet geweyghert / maer de Bruydegom selve is met blijdtschappen tot hem geloopen / seggende: Siet ick ben hier / seght my wat u deert? Wat isser nieus ghebeurt? hebdy vergheten wat ghy voor my soudt moeten doen ende lijden. De ziele. Och Lief-hebber der menschen (spreeckt de ziele) ick en can my uw's niet beclaeghen. Als ick met u begheerde te gaen / soo en hebdy my ooc niet verboden / ende terstont clomme ick op vergetende alle moepelijckheyt die ick te voren hadde. Als ick met u begeerde te woonen / so en hebt ghy my terstont niet willen bedroeven / maer met soeten woorden hebt ghy my geleert dattet noch niet gheleghen en was / oft noch niet en behoorde. De Bruydegom. O begheerte is goedt / ende u ghebedt dat ghy my geoffert hebt / behaeght my seer / maer het verhoozen moet noch upt-ghestelt worden. Gaet ende keert wederom tot uwen huyse / ende vercondight den anderen menschen hoe veel dat u den HEERE ghedaen heeft / ende seght tot hen: Berepdt een pegelijck u herten / ende leght af 't swaer pack der

sonden. Tijt voorsichtigh ende sterck teghen de lagen des duyvels. Waeckt ende bidt / op dat ghy niet en comt in becoorlinghe. Den tijdt is nae by dat ick comen sal. Siet dat ick u berepdt vinden magh / want siet ick heb't u te voren ghesept. Matt. 26.

Wie ſal my vloghelen geven als van een duyve, ende ick ſal vlieghen, ende ruſten? *Pſal.* 54.

Van dat opperſte ende eenigh goedt te ſoecken.

Capittel xij.

O HEERE ſeght mijnder zielen. Ick ben u ſaligheydt. O ziele hoe edel zijdy / hoe wonderlijcke cracht ſchuylt in u. Ghy en condt niet geruſtē dan als ghy vercreghen hebt het opperſte goedt/ ende ghevonden hebt het leſte eynde. Welcke als ghy wel kent ende bevonden hebt / ſoo ſuldy eerſt ruſten. O goedt boven alle goedt. O eynde ſonder eynde / wanneer ſal ick uwer ghenieten/ ſonder maet ende ſonder eynde. Ick bevinde hier veel goedts/ maer alleen dat verandert / ende dat niet en verſaedt / voorwaer een iſſer van noode. Dit een alleen ſoeck ick. Dit een begheer ick alleen. Om een ende uyt een zijn alle dinghen. Hebbe ick dit een/ ſoo ſal ick te vreeden zijn / ende ten zy dat ick't verckrijghe/ ſoo magh ick dat wel verlaeghen. Want deſe veele ende verſcheyden dingē en connen my niet verſaeden. Wat is toch dit een? Ick

Pſal. 34. 1.

Luc. 10.

en can dat niet upt-ghespreecken. Ick ghevoele dat ick alsulcken een begheere/boven welckē niet beters oft meerder en is/ jae boven welcken men niet beter ghedencken en can. Want dit en is niet een onder alle d'andere / maer een boven alle dinghen / het is mijn GODT, wien aen te cleven ende in
Psal. 72. wien te blijven het seer goet is. Tot desen spreecke ick / tot desen roep ick. Seght mijnder zielen / u saligheydt ben ick.

2. Wat begheerdy meer ô mijn ziele vol van begheerten? Jst niet beter dat ghy een aen-haught dan vele? Wt een zijn veele dinghen / niet upt veele dinghen een. Houdt op veele te soecken. Voeght u tot eenen. Blijft by een. Want in een is alle dingen gheleghen. Laet andere menschen veele verscheyden dingen uptwendigh soecken / soeckt ghy een inwendigh goedt alleen/ ende het is u ghenoegh. Siet de sommige soecken een hoeve te coopen/ sommige gaen upt om coopmanschappen te doen/ sommighe vergaderen schatten die verganckelijck zijn/ als van goudt/ silver/ ende costelijcke ghesteenten / sommighe wellust/ eere/ ende glorie des weerelts/ d'andere be-

soecken

soecken gaerne vrienden ende magen/ steden ende dorpen / met andere hoecken des weerelts/ die sy begheeren te betreden ende te besien. D'andere begeeren wijsheyt/ d'ander macht/ d'ander hooghedt / d'ander doctorschap oft meesterschap / den anderen dienst van Coninghen oft Princen. In deser manieren soeckt een yegelijck 'tsijne / het zy inden gheestelijcken staet/ oft inden weereltlijcken staet / die een dit/ d'andere dat / ende eplacen wepnigh vindtmen die dit sonderlinghe een goedt / ende andere goeden puyrlijck ende suyverlijck om dit een goets wille soecken. Ende hierom en vinden sy gheenen vreede / noch en ghevoelen niet de werckende gratie GODTS in haer selven. Want alle de ghene die CHRISTVM toe-behooren / die en soecken gheen tijtelijcke ende aertsche goeden / al oft sy dan groot ende glorieus souden zijn/ als sy van desen veel ende over-vloedigh hadden ghevonden.

3. O devote ziele / wat leydt u daer aen / wat alsulcke weereltlijcke menschen soecken? Voorwaer niet met allen. Jck haet ende vervloecke alle dese dingen. Want een isser dat my goet

is/

is/ een beminne ende soecke ick / ende 't selve is vooz my veel beter dan alle goet/ van beneden tot boven. O mijn ziele als ghy soo grooten goedt ghevonden hebt/ bewaeret wel ende houdet vast/ waer vooz ghy alle goet versmaedt hebt. Want als ghy dit een goedt hebt / soo en sal't u niet swaer wesen alle ander goedt te derven / jae om dit te winnen soo suldy u laeten duncken dat ghy met goede reden alle d'andere daer vooz sult gaerne geven ende verlaeten / alle armoede ende lijden gewilligh lijc verdraegen. Soeckt dan nu alsulcken sonderlinghen ende upt-nemende goedt/ alsoo langhe als ghy inden vleesch woont. Want het en can niet ghenoegh wozden gevonden/ welck ten vollen niet en can wozden begrepen. Maer het eynde van soecken sal u eerst ghebeuren / als de upze van ghenieten sal comen. Dan ter tijdt sal GODT Almachtigh al in al wesen / hy sal alleen ghenoegh zijn vooz alle ende een yegelijck. Ende ist sake dat hy aldaer noch gesocht wozt/ daer hy altijdt ghevonden wozt/ nochtans en sal 't selve niet met arbeyt oft pijne gheschieden/ gheliicker wijs hier op der aerden/ maer met groote blijdtschap

schap ende onupt-spreeckelijcke liefde. 4. Hoedanigh dat GODT vooz den Godt-vruchtighen in dit leven is/ wozt ons geleert met vele namen/ die GODT om sijn goedertieren wercken toe-gheschreven wozden/ ende die dat gepzoeft hebben / en ist niet onbekent. Nochtans hoozdt toe een weynich om dooz de hulpe vande meesterse die experientie te leeren/ welcke namen dat heeft de Goddelijcke goedertierenthept. Een weynighe legghe ick u te vooren / maer de gratie sal u veel meer heyligher namen leeren. Siet u GODT is sijnen lief-hebbers eenen Bruydegom / ende den gheenen die hem noch inde vreese dienen een vreeselijck HEERE. Den goeden kinderen is hy een ghenadigh VADER, den quaet-willighen eenen strenghen rechter. Den sierken eenen medecijnmeester/ den gesonden een sterche spijse. Den onwetenden een leeraer / den ghehoorsaemen een eeuwighe saligheyt. Die beginnen is hy den wegh/ den voozt-gaenders de waerheydt/ ende vooz de volmaeckte 't leven. Den penitenten is hy een vaste hoope / en den rechtveerdigen een alderbeste vertrooster. Den ootmoedighen is hy

een glorie / ende den hooveerdighen een pijne. Hy is 't'licht inde duysternisse / een lanteerne inden nacht. Hy gheneest de siecke zielen / ende de droevigen schenckt hy coeverlijck den wijn der blijdtschappen. Hy staet metten geenen die vechten / hy wandelt met den ghenen die repsen / hy loopt met den vierigen / hy vlieght met den ghenen die contempleren / hy is nae-by den ghenen die hem aen-roepen / hy spreeckt met den gheenen die van hem lesen / ende rust met den ghenen die in sijn Wet haer oeffenen.

Psa. 144.

5. In alle dese voorseyde dinghen werckt een ende den selven GODT veropenbarende een yegelijck alsoo 't hem belieft / ende gheen straffinghe oft berispinghe en is in sijn Woort / noch onderscheydinge in sijn wercken: Want groot ende onbegrijpelijck zijn GODTS voordeelen / ende niemant en mach seghen; waerom doedy alsoo / oft waerom kiesdy den eenen meer dan den anderen. De vraghe des menschens teghen den Almoghenden GODT, en is anders niet dan dwaesheydt ende onverstandigheydt / ende alle vonden der kinderen van Adam, zijn ydelheyt ende niet met allen.

6. O mijn

6. O mijn ziele hoe behaeghen u dese woorden / hoe smaeckt u GODT? Wel smaeckt my GODT (seydt sp) ende sijn wercken en moghen my niet mishaegen. Hy is rechtveerdigh weet ick wel / ende wie sal hem moghen straffen van eenighe onrechtveerdigheyt? Want die dat doē wille / maeckt sijn-selven GODT Almachtigh weder-spannigh / ende sal ghestraft worden van GODTS onberispelijck licht. Maer dese woorden die ghy ghehoort hebt / wat zijnse in sijn teghenwoordigheyt? Nauwelijck een cleyn vonckken / sonder 't gheene dat van binnen schuylt. Wildy vraghen wat dat is: Ick sal antwoorden / dat ick 't selve niet en weet / want het is geheelijc boven mijn verstant / want het is als een ontoegerakelijcke dupsternisse / wiens beghinsel gelijcker-wijs sijn eynde onbekent is. Daerom laet voort-aen u principaele oeffeninghe ende meeste begheerte wesen aen de ootmoedighe voet-stappen IESV, ende en wilt niet geringhe om hoogh climmen / op dat ghy niet verdruckt en wort vander glorien. Maer want de stercke liefde 't somtijts vergeet die eerweerdigheyt ende de vreese / soo ist te verdraeghen

dat den lief-hebber 'tsomtijts van sijnen beminden sterckelijck wort ontsteken/om 'tondersoecken niet alleen hoe dattet kindeken IESVS versch ghebooren inde cribbe schreyt/oft hoe den gheerupsten IESVS aen de ghalghe hangende swaere tormenten lijt/maer oock hoe dat de selve seer glorieus inden hemel regneert/ende alle dinghen onder den Hemel wonderlijck ordineert ende bestiert.

7. O beminde IESV ick volghe u gheerne op der aerden/ maer veel liever soude ick u volghen tot inden Hemel toe/ ende alsoo waer mijnen
Luc. 12. schat is/ daer is oock mijn hert. Ghy sijt mijnen schat boven alle rijckdommen bemint. Ghy sijt aen de rechte handt uw's VADERS, voor my sijt ghy mensch ghewordeu/ voor my aen 'thoute des cruys verheven. Ghy hebt u selven op der aerden ons tot een exempel ghelaeten / ende inden Hemel houdy u selven ons tot eenen
Psal. 24. loon. Daerom sijn mijn ooghen tot u altijt. Mijn voeten sullen u weghen in-treden/ om tot u te gheraecken.
Psal. 26. Mijn herte smeeckt tot u. Mijn aensicht versoeckt u / altijdt sal ick ô HEERE u aensicht versoecken / hoe

langhe sal ick noch moeten verbeyden die aen-schouwinghe uwer glorien? Waerom verborghdy u aensichtj/ ende waerom meyndy dat ick u vyant ben? Ghy weet toch wel dat mijn Iob 13. herte soo langhe herwaerts ende derwaerts gheneyght sal zijn/ ende mijn begheerten af ende toe-ghetrocken sullen worden in verscheyden dinghen totter tijt toe datse vereenight worden met u/ als met haeren alder-liefsten inden Hemel. Want de cracht der liefden en can niet gherusten / maer sy waeght altijt ende verlanght nae 'tgheene dat sy bemint / sy seynt boden upt / haer ghebeden vermenighvuldight sy. Ende noch alsoo en houdt sy niet op. Want de liefde gantschelijt wilt besitten 'tgene dat sy begeert.

8. O HEERE treckt my tot u/ op dat ick altijt mach loopen vierighlijcken nae u/om alsoo tot u te comen. Hier toe is my van noode uwen ghenaedighen ende stercken treck. Want ten zy dat ghy den mensch treckt/niemant en sal comen tot u / niemant en sal u volghen. Want een peghelijck mensch vander aerden ghescheepen/ wort ghecromt tot sijn selven / ende tot der aerden. Isst saecke dan dat ghy

my op-recht ende trecht / siet soo come ick tot u / ick sal my oock daer toe haesten om te loopen ende vierigh te zijn om u gheboden t'onder-houden: Ist saecke dat ghy dit selve oock niet en doet / ick en sal niet loopen noch soecken / jae nauwelycks en sal ick begheeren te volghen. Maer HEERE gheefdy my de handt / ick sal soo veel snellijcker loopen / nae dat ghy my stercker trecken sult. De stemme mijns beminden my treckende / is dese: Als ick verheven sal zijn Ioan. 12. vander aerden / soo sal ick alle dinghen tot my trecken. O goede IESV, treckt my met alle anderen gheloovighen menschen tot u / ende wy sullen al t'saemen loopen inden goeden reuck uwer costelijcker salven / Cant. 1. soo dan treckt my eerst naer u / ende laet dan d'andere volghen / als sy ghesien sullen hebben het exempel van een goet leven. Maer op dat wy ons niet en verheffen / soo ist goet dat wy oock dit ghevoelen hebben / dat wy niet door onse eyghen crachten ofte middel / maer door den reuck uwer salvinghen hebben beghonnen te loopen.

9. Dit is / ô goedertieren HEE-

RE,

RE, u Goddelijcke treckinghe / sonder welcke niemandt voort-ganck en heeft / jae niemandt en beghint als ghy selve hebt ghesproocken: Niemant en compt tot my / ten zy dat Ioan. 6. mijn VADER hem trecke. Soo wien dan den VADER treckt / al-sulcken mensch volght u nae / ende verlaet sijn-selven Hy was wel ghetrocken / die spraeck: Meester ick sal u volghen al waer ghy gaet. Maer het en is Luc. 9. alle menschen niet ghegheven al-sulcken treck ende begheerte tot u te hebben / ende soo tot alles berepdt / u te volghen.

10 Wat let u ô mijn ziele / dat ghy om IESVS wille niet alle dinghen gantsschelijck verlaten wilt? Waerom scheydy soo noode vande ydele ende verganckelijcke dinghen? Wat helpt u als ghyse ghesien hebt? Siet als ghy met dese sterffelijcke ende sienelijcke creaturen om-gaet / begheerende met haer versaet te worden / soo verliesdy een beter. Als ghy dat doet / soo scheydy u selven van dat opperste goet / ende ghy keert af van dat waerachtigh saligh ende eeuwigh leven. Daerom suldy u selven ellendigh / onsaligh / vol pijne /

droefheydt ende vreese vinden / alsoo verde als ghy u niet wederom en keert tot uwen Schepper / want hy uwen seerkeren vasten vreede ende ruſt is. Iſt saecke nochtans dat ghy inde gheſchaepen dinghen oft daer op niet en blijft staen / noch uwen voet in het ſlijck niet en vestight / maer aen-merckt meer / ende eert inden ſpieghel der creaturen / niet de figure die voor-by gaet / maer den gheenen / wiens beelt ende opschrift inde selve creature gheſien wordt / soo suldy saligh zijn ende niet ſterven. Want als ghy de sienlijcke dinghen soeckt ende bemint / niet om met gheneuchten te ghenieten / u herte daer op ſtellende al oft de saligheyt daer inne gheleghen waere / maer ghy ſietſe aen / ende bemintſe om den naem van uwen ende alder creaturen Schepper te ghebenedijden / maerckende voor u een leedere van die alder-hooghſte ende alder-leeghſte wercken GODTS, op welcke leedere dat ghy comen mocht om opwaerts te climmen / soo suldy van dat alder-ſnootſte lijm des weerelts verloſt worden / ende met der herten soo suldy ſeer innighlijck ghevoeght

worden

worden met den eynde dat ghy begheert / 't welck GODT ſelve is boven al inder eeuwighheydt ghebenedijdt / Amen.

Waerom verberght ghy uwe aengheſicht, ende houdt my voor uwen vyandt. *Iob* 13.

Van't vereenighen der zielen met GODT, ende van't ontrecken der gratien.

Capittel xiij.

MYn ziel heeft u aen-ghehanghen. Mijn HEERE, mijn GODT, waerachtighe vertrooſter/ ghy weet wel dat my uw's niet en verdriet / maer daegelijcx luſt my in't heymelijck met u te ſpreecken. Maer waer ſal ick u ſoecken / iſt dat ick u paravontuyre een uyre tijts oft meer verlooren hebbe? Wie ſal my tot u brenghen? Ghy zijt een GODT boven al / en ick hier onder beneden een arm ſondigh menſch / jae een ſnoode aerdt-worm. Ghy zijt inden Hemel/ ende ick hier in't dal der traenen op der werelt. Ghy zijt die alder-hooghſte/ maer ick ben verworpen/veracht/ ende een arm bedelaer. Wie heeft ghemeten de wijdte tuſſchen Hemel ende aerde? Deſe twee zijn verre van malcanderen / maer ghy noch veel verder van my. Wie ſal my dan met u vereenighen? Oft ghy ſullet doen / oft Pſal. 62. 1.

niemant en ſal't connen gedoen. Nochtans iſt ſake dat ghij't wilt doen / het ſal gheringhe gheſchieden. Ghy weet ô HEERE, dat het vallen lichtelijck my ghebeurt uyt mijn eygen cranckheyt / maer het op-ſtaen ende 'tvoortgaen comt my van u / eñ door u gratie wort't my ghegheven/ als ick ſtae dat ick blijf ſtaen. Daerom belijde ick voor u / dat alle wel-vaert ende ſaligheydt mijnder zielen hanght uytter goeder gonſten uw's gheeſts/ende inſtortinghe der ſaligher gratien. Als ghy ghebiedt/ ſoo ſalſe vander aerden op-gheheven worden / maer als ghy u aenſchijn van haer keert/ſoo ſalſe in haer ſelven geturbeert worden. Nochtans door u charitaet ende ſachtmoedigheydt / ſoo ſuldy my tot u nemen/ ende u rechte-handt ſal my wonderlijc tot u brenghen.

Pſal. 44. 2. Alle ghy inwoonders der aerden eñ kinderen der menſchen / hoort hoe dattet moghelijck ende ſeer licht
Pſal. 48. is by den HEERE GODT almachtigh/ om te gheſchieden 'tgheene datter gheſchreven is / t'ſaemen by een is de rijcke ende de arme. Ick ben arm / ende alle dinghen behoevende/ maer deſe mijn GODT is boven ma-

ten

ten rijck/ gheen dinghen behoevende. Al iſt ſake dat ick hier af gheen groote experientie en hebbe / nochtans leert my hier af het warachtigh ghetuyghenisſe der ſchriftuyren dattet magh gheſchieden / dat een ziele met GODT haeren vriendt ende lief-hebber/ mach door ſijn gratie vereenicht worden. Mijn beminde is mijn ende Canti. 2.
ick ben ſijn/ die weyden gaet tuſſchen die lelijen. Dit is 'tghetuyghenisſe des vriendts ende der vriendinnen/ des Bruydegoms ende des Bruydts. Een bequaem ende ſterck ghenoegh ghetuyghenisſe des heylighen Wets. Het tweede is deſen ghelijck. Ick wil ô VADER dat alle onſe dienaers een zijn met ons / ghelijckerwijs wy een zijn. Siet twee ſchoone ghetuygeniſ- Ioan. 17.
ſen van twee boecken/ waer mede dat het blijckt dat een ziele met GODT vriendelijck magh vereenight worden / nae de gratie haer van boven ghegheven. Al iſt ſaecke dat alſulcke vereeninghe ſelden is/ nochtans is ſy ſeer lieffelijck/ den liefhebbers GODTS niet on-bekent. Ende al is dat met ſwaerigheyt gebeurt / het en is nochtans niet onmoghelijck. Niemant en zy dan alſoo ſtout te ſcheyden oft te

ſtooren

stoozen alsulcke ziel/ die GODT met hem selven ghevoeght heeft ende vereenight. Ist saecke dat ghy verwondert dese vziendelijcke versaminghe/ veel meer verwondert die excellentie des goethepdts GODTS in de sonderlinghe vereeninghe vander aen-ghenomen menschelijckheydt.

Psa. 135. Het is hem gheoozloft te doen dat hy wilt/ die alleen groote wonderlijcke dingen doet. Vzaeght ghy nae de verdiensten des menschens/ laet u vooz antwoozdt eens vooz al ghegheven zijn/ dattet comt upt de goedtwillighept GODTS ende sijn Heyltghe beliefte.

3. O soet gheselschap met CHRISTO te zijn/ ende onder de vloghelen CHRISTI. O salighe lieffelijcke vereeninghe vol liefden ende soetighepdt des heylighs gheests/ welcke beter ghevoelt wozdt dan upt-gesprooken. O seer gheluckige ziele die't ghegont wozt aldus met CHRISTO te woonen/ sijn heylighe presentie te ghenieten/ende onder sijn vlogelen te schuplen. Maer welcke ziele gheschiet dese groote wel-baert? Certeyn anders gheen/ dan die haer van alle weerlijcke dinghen heeft verzeent/ die gheen liefde

liefde en heeft totten teghenwoozdighen leven/ maer heeft op-gheheven het secreet haerder herten/ om metter begheerten by haeren Bzupdegom te woonen inden Hemel. Eplacen hoe dat dese Hemelsche conversatie beter bekendt is der beminnender zielen/ soo veel te meer ist my onbekent/ ende verborgen/ hoe dat alle dese liefselijcke ghemeynschap tusschen GODT ende sijn upt-verkoozen ziele magh gheschieden. Nochtans begheere ick wel daer omtrent te wesen/ alst wel gaet een devoote ziele. Voorwaer het gaet haer seer wel als sy met haeren Bzupdegom rust inden middagh. Het en gaet haer oock niet wel/maer deerlijc als IESVS absent is/ als op-houden te vloeyen die costelijcke speceryen der gratien/ als sy gheenen smaeck ofte gheneuchte en heeft om te lesen oft te hoozen de woozden GODTS, alst haer verdziet neerstelijcken te bidden ende te contempleren/ als de wolcken des herten alsoo dick wozden (dat is) de ghedachten alsoo seer over-vallen datse nauwelijcks en moghen bedwonghen wozden/ maer by-nae alle de vooz-gaende wercken ende 'tgheestelijck leven verdzucken.

4. O HEERE

4. O HEERE GODT lief-hebber der menschen / hoe comt dat ghy dit aldus ghehenght? Wat spel is dit? O goede IESV wat meyndy hier mede? Waer't saecke dat het u niet en mishaeghde / ick soude wel begheeren met u bzeeder te spzeecken. Aen-ghesien dat mijn ziele met alle begheerten soeckt u lieffelijcke teghen-woozdighept / waer dooz sy met suyvere wellust des gheests wozt ghevoedet / soo verwondere ick my seer waerom dat ghy 'tsomtijts haer alsoo laet sitten alleen ende verlaeten? Ghy gaet booz-by / ende schepdt wegh al oft sy't niet en waere die u soo seer hadde begheert / ende daerom met groote reden sit sy alleen suchtende ende kermende. Dit schijnt haer stemme te wesen: Mijn ziele heeft u mijn beminde begheert inder nacht. Het is booz-
Ioan. 12. waer met haer nacht / als ghy 'twaerachtigh licht der zielen met haer niet en zijt. Daerom begheert sy u teghenwoozdigh / op dat de duysternisse der sonden haer niet en bevanghen. Want sy groot onghemack ende onrust in haer selven bevint / als haer ontrocken is de gratie uwer ghenoerhelijcker visitatien. Ten waer datse groo-

ten

ten hinder ende quellagie gheleden hadde / sy en soude u soo hertelijcken niet gheroepen hebben / daer is ooch een ander die gheroepen heeft wiens woozden waeren als boven. Mijn ziele heeft u aen-ghehanghen. Maer ick meyne dat haer gheen moeijelijckhept alsoo seer quellen en mach / als te derven u teghen-woozdighepdt.

5. Ende het en is gheen wonder dat upt alsulcken derven een lief-hebbende ziele valle in een quale des herten. Want ghy O HEERE en wozdt 'tsomtijdts niet lichtelijcke ghevonden / ende als ghy dan ghevonden zijt / soo verblijt haer de ziele van u wedercomst / hoopende dat sy eenen bzolijcken dagh met u ober-bzenghen sal. Maer als sy niet wel en booz-siet u schepden van haer / soo en vermoept sy niet dzoevighs / maer ghy pepnst in't heymelijck wat anders / ende alsoo vliet ghy van haer. Als sy alderminste dat verwacht / soo schept ghy upt haeren handen. Ick pzijse u / maer hoe sal ick u in dit stuck pzijsen? Wat loss ende soetighepts dat ghy hebt / 'tselve schijndy te verliesen in dit sept. Ten waer O HEERE dat ghy't waert / ghy mocht de ziele verargeren / maer

sp en can in u niet gheschandalizeert worden / van wien sp ghevoelt soo sterckelijck bemindt te worden. O HEERE ick bid u wilt mp te kennen geven wat rechte redene dat ghy mp met alsulcke leeringe beduyden wilt. Ick soudet wel begeeren te verstaen / ende ick laet mp duncken gheen onprofijt te wesen / daer oock een wepnigh af te weten: Want u verborghen oordeelen en can niemant door sijn-selven ghesien / maer u licht is 'tgheene dat alle duysternisse verlicht / ende alle quaet verdrijft.

6. Welcke is dan de redene dat ghy u 'tsomtijts so heymelijck vander zielen ontreckt / als sp dat niet en weet? Hebdy haer lief oft niet? Ist saecke dat ghyse bemint / waerom vliedy van haer? Ist saecke dat ghyse oock niet en bemint / waerom hebdyse recht te voozen versocht? Oock ist saecke dat ghyse niet lief en hebt / waerom comdy wederom tot haer / cloppende vooz de deure haers herten / ende ingaende tot haer; Ghebruyckdy in dese saecke eenighe lichtveerdighept gaende ende comende? Verde moet dat van u zijn. Vooz de ziele en ist niet licht soo menighe veranderinge / maer daer upt

upt comt over haer groote turbatie. Sy avontupren daer soude minder clachte zijn / waer't saecke dat ghy't opelijck te vooren sept: Ick gae ende come wederom / ende u herte sal hem verblijden / ende u blijtschap en sal niemant van u nemen. Maer nu en seghdy gheen by-spraeck. Nochtans mijn ziel is ghedachtigh alsulcken woozt / wiens waerhept sy beproeft / dat IESVS sijn-selven heeft verborgen / ende is upt den Tempel ghegaen. Ick heb dan een wepnigh tegen u ô goede IESV, maer mijn clachte is gheresen upt een goede wortele. Ick begheer ootmoedelijck gheleert te worden van u / niet onverduldelijck te kijven met u. Daerom hoope ick dat ghy mp antwoorden sult op 'tgeene ick u vraghe alst u sal gheleghen zijn. Joan. 16. Joan. 8.

7. Laet toch mijn ziele een wepnigh spreken tot meerder verstant van haer selven / eñ antwoort ghy vrijelijc vooz u deel. O mijn ziele spreeckt stoutelijc tot uwen beminden / hy sal u gaerne hooren / hy sal u te gemoet loopen met vreet saemige woordē / op dat ghy van hem genen hinder en sout lijdē. Want ist saecke dat hy u vertroosten niet en is / wie sal u dan vertroosten? Wie

sal u cranckheyt ghenaedelijcker moghen verdraegen / dan de selve die alle dinghen sonder last draeght? Wien suldy oock vryelijcker mogen ontdecken / ist saecke dat ghy pet droevighs lydt / dan den gheenen die alle dingen volcomelijck weet: Oft wien suldy meer mogen betrouwen / dan de waerheyt die niemant en bedrieght? Ist saecke dat dit yemant vreemders nu hoort die niet van des Bruydegoms vrienden en is / laet al-sulcken buyten gheslooten worden. Maer hoort yemant die den Bruydegom lief heeft / alsoo verre als hy ghetrou is / devoot ende inwendigh / soo laet hem eenen vryen in-ganck hebben met ons. Is hy een bewaerder synder conscientien / een beminder der deughden / van goeder onderwijsinghen / reyn van begheerten / claer van verstande / in sy-selven ootmoedigh / ende totten anderen goedertieren. Ist saecke dat hy't goet 'tgene dat hy hoort niet qualijck en neemt / syn-selven niet qualijcken en verheft / eenen anderen niet te vergheefs en straft / oft stoutelijck niet en beschuldt / ende hoovaerdelijck niet en pryst: maer by contrarien / ist dat hy heeft leeren eeren alle 'tgheene dat hy

niet

niet en verstaet / ende die duystere ende gheestelijcke dinghen wel heylighlijcken heeft leeren upt-legghen / al-sulcke laet inne-ghebrocht worden ende willighlijck toe-ghelaeten / om te wesen in dese gheneughelijcke t'saemen-spreckinge. Men moet upt den ghelupt der woorden meer aen-mercken die begheerten des herten / dan de ghestelteniſſe der stemmen. O ziele gheeft my te kennen hoe dattet met u staet / als absent is de gratie van uwen beminden. Ick ghevoele dat ick't soo lichtelijck niet en can verdraeghen / wilt hy hem selven langen tyt absenteren / ende ick meyne dat dierghelijck met u ghebeurt. Ist saecke dat u belieft laet ons hier t'saemen sitten / ende een weynigh t'saemen spreecken tot onser vertroostinge van dit woort.

Mijn leven is beſweecken in droefheyt, ende mijne jaren in verſuchtinghen. *Pſal.* 30.

Vander droeffeniſſen der zielen door het derven der gratien van haeren alder-liefſten.

Capittel. xiiij

MYn ziele heeft gheſluymert van verdriet. Wat woort is dit dat ghy ſpreect? O Syon waerom ſeghdy: De HEERE heeft my verlaeten? O Dochter van Syon en wilt niet vreeſen. O beminnende ende beſchouwende ziele / ſiet uwen CONINCK beminder des liefhebbers ſal tot u comen. Staet op / ſtaet om hoogh ende ſiet de blijtſchap die u comt van uwen GODT. Ick heb mijnen beminde geſocht (ſpreeckt de ziele) ende ick en hebs niet gevonden. Ick heb gheroepen / ende hy en heeft my niet gheantwoort. Daerom heeft mijn ziele ſluymerachtigh gheweeſt / overmits 't verdriet. Daer nae heb ick gheſproocken / dit is de ſtemme van een tortel-duyve als ſy haer gaeyken verlooren heeft / het en is heden niet als giſteren ende eer-giſteren / wanneer ghy ſonght ſanghen

Pſa. 118. 1

Eſai. 49.

Cant. 5.

Pſa. 118.

der blijtschappen. Den morgen-stont is voor-by / den avont is gheromen / maer den Bruydegom rust inden middagh / ende men macher niet toe-gaen. O woorden lupden droefheyt / ende u ooghen worden met traenen ghenet. O ziele ghy zijt in droefheyt / ghy behoeft seer vertroost te worden. Maer seght my waer uyt comt u dit? Ghy en maeckt nu gheen saecke van gout ende silver / oft eenigh goet des weerelts / niet van ghewin oft verlies / niet van injurie oft armoede / want ghy der weerelt ghestorven ende ghecruypt zijt. Kenne ick u wel / ghy hebt nu over-langhe alle weerlijcke dingen verloochent. Maer ick moet u eens vraghen oft ghy u selven oock in alle saken volcomentlijc verloochent hebt / ende tot verachtinge uw's selfs ghecomen zijt? Dit is al te seer weynighe menschen ghegheven / nochtans wort dit sonderlinghe van u geeyscht. Waer uyt comt u dan dese droefheydt? Wat hebdy verloozen? Ist saecke dat van uwen beminden comt / soo weet ick wel dat de droefheyt niet te vergeefs u hert verbult en heeft / ende ghy en sult gheen gheneuchte hebben totter tijdt toe dat hy wederom come tot u /

ende

ende vertoone u syn aenschijn. Maer hoe condy dit daer-en-tusschen verdraeghen / ô teere bruydt / steunende op den beminden? Het is my oock kennelijck / dat de selve Bruydegom niet altijt nae den wille des Bruydts teghenwoordigh en is. Daerom als hy absent is wat troost hebt ghy dan / ende waer inne steldy u te vreeden? Vertelt my uwe secreten al zijnse vol droefheden / dat ghy bedroeft zijt om des Bruydegoms absentie / daer en twijffelt niemant aen / dan die niet lief en heeft. Ghy hebt nu droefheyt / maer van CHRISTVS absentie / niet vander weerelt. Ende ick weet wel dat ghy vertroost sult worden / als hy wederom comen sal tot u / want inder eeuwigheydt en sal hy uw's niet vergheten. Hy heeft ghesproocken / ende sal't seker-lijck vol-brengen. Ick en sal u niet verlaten als Weesen. Ick gae ende come wederom tot u / hierom nochtans en zijn u woorden vol droefheyts ghesproocken niet ydel / maer sy toonen een herte van eenen sterchen lief-hebber / ende straffen een vercout herte dat met de liefde CHRISTI niet en wort vierigh ghemaeckt. Want u stemme is de stemme van een toortel-

Ioan. 14.

dupve / met eenen roep van murmuratien. Daerom betrouwe ick zÿnder goethepdt dat ghy hem vinden sult/ om wiens wille ghy soo dzoevigh zÿt om dat ghy hem verloozen hebt.

2. Nochtans vzage ick u noch eens. Wat seghdy vanden ghenen die ghy verloozen hebt? ende daerom schzept? Is hy goet / of hebdy eenigh ander vermoeden van hem? Hy is sonder twÿffel goet / ende seer onspzeeckelÿcke goedt / rechtveerdigh ende ghetrou / in wien gheen ongherechtigheyt en is/ oft en can gewesen. Waerom zÿdy dan dzoevigh van sulcken ghetrouwen vzient/ in wien gheen bedzogh en is? Ick en ben niet dzoevigh vanden goeden vzient (seydt de ziele) want hy goet is/ maer ick beweene my selven / want ick so goeden ende getrouwen vzient verloozen hebbe. Ick ben / ick ben de selve die dat verdient hebbe. Maer wee my dat ick sÿn gratie niet neerstelÿcker bewaert en hebbe. Verliesende soo hebbe ick gheleert wat ick hebbende besetten hebbe. De absentie van mÿnen beminden gheest my te kennen wat ghegheven heeft sÿn pzesentie. Ick verblÿde my / ende was vzolÿck met hem/

hem/ maer ick hebbe al te onachtsaem gheweest om te vooz-sien sÿn haestigh wegh-schepden van my. Hy quam spzinghende op de berghen blÿde ende vzolÿck inde poozten mÿns huys. Ende terstont heb ick ghesloten de deuren mÿns vleeschs / ende heb tot my in-ghelept mÿnen beminden. Ick heb met hem gheseten/ ende heb gherust onder sÿn lommer-hutte/ om vzy te zÿn van wint ende reghen. Ick ben verblÿt gheweest / als ick gesien hadde mÿnen beminden. Ende waerom en soude ick niet verblÿt zÿn? Hy is mÿn blÿtschap / ende 'tverheughen mÿns herten. Och wat grooter goet hadde ick doen ter tÿt / als ick mÿnen beminden met my hadde ende met hem woonde / ende hy met my. Het waer u quaet wÿs te maecken/ hoe wel dattet my doen ter tÿt ginck/ eñ nu ter tÿt 't'selve al t'samẽ te verhalen en is niet geleghen / oft het en betaemt niet. Ic en hebbe niet meer moghen begeeren als hy tegenwoozdigh was / dien mÿn ziele bemint alleen.

3. Och hoe seer beminde ick hem/ als ick my selven ende alle dinghen om sÿnen wille versmaede / luttel oft niet met allen achte ick alle dinghen/

die

die eenighe gheneuchte by-brenghen mochten. Want ſijn liefde hadde my gheheel gheweldelijck ghetrocken/ alſoo dat ick my liet duncken/ dat het al onbequaem ende onnuchtigh was wat hy niet en was. Als hy van my ghenomen was/ ſoo is mijn herte bycans oock van my gherückt/ want mijn ziele ende haer ſaligheyt hinge aen ſijn gratie. Ick en hadde anders gheen ſolaes dan den gheenen die ick beweene dat hy my ontweken is. Hy was my ghenoegh tot alle menigerhande blijtſchap. Ghelijcker-wijs ick begheerde/ alſoo was hy tot my/ ende wat hy my geboot dat aen-veerde ick gheerne/ ende my ſelven gaf ick gantſchelijck ende ghewillighlijck hem over. Een eendrachtigh ghemoet ende groote ruſt was tuſſchen ons beyden. Gheen van beyden en begheerde alſulcken ruſt ende ſtilheyt te breken/ nae dat de ſelve Bruydegom met ſijnen eyghen mont dat bevolen hadde/ ſegghende: O ghy dochteren van Jeruſalem/ ick beſweer u by de capretten ende herten der velden/ dat ghy niet en weckt noch en doet ontwaken mijn lief tot dat ſy-ſelver wilt. Aenſiet nu condy mijn woorden begrij-

Cant. 2.

pen/

pen/ hoe my van noode is ende toebehoort droevigh te weſen vande abſentie mijns liefs/ uyt wiens preſentie ick begonſte over-vloedigh te zijn in alle goeden.

4. Hier op hebbe ick gheantwoort: Ick weet wat ghy ſpreeckt/ ende door experientie heb ick dickwils geproeft 'tgeene dat ghy ſeght. Maer laet ons 'tſaemen daer inne vertrooſt worden/ dat het beſchicken vanden beminden is een vermeerderinghe ende voortganck van onſer devotien. Ende nu alle 'tgheene dat ghy gheſeyt hebt/ dat heb ick lieffelijck ontfangen/ ende gheerne ghehoort/ maer ick ſoude dat ſelve noch wel beſcheedelijcker begheren te hooren/ want den traghen oft den onvol-maeckten van ſinnen/ is van noode platter ende breeder uytlegghinghe ende verclaeringhe.

Van het onder-soecken over den beminden, ende vanden gaven sijnder gratien.

Capittel xv.

Psal. 65. 1. GHebenedijt zy GODT die niet af-ghekeert en heeft sijn barmhertigheyt van my. Ick ben hier wederom ô salige ziele met een Godtvruchtighe onder-soekinghe u vraghende / ist saecke dat u 'tsomtijts de beminde comt te verlaeten sonder inwendighe vertroostinghe / wat doet ghy daer-en-tusschen? Wat raet gheeft ghy in desen ghevalle? Met wat consten ende practijcken is hy wederom te roepen ende te versoenen? O mijn alderliefste ende devoote vriendinne CHRISTI, ick bid u en wilt niet verborghen van alle 'tgheene dat ick u vraghen sal. Ghy meught my veel profiteren ende helpen dese repse/ alsoo verde als ghy my te kennen gheeft alle 'tghene dat ghy hier af ghevoelt. Wt uwen woorden soo magh ick wel kennen de swaerheyt mijnder droefheden/ oft recht en reden is dat ick droevigh ben oft niet.

Want

Want ick heb u 'tsomtijts blij gesien/ 'tsomtijts droevigh / ende upt u soo heb ick mijn selve een wepnigh leeren kennen. Maer ick mepne dat de meeste redene van deser veranderinge is/ 'twegh-schepden ende 'tweder-comen van uwen eenigen beminde. In welcke saecke ick wel weet dat ghy meer gepoeft hebt / ende daerom soo come ick tot u om gheleert te worden.

2. De ziele spreeckt: Om u goede beghеerte soo sal ick arbeyden om een wepnigh u te kennen te gheven / hoe dattet met my gheselt is/ 'tzy dat ick met mijnen beminden zy / oft dat ick van hem verlaeten zijnde / alleen blijve verwachtende den gheenen die mijn ziele lief heeft. Voorwaer ghy moet dat ten eersten weten/ hoe meerder blijtschap ende soetigheyt sijn gratie my verleent door sijn by-zijn / soo veel meer droefheyts ende bitterheyts comt my upt sijn af-zijn. Maer waerom dat hy in deser voeghen alsoo sijn veranderinge ordineert/ 'tselve hadde ick liever dat hy't sepde dan ic. Doch ghy sult hem hoorен nae dat ick mijn reden sal hebben volepnt / want daer nae sullen wy hem inne leydē tot ons/ ende sittende in't middel van ons/

soo

soo sal hy ons upt-legghen dese ordinantie / hoe hy ghewoonlijck sijn tegen-woordighept verleent den geenen die lief hebben sijn presentie. Maer hoort my nu een wepnigh / ende en laet u niet swaer wesen te hooren mijn on-vol-maeckte upt-spraecke: Want wy zijn by een gecomen om onse herten te verwercken / op dat my t'saemen mogen droevigh ofte vrolijck zijn upt liefden. Want wee den geenen die alleen is / Eccle. 4. ist saecke dat hy valt in eenighe droefheyt oft tentatie / hy en heeft niemanden die hem op-heft. Ist saecke datter twee t'saemen zijn / sy sullen van malcanderen verwermt worden / als de een droevigh is / d'ander sal hem vertroosten / oft wepgert hy ghetroost te zijn / hy sal terstont mede-lijden toonen / ende over sijnen vrient sal hy hem beghinnen seer te bedroeven / ende alsoo salt gheschieden datse t'saemen dan sullen blijde wesen / oft malcanderen met haer tranē vander werch ghenomen blijtschappe vertroosten. Ende al ist saecke datter noch smerte is van eenighe teghen-spoedighe oft droevige sake / nochtans vinde sy haer selven beter ghemoet / want sy eendrachtigh ende een-hertigh hun bevinden

vinden / alsoo niet teghen-staende dat die dingen veranderen / haer herten en moghen nochtans niet verandert oft verarghert worden. Wie en soude niet segghen als hy aen-merckt dese groote ghetrouwe een-drachtighept der zielen. Siet hoe goet ende hoe genen- Psa. 132. chelijt ist die broeders te woonen met malcanderen te saemen.

3. Ick mach dan wel vrpelijcker tot u spreecken 'tgheene dat ick ghevoele / want ick vreese in u niet bedroghs oft begrijpelijckhepts. Siet dese mijn alder-soetste Bruydegom ende alder-liefste vrient / mijn HEERE IESVS CHRISTVS, beminder der hepligher zielen / die niet op en can ghehouden te beminnen / over-mits liefde heeft my ellendighe tot hem ghetrocken. Als ick niet en was / soo heeft hy my het wesen ghegheven / het leven / het verstaen / het ghebruyck van dit ghemeyn licht. Hy heeft my oock ghegheven dat ick soude herboren worden / door de gratie des doopsels / ende metter glorie sijnre verdienste heeft hy my ghecleedt. Daer nae als ick my selven met veele sonden hadde mis-maeckt / ende onbequaem was om wederom te beminnen / soo

en heeft hy niet aen-ghesien mijn mismaecktheydt ende lelijckheydt/ maer tot den schoot sijnre barmhertigheden heeft hy my gheroepen. Want als ick noch verde bupten den rechten wech der salighept doolde / soo heeft hy my door sijn gratie geroepen/ niet toe-laetende dat ick in dese periculose werelt vergaen soude. Daer-en-boven heeft hy my een plaetse voor-sien om een wepnigh te rusten / alsoo langhe als ick in dit vrooscli lichaem leve. Nochtans en is dit gheen waerachtighe ruste/ noch gheen langhe oft ghedupzighe wooninge te woonen onder de schaduwe vanden beminden. Maer dat is een waerachtighe ruste / de welcke nae den arbeyt des teghenwoordighs levens wort verreghen ende ontfanghen in't vader-lant. Het is nochtans op sijn maniere een soete verlichtinghe der zielen tot GODT, suchtende ende haerkende / datse siet haer selven af-ghetoghen te zijn vanden swaeren stricken des weerelts/ datse nu is in al-sulcke plaetse daer sy volcomelijcker haren beminden mach dienen/ ende inde secrete stilheyt haer met haer selven ende met hem beromneren.

4. Desen

4. Desen alder-ghetrousten vrient IESVS heeft met my gheweest / in mijne menigherhande noodsakelijckheden my ghetrouwelijck helpende in mijn eerste tentatien / dickwils heeft hy my gheleert met sijn profijtelijcke Sermoonen / sterckende my met sijn woorden. Ende gheluckerwijs nieuwe plantsoenen besprenght worden metten reghen / alsoo heeft hy my besprenght met sijn in-wendighe vertroostinghe / op dat de cracht in my begonst/ niet en soude verdroogen als een scherf. Hy heeft tot my ghesproken: Ist saecke dat u belieft / ende ist dat ghy my hoort / soo suldy alle goet sien. Ist saecke dat ghy doen wilt tghene dat ick u segge ende leere/ghy sult mijn vriendinne zijn. Ist saecke dat ghy my verkiest ende beminт/ boven al / 't sal gheschieden al wat ghy begeert van mijnen VADER. Maer ist saecke dat ghy my verlaet / dat sal u wesen tot een verargernisse ende eenen quaeden val/ ende mijn jalousheyt sal ick tegen u stellen. Ende als ghy dan eenen anderen soeckt / hy en sal u niet langhe behaghen / maer in verdriet ende bitterheyt sal hy u veranderen/ ende bekeert worden ; want Psal. 21.

ick ben de salighepdt ende 'tleven der zielen. Hierom heb ick my gheheert tot den selven die my wel ghedaen heeft / ende af-schuddende my selven van den stof der aertscher liefden / soo heb ick voor my ghenomen in mijnder herten voort-aen mijnen Bruydegom alleen te dienen / want daer en is op der aerden niet beters / noch niet saligers dan in deser voeghen te leven.

5. Laet andere menschen gaen ende soecken wie sy beminnen oft dienen willen. Ick weet wel ende het is my kennelijck/dat dese den waerachtigen man der zielen is / voor wien dat my oock niet swaer en soude zijn te sterven om altijt in sijn liefde te blijven. Daerom heb ick hem aen-gehangen/ want hy heeft my altijt behaeght/ ende ick en heb gheenen beteren connen ghevinden. Want alsulcken heeft mijn ziel seer sterckelijck begeert ende ghesocht/boven wien dat niemant beter/niemant weerdiger en mach ghevonden worden / die overvloedigh is in alle goeden. Ende want hy seer sachtmoedigh is / soo heeft hy my noch troostelijcke woorden ghegeven voor-siende sorghvuldelijck dat de sonnighe my niet en souden verbaeren

ren oft mistroostigh maken met veel te groote strengighept ende scherphept/ maer dat sy my op-leggen souden ende leeren 'tgheene dat licht ende gheneuchelijck is om te draeghen/ op dat alsoo te beter de beghinnende liefde soude moghen ghetrocken worden/ eñ haer soudē strecken tot den beminden om niet achterwaerts te treden. Want (sept den Bruydegom) beter ende lichtelijcker sal mijn beminde bruyt gheleert worden ende voortgaen/ist sake dat sy niet upt bedwanck maer van selfs met haeren vrijen wille voort aen-ghehaelt. Liever sal sy mijn jock aen-nemen / ist saecke dat haer de liefde door den loon daer toe verweckt / dan oft de vreese door pijnen haer verhaerde. Behoeft sy eenigh bedwanck/laet dat met goede manieren gheschieden op datse met gheen ghewelt over-vallen en worde. Hy wiste voorwaer wel wat van noode was ende toe-behoorde den nieuwen plantsoenen / ende wat profijts my naemaels dese goedertierenheyt upt-brenghen soude / alder-meest als nu aen-stont den tijt van proeven/als ick lichtelijck ghedachtigh mochte zijn hoe groote deuchden dat my de Hee-

RE in't beginsel ghedaen hadde/ ende daerom niet beswijcken en soude in eenighen strijt. Terstont en heeft hy my niet willen te kennen geven / wat ende hoe veel dat ick soude moeten lijden in sijnen dienst/ maer 'tsomtijdts heeft hy de vroeshepdt metter blijdtschappen ghemenght / aen-siende de cranckhept ende onbequaemhept vanden struyck die eerst upt begonst te spruyten / tot dat ick stercker was worden om swaerder dinghen te verdraeghen.

6. Daer nae soo heeft hy my rontsomme ghelept ende geleert/ende heeft my op sijn schouderen ghedraeghen/ hy heeft my ghelepdt alle de heylighe Schriftuyren door / ende heeft my ghewapent met sijnen heyligen geest/ teghen de boosheyt des duyvels / hy heeft my voor-ghelept de spieghelen van alle deurhden / te weten / de Patriarchen ende Propheten / ende de glorieuse barnende lichten des nieuwen Testaments. Hy heeft my oock ghelept door alle plaetsen der woestijnen/om te besien de tabernaculen van Egypten / daer den heerlijcken naem vanden religieusen ende clooster-luyden heeft beginnen te groeyen ende te

wassen / welcke met haeren exempelen ghethoont hebben / hoe lichtelijck om volghen ende om draeghen dat is het soet jock des HEEREN, ende hoe bitter ende bedrieghelijck dat is dien breeden wegh des weerelts. Hy heeft my gheleert gheljckerwijs een Moeder haer kint/ voor my crakende de gheestelijcke noten / ende in mijnen mont de keerne steeckende / want sy soet waeren om te eten. Onder-soeckt ende draeght nu wat dese noten beteeckenen / ende waer datse ghevonden worden. Ick sal't u leeren doet open den Boeck des Apostels Pauli, ende leest 'tgheene dat u eerst voor ooghen comt / besiet oft ghy dese mysterien cont verstaen. Over-leest oock Esaiam den Propheet / over-siet het Euangelium / het licht van alle lichten / ende besiet oft dese upt haer niet voort en brenghen die alder-soetste keernen: Wat ghy aldaer doncker vindt / ende swaer om te verstaen/ dat is een keerne inde schelpe: Maer ist saecke dat ghy 'tselve voort uytlegghen / ende verstant crijght van 'tgheene dat ghy te voren niet en verstont / soo wort die schelpe van dier noten ghebroocken / ende de soe-

tighepdt vander keernen wort smaeckelijck inder herten. 'Tselve suldy gevoelen van andere swaere ende subtijle sententien. Daerom suldy sien soo veele noten als verborgen sinnen ofte sententien.

7. Ende hoe meyndy dat mijnen Bruydegom my ghedraeghen heeft op sijne schouderen. Dit heeft hy ghedaen soo dickwils als hy mijn cranckheyt aen-ghesien heeft / ende daerom nochtans my niet verwonden oft versmaet en heeft / maer heeft my patientelijck ende lanckmoedelijck verdraeghen. Hy heeft my oock ghedraeghen op sijn schouderen / als hy andere menschen / in-ghestort heeft / ende verleent de deught om te verdraegen mijn cranckheden / ende alle 'tgheene dat in my berispelijck was. Daeren-boven veel lieffelijcker heeft hy my ghedraeghen op sijn schouderen / als hy sijn cruys draegende upt-ginck totter plaetsen geheten Calvaria, daer hy oock ghecruyst is. Ick weet wel ende belijde dat ick daer meer ghedraghen werde van hem / dan het cruys selve / ende mijn sonden waeren veel swaerder packen ende lasten sijnen schouderen / dan dit houte des cruys:

Want voor my is dat cruys ghedraeghen / niet om sijns wille. Nochtans is 'tselve cruys gheheylight / gheeert / ende verciert door den geenen die dat ghedraeghen heeft / ende daer aen ghestorven is.

8. Och hoe seer behoor ick hem te beminnen ende te eeren / door wiens verdienste ende gratie / ick alsoo ghesocht ende verlost ben. Hierom sal my desen beminden sijn ghereeckent als een eenigh soone sijns moeders. Ende ick weet inder waerheyt / dat ick geensins over en come met sijn liefde / nochtans wat ick my verneten hebbe / het comt upt sijn gheweldighepdt. Het en behoorde oock niet dat ick anders ghedaen soude hebben / dan als hy my soo goedertierlijck trackteerde / dat ick hem wederom met vriendelijck omhelsen te ghemoet soude gaen. Ick ben gedachtigh wat David ghesept heeft: Wie ben ick dat ick des Coninex swager worden soude? Maer veel meerder is het maeghschap tusschen GODT ende den menschen / dan dit. Want dit tusschen GODT ende den mensche is een suyver ende op-rechte maegh-schap / daer 'tvleesch ende bloet gheen plaetse en 1.Re.16.

heeft/ maer het ongheſchendt gheloove ende onder-ſoetkinghe der goeder conſcientien tot GODT. Waer af dat
1. Ioan. 4. oock de Diſcipel den welcken IESVS ſeer beminde gheſproocken heeft / dat hy meerder is die in ons is / dan die in de weereldt is/ want GODT is de liefde ende de ſelve liefde brenght dit maegſchap voort. Als dan David ſijn-ſelven alſoo verootmoedight heeft/ ſijn-ſelven onweerdigh kennende dat hy den ſwaegher ofte behoudt-ſoon vanden Coninck worden ſoude/ hoe diepe ootmoedigh ghevoelen behooze ick van my ſelven te hebben / als de HEERE CONINCK der Coningen hem verneerdert my arme ſonderſſe aen te ſien / te kennen ende tot ſijnder liefden te trecken?

9. Hy heeft dan met my ghedaen/ niet alſoo als ick vreeſde / maer ghelijckerwijs ſijn goedertierenheyt gheweerdight heeft / ende in alles ghelijck ſijne liefde ende oneyndelijcke goethept belieft heeft. Saligh ende ghebenedijt is de ziele die met den bant der Goddelijcker liefden gebonden is. Och hoe vry ende edel is de ziele dien niet on-bekent en is / 't verbont van deſe heylighe verſaminghe.

Ende

Ende want ons redene langher ghevallen is vanden beminden/ende noch niet verhaelt en is 't ghene dat ghy begheerde / laet een andere voort-comen den welcken ons den ſelven beminden Bruydegom ſoet ende vruchtbaer maecken wilt.

Van

Van de goedertieren beschermingh des beminden, ende 'tverdraeghen der zielen.

Capittel xvj.

Psa.122. 1. Iet ghelijckerwijs de ooghen der dienst-vrouwen zijn op de handen van haerder vrouwen, alsoo zijn mijn oogen altijt tot mijnen beminden. Van dier tijt aen dat ick begonst hebbe hem te benemmen/soo heb ick oock met hem willen blijven / het welck als ick aen-ghenomen hadde/ soo heeft hem dat selve behaeght/ende Ioan.15. hy hevet ghevestight/seggghende: Die in my blijft ende ick in hem / alsulcke brenght veel vruchten voorts. Maer op dat de deught der liefden soude moghen ghevroeft worden/hoe waerachtigh/ hoe sterck/ ende suyver datse tusschen ons beyden is / soo was van noode dat de tentatie 'tselve soude openbaeren. Ick en soude niet ghetenteert moghen worden/ dan alst GODT toe-laet / ende als hy sijn-selven een wepnigh tijts verborght. Ende want

totter suyveringhe des inwendighen menschē tot overvloedighe vruchtbaerheyt der deughden / ende tot clare ontfanghenisse der geestelijcker gaven/ die tentatie plach veel te helpen/ soo heeft sy my bevanghen ende beghinnen te oeffenen. Hoe dickwils ende hoe sterckelijck datse my herwaerts ende derwaerts ghevorpen heeft / dat weet alder-best mijnen HEERE mijnen GODT, die gheen secreet on-bekent en is / die een waerachtigh ghetuygh is van alle dingen die in mijn herte gheschieden. Tot noch toe soo siet hy my aen / noch en kent my anders niet te wesen dan sijn vrooscht schepsel.

2. Daerom ten waer dat my de HEERE gheholpen hadde / als ick soo deerlijck beswaert werde / dat ick nauwelijck en meynden te leven / soo hadde seer by-nae mijn ziele inde helle ghewoont/ als ghevallen inde grachten der desperatien. Maer die metten gheenen is die ghequelt van herten zijn/ heeft oock mijnre ontfermt. Wie soude toch sterck ghenoegh moghen ghevonden worden/ om soo veele tentatien te verdraeghen / ten waere dat GODT hem beschermde ende behul- Psal.93.

pelijck waere? Dat ick dan heb moghen staen teghen de stormen der tentatien / sijn barmhertighept moet ick 't'selve toe-schrijven/ende dat ick noch in my bevinde dat ick stae / 't'selve comt wt de gave sijnre goedertierentheydt. Daerom alsoo langhe als ick leve/so moet ic my selven niet betrouwen. Al ist saecke dat oock de locht claer is/ het is soo groote sekerheydt niet dat daerom niet reghenen en sal/ want subptelijck mach de locht gheturbeert worden / ende ter avontuyren alsmen alder-minst verwacht. So veel te meer is my dan van noode de gratie ende bewaeringhe mijns beminden / als ick waerachtigher bevinde dat al-om ende om de weerelt vol periculen is. Nergens en is de plaetse vyy dan den Hemel / daer mijnen beminden sijne uyt-vercoorenen voet in blijtschappen ende verheugen.

3. Maer wanneer sal hy my aldaer oock laeten comen? Wat sal ick hier af moghen seggen / een wepnigh magh ick daer af dencken / maer niet claerlijck / ende veel min ist my noch gheoorloft daer inne te gaen. Och oft mijn beminde quaeme/ ende my stelde inde vette weyde der heyligen/ 't welck

een

een alder-schoonste / alder-seeckerste/ ende gheneuchelijckste plaetse is/ daer de dupbel oft quaede ontmoetinghe gheen plaetse meer hebben en sullen. Ick arbeyde nu noch inde zee van deser weerelt / ende ick en weet niet oft ick sal connen gheraecken totte haevenen der saligheydt overmidts de baeren der tentatien/ die my van alle zijden over 't hooft drijven. Soo dat mijn leven is in alle onseckerheyt gheselt. Maer dit sal ick nemen voor eenen schilt ende bewaeringhe teghen des vyants aen-stooten/ dat ick altijt aenschouwe 't'licht des gheloofs/ dat ick de gratie mijns beminden ootmoedelijck begheere / dat ick goede hoope tot hem altijt draeghe / dat ick niet en consentere om van sijn liefde te scheyden: ten laetsten / dat ick my selven sijnder voorsichtigheydt ende grondeloose barmhertigheyt meer bevele / dan mijnder neerstigheyt ende vernufthept. Al ist saecke dan dat ick dickwils stronckele inden wegh der saligheyt / ende oock somtijts in sonden valle / ick en moet nochtans niet wan-hoopen / maer tot hem sal ick sonder op-houden roepen met weenen ende schreyden. O mijn HEERE mijn

GODT,

GODT, ontfermt mijnder zielen/ende en laet my niet vallen in perijckel van mijn tentatien / maer helpt my ghetrouwelijck / op dat ick cloeckelijck magh weder-staen ende verwinnen. Ghy proeft my dooz den duyvel/ende dickwils steldy my aende slincker-handt/ maer ick bidde u steeckt uyt u rechte handt om 't werck uwer handen te beschermen. Ist saecke datter oock soo swaere tentatie over comt die my verbidt tot u mijn GODT te roepen/ ick sal terstont uyt 'tbinnenste mijnder herten suchten. Want ghy kent wel de verborgentheden des herten / ende weet wat den gheest begheert / het en is oock sijnen wille niet / datter yemant vanden minsten die in hem ghelooven/ souden verloozen gaen.

4. Och hoe groot is sijn barmhertighept over my/oock als ick dat niet en weete oft en aen-mercke dat hy met my is inde tribulatie. Want dickwils heeft hy my bewaert/ op dat ick niet en soude ghelevert worden / ende verwonnen in mijn passien ende ghebreecken: 'Tsomtijts ist oock gebeurt dooz sijn verholen oozdeel dat ick vallen ende verwonnen soude worden in clepne ghebreecken/op dat ick my sel-

ven

ven niet en soude verheffen/ ende vermeteljck soude doen in groote dinghen. Maer op dat ick verootmoedight ende beschaemt zijnde / soude leeren kennen dat ick niet en was/ oock als ick wel scheene te staen ende te bloeyen. Daerom raede ick u / dat ghy my niet lichtveerdelijc oft geringhe en prijst / al ist dat wel my gaet. Maer hout op / ende bewaert mijnen lof upt te spreecken totten saligheu eynde / ende dat meer is / en prijst my niet/ maer GODT den HEERE laet alleen ghelooft worden/ dien glorieusen GODT die my dickwils by-ghestaen heeft in mijn aen-vechtinghe.

5. Want oock dickwils als ick bevangen was met de tentatien/so heeft hy my vriendelijck verlost. 'Tsomtijts oock als sy quamen ghelijckerwijs eenē stoxm om my te verstroyen/ soo heeft hy sijn ghescutten upt-ghescooten/ ende heeftse verdreven / die bliremen heeft hy vermenichfuldight ende heeftse gheturbeert. Een wepnigh tijts zijnse van my geschepden/ want hy en heeft niet gewilt dat ickse gantschelijck derven soude / 'twelck seer selden/ eenigen heyligen in dit le-

ven wort gheghéven. Daer nae heb ick een wepnigh ruste ghehadt / als mijnen beminde my vreede gaf. Welcken als ick ghereghen hadde / soo en heb ick my niet begheven tot lichaemelijcke oft weereltlijcke ledighepdt / maer ick heb my ghekeert tot de ledighepdt des herten / op dat ick de aerde van verde sien soude ende de secreten des Hemels een wepnigh van binnen soude beschouwen. Ick heb op mijn selven ghelet / op dat ick soude weten hoedaenigh ick waere / ende in wat maniere ick hem soude moghen behaeghen die my soo veel teerkenen der liefden (mijn verdiensten te boven gaende) heeft bewesen. Ick en const inde stormen der tentatie niet verstaen hoe soet mijnen beminde was / maer inde stilhepdt mijns herten ende inde ruste der eenighepdt hebbe ick dat eerst verstaen. Ende alsoo verde als in my was / soo begheerde ick dese ruste ende stilhepdt sonder op-houden / op dat ick mijnen beminden volcomelijcker soude moghen aen-hangen / ende sonder verstroepthepdt ende mopelijckhepdt hem soude mogen dienen.

6. Maer 'twerck der gratien / en heeft

heeft altijt niet ghevolght de begeerte der zielen. Nochtans wort 'somtijts alsulcke soetighepdt die verwacht is / ghegeven / ende somtijts met goeder redene wortse upt-ghestelt ende verlenght. Wie isser toch die altijt niet liever en soude rusten onder de schaduwe vanden beminden / waert hem ghegheven ende geoorloft / alsoo verde dat den tijt ende de plaetse toeliet? Wederom werckt nu mijn beminde met my. Ick en ghevoele niet altijt 'tgheene dat turbeert / oft ick en gheniete oock niet altijt 'tgheene dat gheneuchelijck is / maer het is gheworden avondt ende morghen eenen dagh / want gaende eñ comende door blijtschap ende droefhepdt / wort alle dit sterffelijck leven over-bracht. Dit hadde gheproeft den heplighen man Iob, als hy sprack tot GODT: Ghy besoeckt den mensch des morghens vroegh / ende onversieneliick proefdy hem. Het schijnt nochtans eenighe rust te zijn wanneer de tentatie niet en comt d'een op d'ander / oft te seer eenen mensch en over-valt. Als my ghegheven is een wepnich op mijnen beminden soetelijck te rusten / soo verblijde ick my daer inne / ende het is Iob. 7.

my seer aen-ghenaem ende wenschelijck. Om dese Goddelijcke gaeve verblijde ick my / ende sal altijt my verblijden.

7. Ende want hy my soo dickwils geerne met sijn goedertieren visitatie voor-comen heeft soo gheeft my dat een betrouwen hem aen te spreecken van wat saecke dattet zy. Want als hy my nopt en begheert een feest met my te houden / soo schijnt daer subtelijck een sonderlinghe licht in mijn herte / van wiens teghenwoordighept die dupsterheydt van alle ydele ghedachten wort verdreven / ende de claerheyt langhe verwacht / wort vercreghen. Als desen beminden tot den menschen in-ghetreden is / soo en can in hem niet ghebliven yet dat lelijck oft ontaemelijck is. Want hy den beminder ende in-stozter der suyverheyt is / maer het is van noode dat van daer scheyde alle spottinghe des duyvels met alle pomperije des werelts. Als ick dan onder de voeten gebracht hebbe alle mijn passien ende tentatien die ick te voozen gheleden hebbe / soo heb ick hem claerder beginnen te kennen / ende vierighlijcker te beminnen. Ick ben oock neerstigh gheweest om hem

hem te dancken / dat hem noch in't leste belieft heeft van my de onghedupzighept der sonden te bedwingen. Want dese sonden plegen mijnen vzeede te turberen / ende mijnen mont te willen stoppen dat ick niet spzeecken en soude tot mijnen beminden. Maer te vergheefs willen sy dit doen tegen sijn machte ende wijshept / die oock in alle rumoer ende onghedupzighept vande tentatien mach neder-daelen in mijn herte / ende sijn serrete gaeven my hepmelijck in-stozten / alsoo dat ick alle haer ghewoonlijcke aenvechtinghe niet achten en sal / noch daer eenighsins op letten.

8. O mijn alder-hertelijckste ende schoonste lief / Ick bid u neemt my alsoo tot u / soo dickwils als ghy siet dat mijn begheerten wozden met eenighen laste der sonden beswaert / oft met eenighe onnuttige becommeringhe belet / dat ick alsdan niet langher nae de cudden vande quaede ghedachten en beghinne te dzaelen. Waer mede ick terstont van u gratie soude berooft wozden / sonder welcke ick niet langher en soude moghen blijven in u upt-ghelesen vziendtschap. Ghy zijt mijnen HEERE mijnen GODT, die

alle dinghen gheneest ende hepligh maeckt met u woort / die mijn ziel
Psal. 65. gheselt hebt totten leven / ende mijn voeten niet en hebt ghegheven om beroert te worden / maer ghy hebt my uptten booſen tijt ende upt de stricken des doodts ghetrocken. Och hoe veele zijnder verlaeten ende verlooren bleven / die onnooſelder waeren dan
Psa. 102. ick. Daerom ô mijn ziele ghebenedijt den HEERE, ende alle dat binnen my is sijnen hepligheu naem. O mijn ziele ghebenedijt den HEERE ende en wilt niet vergheten alle sijn gaven ende weldaeden. Het is wepnigh ende seer luttel voorwaer / wat ghy spreeckt oft denckt oft oock belooft in sijnen lof.
Eccl. 43. Want hy meerder is dan alle lof / ende soeter dan alle gheneuchelijcke melodije. Daerom ô mijn beminde / mijn ziel hanght aen u / ende bemint u boven alle giften ende gaeben / al ist saercke dattet soet ende schoon is 'tgheene dat ghy my gheſonden hebt upt liefden. Ghy zijt alleen den Bruydegom / d'ander sijn u gaeven ende teeckenen der liefden. Ick en sal al-sulcke gaeben niet boven u beminnen / oft ick en sal my niet laeten duncken datſe my ghenoegh zijn sonder u / op dat ick

misschien

misschien met haer u oock niet en verliese. Ghy laet toe dat ick veel dingen gebruycken sal om uwen wille / maer gheen dinghen en wildy dat ick ghenieten sal met geneuchte voor u / ende boven u. Daerom ô mijn beminde Bruydegom IESV CHRISTE, ick heb u voor alle dinghen gheſtelt / ende boven al heb ick u begeert te beminnen. Verleent my dan / dat ick u saligheijck ende gheneuchelijck magh ghenieten / op dat ick met een ghenietende eenigheyt t'saemen met u inder eeuwigheyt magh saligh worden.

9. Maer waer toe ben ick gheromen? Ter aventuren ick heb't langher gemaeckt in mijn reden dan ghy begheerde. Maer bzient vergebet my. Want de liefde banden eenighen ende alder-opperſten bzient heeft my een wepnigh op-ghetogen / ende veel meer begeer ick voortaen van hem op-ghetooghen te zijn met u t'saemen om hoogh. Dat hy ons voorſie een hemelsch op-climmen / maer laet ons een ootmoedigh neder-daelen houden. Bzaeghdy oft ick 'tsomtijts van mijnen beminden verlaeten worde. Ick antwoorde u: Jae ick. Bzaeghdy wederom wat ick daer-en-tuſſchen doe:

Ick sal't u segghen: Ick lijde my soo ick best can / ende ick verwacht hem tot dat hy comt. Metter natuyren woydt ick beswaert van buyten/maer metten gheest soo onderhouwe ick my van binnen/op dat de rouwe van mijnen beminden niet gheheel ontroostbaer en sy. Ick ben ghedachtigh dat men sonder pijne inde liefde niet en leeft: Wtten gheloove leve ick / ick gheloove de schriftuyren / de troostelijcke woorden geef ick ghehoor. Ende al ist dat ick my noch niet wel en ghevoele / het sal beter worden / ick en twijffele daer niet aen/oft ick en moet daer niet aen twijffelen. Want vast ende waerachtigh zijn de uyt-spraecken der heyligher die daer verhaelt worden. Alle heyligher zijn in veele dinghen geoeffent / ende in deser gheliicken gheproeft. De natuyre begeert altijt verlicht te worden/ ende soeckt in eenighe dinghen vertroost te worden/ maer den gheest is nochtans bereet om alle swarighept te verdragen wat GODT wilt dat ick lijden soude. Ben ick dan tragher ende alsoo devoot niet / om alle goet te doen/ mijn wonde oft quetsuyr en sal daerom sonder remedie niet zijn. Oock

al

al sloegh hy my doodt (spreeckt den rechtveerdighen Iob) ick sal in hem hoopen. Beminne ick die deughden/ patientie is een groote deughde/ laetse oock nu dan ghehouden worden. Want de swaerheydt van een werck vermeerdert dickwils de claerheydt vander deught. Een deught wort beter gheproeft ende claerder ghetoont door de experientien van contrarien dinghen / die ghebeuren. Als u dan alsulcke proeve over-compt en wilt niet wan-trouwigh zijn / oft en valt niet/ maer houtu patientie ende prijst GODTS rechtveerdigheyt. Iob. 13.

10. GODT en is alsoo weet niet oft onghenaedigh / dat hy u langhen tijt ongetroost sal laten blijvē. Wacht u alleen dat ghy niet on-maetelijck proevigh en zijt / al oft ghy wilde teghen den rechtveerdigen en heyligen GODT murmureren/ om dat ghy verlaeten wort / die niemant eenigh ongheliick en doet/ oft gheen uyt-nemer der persoonen en is / want soude ghy dat bestaen willen/ ghy soudet verlaeten worden van hem/ ende de boose gheest soude u bitterder oft swaerder tentatien aen-seynden/van't gheloove ende blasphemie teghen GODT, ende

alsoo verslagen zijnde soude ghy meer gequelt worden/ dan't wel behoort/ oft dan ghy wel soudt connen verdragen. Daerom houdt op een wepnigh te seer droevigh te zijn/ ende bedwinght u droefheydt hoe groote swaerheyt des herten ende des lichaems u over-come. Blijft vast staen in dat goet propoost dat ghy aen-genomen hebt van 't beghinsel. Het helpt al te seer in alsulcken tijt alle de hoope te stellen inden beminden. Verbeyt lijtsaemigh de Hemelsche vertroostinghe/ ghy sult geringhe gevoelen een overvloedighe gratie/ende GODTS aen-sien om u te helpen. Siet ghy hebt eenen getrouwen ghetuyghen David den Propheet seghghende: Verbeydende heb ick den HEERE verbeyt/ ende hy heeft op my ghemercht. Psal. 39.

11. Op dat ghy dese gratie binnen eenen corten tijt meucht ontfanghen/ so suldy daer-en-tusschen bidden ende doen bidden voor u/ende alsoo beveelt u selven sijnen Goddelijcken wille/ ende ordinantie/op dat hy met u doen magh ghelijckerwijs hem alder-meest dat goet dunckt ende belieft. Seght tot hem met goet betrouwen/in uwen handen ô HEERE zijn mijn wercken/

ghy

ghy weet hoe dat het met my ghestelt is/ mijn lijden is u bekent/ ende ist saecke dat ghy wilt/ick sal gheringhe vertroost worden. Maer laet altijdt geschieden dat u recht ende goet dunct te zijn in uwen ooghen/ende ontfermt mijnre verlaeten mensch ende arme bedelaer tot u ootmoedelijck suchtende. Ist saecke dan dat ghy in lijdtsamighepdt ende langh-moedighepdt ghedurighy blijft/ ende om een wepnighe tribulatie van't gheloove/ ende vande repnighepdt (welcke in CHRISTO IESV is) niet af en schept/ voorwaer 't schijnsel sijnder gratien sal wederom tot u comen/ ende sal u over-vloedelijcker verlichten. Dan sal den beminden wederom comende u veel weerdigher zijn dan oft hy nopt absent en hadde gheweest/ sijn woort en is niet onwederroepelijck/ oft hy en wordt alsoo niet vertoornt dat hy niet wederom en magh versoent worden/hy sal geringhe te vreden ghestelt worden/ ende lichtelijck/ alsoo verde als ghy daer toe arbeyt om u beter voortaē te wachtē/ eñ belooft terstont te voldoen voor u misdaet. Ist saecke dat ghy doen wilt nae dese salighe vermaeninge/ met u sal wederom den

beminde

beminde zijn als te vooren / ghy ſult u verheughen van ſijn teghenwoordighepdt / ende ſpreecken met David den Prophect: Och HEERE hoe groot is de menighvuldighepdt van uwer ſoetighepdt die ghy verborghen hebt den gheenen die u vreesen. Ghy hebbet voor hen-lieden volmaeckt die in u hoopen in't aenſchouwen vanden kinderen der menſchen. Onder de ſchaduwe van uwen vleughelen ſult ghyſe beſchermen. O Syon verblijt u / ghy ſult vernieut worden / ende ghy ſult uwen heerlijcken Dominateur ſien die regneren ſal in u. Hy is den CONINCK der krachten ende u beminde / wiens achterſte van ſijnen rugge is in bleecke gout-verwe / maer ſijn hooft van dat alder-beſte gout. Laet dit metten corſten tot u vertroſtinghe zijn gheſept / d'andere dat u oock belooft is / te weten / van uw's beminders veranderinghe / hoe dat hy hem 't ſomtijts vertoont / 't ſomtijts wederom wegh gaet / dat ſuldy upt ſijnen mondt ontfanghen ende hooren in't nae-volghende Capittel.

Pſal. 30.

Vander antwoorden des beminden, ende wat die oorſaecke is van ſijn vertreck.

Capittel xvij.

VOnderlijck zijn u wercken ô HEERE, ende mijn ziele ſalſe bekennē uytter maten ſeer. O mijn beminde / wat is de oorſaecke dat ghy my aldus ghedaen hebt? waerom hebdy my verlaeten; Antwoort my: Ghy hebt my verlaeten ende ghy zijt wegh-gegaen / maer ghy zijt wederom ghekeert / ende daer hebdy ſeer wel inne ghedaen / hadde ghy niet haeſt wederom gheromen / ick ſoude nu bynae beſweken oft gefalieert hebben. Maer ghy hebt medelijden met my ghehadt / wel wetende mijn ſecreten des herten. Ick was voorwaer droevigh van u weghſcheyden eñ nu ben ic verblijt om u wedercomſt. Seght my nochtans een weynigh tot mijnder leeringē. Wat goets hadde ghy daer inne voorſien? Wat gheneuchte hebdy daer inne dat ghy alſoo gaet en compt / ende my quelt?

Pſa. 138. 1.

Lustet u misschien te hooren dat ick seggen sal: Blijft met ons HEERE,
Luc. 24. want het wort avont. Comt ende sit in't midden van ons / want siet ick ende een ander Discipel begheeren u te hooren ende wy bidden u dat ghy ons leeren wilt. Spreeckt stoutelijck 'tgheene dat u belieft / ende keert u wederom tot my. Ick en hoore niemant liever dan u spreecken. Ist sake nochtans datter een ander spreeckt sijn redene wort my aen-ghenaem / ende ick hoorse geerne om uwen wille die in hem spreeckt. Daerom sullen my u upt-spraken soeter wesen boven zeem ende honigh / want sy verwinnen alle soetigheydt van woorden.
Laet nu u stemme lupden in mijnen
Cant. 2. oozen / want u stemme is soet ende u aensicht schoone.

2. Aldus heeft dan de stemme mijns beminden ghelupt ghegheven / seghende: Ick ben die de rechtveerdigheyt spreecke. Wie is mijns ghelijck in raede ende wijsheyt? Wie heeft de zee ghemaeckt ende het aertrijck? Ick ben de HEERE scheppende 'tlicht ende de duysternisse. Wie is in-ghegaen den af-gront ende heeft uptter diepten de waeteren voort-gebracht?

Ick

Ick ben den HEERE onder-soecken-de de herten ende nieren. Wie heeft bekent alle de leste ende voor-gaende oude dinghen? Ick de HEERE, die alle dinghen gedaen hebbe in ghetal / ghewight ende maete. Ick ben den Schepper des Hemels ende der aerden / een regheerder van alle tijden oft eeuwen. Ick ben een kender van alle secreten / ende de verholen dinghen openbaere ick. Ick bevange alle dinghen / ende de saecken van alle dingen aensie ick. Ick ben GODT ende ick en verandere niet / by wien staen onveranderlijck de redene van alle veranderlijcke dinghen. Ick ben GODT Almachtigh / wiens macht onverwinnelijck is. Ick ben die alder-hooghste / wiens hooghedt niet en can gheraeckt worden. Ick ben de goethept / wiens wesen onbegrijpelijck is. Ick ben die alder-teghenwoordigste ende alder-secreetste. Ick ben de alder-binnenste / ende vanden sinnen d'alder-verste. Sonder pijne oft last draeghe ick alle dinghen / sonder twee-dracht regeere ick alle dinghen. Die voorleden ende toecomende dinghen sie ick alsoo wel als die teghenwoordighe. Ick gae te boven

alle

alle lichaemelijcke ende gheeſtelijcke creaturen. Ick can in verſchepden manieren ghenoemt worden / nochtans met gheen ghedachte en can ick verbeelt oft begrepen worden. Ick openbaere my ſubtelijck / ende terſtont alſmen dat niet en weet / ſoo ſchuyle ick wederom. Voorwaer ick ben een verborghen GODT, die dupſent-fout vertoone veranderinge met mijn lief-hebbers.

3. Ende ick hebbe oock deſe woorden gheſproken totten beminner der zielen. Ick ſal een wepnigh mijn aenſicht verborghen van haer / een luttel tijts ſal ickſe verlaeten / om te ſien oft ſy oock ſuyverlijck bemint. Het is veel ſuyverlijck te beminnen / want dat is my beminnen / niet om haers ſelfs wille / niet om eenighe tijtelijcke baete / oft gheeſtelijcken trooſt / maer my alleen beminnen om mijn ſelfs wille / ende haer ſelven eyndelijck om mijnen wille ende om niet anders te verwachten van my. Het en is allen menſchen niet gheghéven alſoo te beminnen / maer alleen de alder-volmaeckſte Ziele. Alſus gaet te boven die cupſſche ende ſuyvere Liefde alle andere liefde. Want een onvolmaecte

liefde

liefde moet dickwils gheproeft ende geoeffent worden / op dat den liefhebber mach weten hoe ſeer dat hy bemint / oft hy comt tot verachtinghe ſijns-ſelfs. Ghy hebt wel in u herte gheſproken: Voorwaer ick heb GODT lief / ende dit ſelve hebdy dickwils verhaelt / dat ghy lief hebt. Maer ick en gheloove niet alleen de woorden / oft de ghedachten / want ick ſal u inder waerheyt proeven.

4. Als ick teghenwoordigh ben / ende vriendelijck tot uwaerts / als ick devotie gheve / oft nae dat ickſe ghegheven hebbe vermeerdere / als ick voort-brenghe alleen voorſpoet ende meeſtendeel blijtſchap / ſoo ſeghdy devoteliick: Mijn lief ick beminne u / ende ghy ſeght wel; Want ick ben ſeer minnelijck. Alle wat van my magh ghedacht oft gheſproken worden het is al minnelijck / ſoet ende loflijck inder eeuwighepdt. Maer is dit een groote ſaecke my alleen lief te hebben / ende te prijſen inde weldaden? Dat ſelve doen oock de ſondaeren / want dickwils loven ende ghebenedijden ſy my / als ſy ontfangen tghene dat ſy qualijck begheeren. Maer den lof en is niet ſchoon inden mont des

Eccl. 15. sondaers. Wie my dan lief heeft om de weldaet oft vertroostinghe / wat doet hy meer dan een gierigh mensch. Gaet voort / gaet voort / ende climt op tot meerder volmaecthept. Schaemt u altijt even teer ende sacht van leven te zijn. Leert eens stercke spijse eten / ende niet langher 'tmelck der kinderen. Gaet eens totten ghetal vanden stercken van David, voerende de lancie / 'tsweert / ende den schilt. Draeght u cruys ende volght my nae / haest u om gerekent te worden onder de ghene die verschepden swarigheden ende menigerley banninghe voor my connen verdraghen. Ghy zijt veel te seer genepcht totter vertroostinge. Daerom wil ick u proeven / ende trecken totter andere zijde / op dat ghy oock mocht proeven wat ghy cont verdraghen / op dat ghy u selven niet en laet duncken / dat ghy onnoosel ende heyligh zijt. Ick sal over u sepnden tribulatie / gramschap / onweerdigheyt ende in-vallen door de quade engelen. Sommige menschen sullē wegh nemē 'tgheene dat u toe-behoort / d'andere sullen u wepgheren 'tghene dat ghy behoeft. Sommighe sullen van u achter-clap spreecken / d'andere sullen u in

in u aensicht weder-staen. D'andere sullen een swaer jock oft pack op u legghen / ende sullen u lepden daer ghy niet en begheert te gaen. De sommighe sullen u quellen van buyten / ende de sommighe van binnen. Andere sullen op-ghetrocken worden tot staet ende eere / ghy sult verlaeten blijven tot spijt ende arbeyt. In alle dese ende veel meerder dinghen suldy gheproeft worden als een sterck verhter. Ick sal wegh schepden van u / ende niet op-houden u neerstelijck te onder soecken ende examineren / om te besien oft ghy my in't aensicht sult gebenedpen. Alsoo verde als ghy my upt gantscher herten lief hebt / ende tot allen tijden mijnen Naem ghebenedijt / soo suldy met recht voort-aen mijn Bruyt ghenoemt worden / ende een serreete slaepcamer by my behouden. Alsoo verde oock als ghy noch niet en cont verdraghen mijn roede / maer ghy mepnt dat mijn onderwijsinghe alsoo vriendelijck niet en is / veel daeghen beweenende mijn absentie daer ghy naer haeckt / soo sal ick u sepnden mijnen stock / op dat ghy op-staen mocht / ende daer nae sal ick comen ende ghy sult verwecht worden totter voorgaender

gratie / want ick en wil niet dat ghy gantschelijck sult falieren oft af-vallen/ want ick beminne den geenen die my lief heeft. Ende al ist saecke dat ghy noch niet volmaecktelijck lief en hebt/ ick en versmade nochtans de cleyne niet/ maer ick sal maecken dat ghy wassen meught. Ick drage sorge over u dat gy wel varé mocht/ daerom en wil ick niet dat ghy aen my twijffelen sult.

5. Ick weet wel hoe veel dat ghy meucht verdraegen/ daerom gebruycke ick materlijck mijn cracht teghen u/ op dat ghy niet ghetenteert en wordt boven tgheene dat ghy soudet mogen verdraghen / ende alsoo mocht faelieren. Ist saecke dat ick noch vertoeve/ verbeyt my tot den dagh der visitatien. Comende/ soo sal ick comen/ ende mijn beloftenisse sal ick vol doen. Maer ghy moet neerstigh zijn in u ghebeden/ neerstigh om heylige boecken te lesen eñ te hooren / ende in alle houdt patientie eñ lanckmoedigheyt: het en is my niet onbekent dat ghy hier-en-tusschen in droefheyt ghestelt zijt / maer voorwaer het en behaeght my niet dat ghy soo subtijlijck verslaut/ ende den moet laet sincken al oft ick niet en sonde wederom comen.

Waer

Waer is u gheloove/ ende betrouwen? Groot gheloove ende betrouwen is u in dese saecke aldermeest van noode/ want al ist dat ghy my niet en siet/ ghy wort nochtans van my ghesien/ wien ghy u selven ende al dat u aengaet behoort te gheloouen ende te bevelen. Al ist saecke dat ghy mijn oordeelen niet en verstaet / nochtans een vast gheloove leert u dat al goet is/ wat GODT ordineert ende doet. Daerom vertroost ick u / want dese siecktе en sal niet totter doot wesen/ maer ter eeren/ ende glorie GODTS. Ick heb u begheerte af-ghenomen / ende ick heb u geloove ende liefde willen proeven. Dit heb ick al t'saemen gedaen/ op dat ghy opentlijcker soudet mogen kennen u cranckheyt/ eñ mijn goetheyt beter verstaen. Ghy en kent u selven soo wel niet / als ick u kenne. Ick kenne u ende al dat u aen-gaet / niet van heden oft van gisteren / maer vander eeuwigheyt. Bekent dan wat u van my comt/ siet hoe arm dat ghy van u selven zijt / als ghy van my verlaeten wort. Ghy en zijt noch niet verde gevoordert inde waerachtighe kennisse uw's selfs. Ende want u dat seer van noode is te weten / soo heb

ick u dat door experientien willen leeren. Het is u seer goet / dat ghy somtijts verlaeten wordt / dat ghy ghequelt wort ende verootmoedight / op dat ghy alsoo u eyghen cranckheyt opentlijcker meucht tasten ende ghevoelen. Ick weet wel datse aldermeest u over-comt tot uwen voortganck. Ist saecke dat ghy upt dese u cranckheyt tot alle dinghen voorsichtigher ende sorghvuldigher wort / wat hebdy dan verlooren? Ghy zijt dickwils veel te stout / ende u selven onbekent / meynende dat ghy eenigh goet hebt 'twelck ghy niet en hebt.

6. Door u eygen liefde worde ghy bedroogen / want als ghy niet en aenmerckt den gheever / soo misbruyckte ghy de gifte. Ick heb u droncken ghemaeckt / maer ghy hebt vergheten dat de druyve van mijnen wijngaert was. Proeft nu eens u selven / besiet wat crachten dat ghy hebt / ist saecke / dat het upt u was 'tgheene dat ghy hebt gehadt / waerom en hebdijs niet ghehouden? Hebdijt oock niet connen behouden / bekent dat ghy't van boven
Ioan. 15. hebt ontfanghen. Gheeft dan eer ende glorie der gratien / ende belijdt dat ghy sonder my niet en cont ghedoen.

Aen-merckt

Aen-merckt hoe seer dat ick u van noode ben / hoe genoeghsaem / en alleen machtigh dat ick ben u te vestighen in alle goet / waer waerde ghy eer ick u riepe / dan in u sonden? Ende waer zydy nu / dan daer ick u toe ghebracht hebbe? Maer wanneer ginght u wel sonder my?

7. Ende ick hebbe ghesept: O alder-soetste HEERE, nimmermeer. Ghy zijt alleen mijn eenighe ende sonderlinghe beminde in al ende boven al die alder-ghetrouste. Waerom hebdy dan by u selven niet wel ghedacht / dat ghy gaen soudet nae de vreemde beminders? Wat heest u in my misghaeght? Mijn glorie oft mijn schoonheydt? Voorwaer ô HEERE, niemant en isser noch inden Hemel noch inder aerden uw's ghelijck in schoonheyt / in glorie / in rijckdommen ende moghentheydt. Want ghy zijt alleen die alder-opperste boven alle creaturen / uwe zijn die Hemelen / ende uwe is de aerde / den omganck der aerden ende haer volheyt hebdy ghefondeert. Het is veel dat ghy u creaturen ghegevē hebt / waer upt u groote schoonheyt / wijsheyt / ende goetheyt blijckt / maer het en is al niet inde ghelijcke-

niſſe van u ſalighe ende glorieuſe pre-
ſentie. Door die experientie heb ick
nu gheleert ſeer bitter my te weſen
dat ick u oock maer een uyre verlae-
ten en hebbe.

8. Keert daerom wederom tot my.
Het is ghenoegh dat ghy tot noch toe
rontſomme gelopen hebt. Leert voort-
aen ſtantaftigh ende ſachtmoedigh
te zijn / hoopende ende betrouwen-
de in my niet alleen inden dagh der
viſitatien / maer overvloedigher in-
den nacht der tentatien. Ic heb u ver-
laeten op dat ghy vermoeyt zijnde /
gheringher tot my weder-keeren ſou-
det / ende van alle uytwendighe ver-
trooſtinghe bedroogen zijnde / weder-
om ſoudet moghen verſtaen wat u
ghebaet heeft mijn liefde welcke u ſoo
dickwils ghetrocken heeft. Daerom
aen-merckt nu dattet ſonder reden
niet en is dat ghy 'tſomtijts verlaeten
wort / dat ghy ſonder treck tot my-
waerts blijft / dat ghy met verdriet
bevanghen wordt / dat ghy met ver-
ſcheyden tentatien over-vallen wort /
dat ghy van hier en van daer gequelt
wordt / dat ghy gheenen raet en vint /
noch hulpe en ghevoelt / maer van alle
canten benautheyt ende ghebreck lijt.

Daerom verlaet ick u op dat ghy ſou-
det moghen weten mijn teghenwoor-
digheyt u ſeer van noode te zijn / niet
alleen in een dingen oft alleen inde al-
der-ſwaerſte ſaecke / maer voorwaer
in alle werck / in alle plaetſen ende tijt /
alſoo wel 'smorghens als 'savonts /
ende waer ghy zijt / gaet / ofte ſtaet.
Aldus worde ghy geleert hoe dat ghy
met uwen beminden ſult ſorghvulde-
lijck wandelen / op-houden van alle
ydelheydt / ende wachten voor alle
miſdaet.

9. Ick verlaete u op dat ghy we-
ten meucht hoe ſeer dat ghy my be-
mint / dat is / op dat u ſoude kennelijck
zijn de mate van uwer liefden. Ghy
liet u duncken dat ghy ſtercker ende
ſaligher waert dan ghy inder waer-
heyt waert / maer claerlijck hevet ghe-
bleecken dat ghy ghebreckelijck ende
ellendigh waert / als mijn hulpe een
weynigh u ontrocken was. Hoe ſal-
men u liefde beter mogen kennen / dan
als ghy ſachtmoedelijck verdraeght
de ſwarigheden? Ick ſien u 'tſomtijts
verflauwen / maer ick verborghe my
een uyre tijts als de beminde ſtaende
achter den muyr / op dat ghy verweckt
ſoudet worden tot meerder vierigheyt

ende neerſtighept om te ſoecken. Ick ſie ende weet alle dinghen / maer de oeffeninghe (tot veele dinghen profijtelijck) gheeft dickwils meerder verſtant. Iſt ſaecke dat ghy my oock lief hebt / voorwaer ghy en ſult niet upt-ſtellen my te ſoecken. Iſt ſaecke dat ick u behaeghe/ghy ſult neerſtigh weſen om te ſoecken. En weet ghy niet dat die rijckdommen met grooten arbeyt vercreghen met meerder neerſtighepdt worden bewaert? Wie iſſer die ſoo ſeer verwacht ruſte / als de vermoeyde? Wien is de liefde ſoo geneuthelijck als den geenen in wien voort-gegaen is den rouw vandē verloozen beminden? En is eenen ſchat nae dat hy verloozen is / ende wederom ghevonden niet tweemael weerdiger dan te voozen? Dobbele vreught ende ghedobbeleerde blijtſchap comt wederom vande tegenwoordighepdt des beminden/ die een wijle tijts achter ghebleven was. Daerom nuttelijck outrecke ick ſomtijts my ſelven van u / want ick en doe dat niet upt onweerdighept / maer ick ſchijne met mijn liefhebbers te ſpelen wat ſonderlinghs daer inne voorſien hebbende. Laet u voor deſe tijt ghenoegh weſen

dat

dat ghy een wepnigh van my hebt moghen hoozen. Ick gheve u oozlof ſoo dickwils wederom te comen tot my als ghy gevoelt dat het u van noode is. Nopt en heb ick yemanden/ die ootmoedelijck ende neerſtelijck ghebeden heeft / 'tbinnenſte mijnder barmhertigheden ghesloten.

En

En treedt niet in het oordeel met uwen knecht.
Pſalm. 142.

Van het betrouwen op der Goddelijcker barmhertigheydt.

Capittel xviij.

MYn GODT mijn barmhertigheyt, ende daerom en ben ick niet beſchaemt. Pſa. 58. 1. Niemandt en laet hem duncken wat vreemts te zijn dat ick dickwils begheere met mijnen HEERE mijnen GODT ſpraecke te houden/wiens goedertierenheyt dickwils mijn traeghheyt trecht ende onſteeckt om te bidden ende my te oeffenen in devotien/ alſoo dat van my quaelijck ende ondanckbaerlijck lupden ſoude ſijnder ſtemmen niet te antwoorden. Maer ter aventuren yemant ſal teghen my ſegghen: Ende vreeſde ghy dan oock GODT niet/ daer ghy inder waerheyt een onſuyver ſondaer zijt/ eñ niet weerdigh dat ghy leeft? Hoe comt u deſe vermetelheyt des herten over? Ende daer ghy de alderminſte ende verwerpenſte onder alle andere menſchen zijt/ hoe comet dat ghy u noch ſoo ſtout kent met GODT te ſpreecken? Wien maeckt

ghy u selven? O mijn beminde HEERE antwoort voor mij/want dē mont des sondaers is over mij gheopent. Ist sake dat ick mij selven wil rechtveerdighen/ mijnen mont sal mij verdoemen. Ben ick oock supver / dat selve en sal mijn ziel niet weten. Ghy weet mijn onwijshept ende beschaemthept. Spreeckt ghy voor mij / ick sal geerne swijgen. De stemme des Bruydegoms. En aensiet niet de woorden der schimpers die u beschimpen/maer gheeft meer gehoor den woorden die ick tot u spreecke oft ghesproocken hebbe. Matth.9. Ick en ben niet gecomen om de rechtveerdighe te roepen / maer de sondaeren. Ist mij niet gheoorloft te doen dat ick wille? Matt.20. Wie sal mijnen wille moghen wederstaen? Ist saecke dat ick u (al zydy de alder-minste) een weynigh goets doen wille / wie sal mij straffen van sonde? Laet hem den eersten steen over u worpen die sonder sonde is. Maer ist saecke dat sy oock sondighe menschen zijn / waerom lasteren sy mijn gratie? Ghy en hebt mij niet verkooren / maer mijn barmhertighept heeft u voor-comen: Isser noch pemant die soo stout sal ghevonden worden om te murmureren tegen

u/ want

u / want ghy tot mij ghecomen zijt? Voorwaer sijn murmuratie ende onredelijcke clachte en sal niet wesen tegen u / maer openlijck teghen mij. Want ick de sondaeren ontfange ende Luc. 15. eete met hen. Ende waerom en sulde ghy u selven niet toe-schrijven mijn vrientschap / welcke ick veel liever gheeve dan ontrecke?

3. Den welcken ick hebbe gheantwoort: O beminde HEERE ick bidde u en laetet hen niet gheweten worden/ maer mij selven ende mijnen sonden. Ick en loochene niet het gheene dat qualijck van mij gheboelt wordt: Ick belijde sonder twijffel 't selve ende veel meer/ want veel meerder is mijn quaet dan't bekent is. Die Bruydegom. Het is u goet dat ghy u verootmoedight hebt/ alsoo sulcy altijt meer winné en mijn gratie sulcy lichtelijcker verwerven. Daerom en moetmen nochtans u niet verwonderen / want ghy een sondigh ende ghebreeckelijck mensch zijt/ al ist saecke dat ghy u selven met goede redenen moet verachten ende nimmermeer vergeten hoe seer dat ghy mi soaen hebt. Maer op dat ghy door sorchvuldighept niet en sterft / soo zijt ghedachtigh hoe dick-

wils

wils dat ick vande sondige menschen maecke rechtveerdige ende vrienden/ die ootmoedige verkiesende / ende die van haer selven vermeten verlatende. Het en is my van gheenen noode dat ghy my yet vanden uwen geeft/ maer dit begeere ick alleen dat ghy my lief hebt met een suyver herte / ende het is my ghenoegh. De Bruyt. Wee my ick magh my wel schaemen/ want in my niet en is waer door u liefde tot my-waerts soude moghen verweckt worden. De Bruydegom. Ick en aensie geen van allen dat de weerelt geeft om te behaeghen / ick en soecke van alsulcx niet met allen/de liefde in haer selven is my ghenoegh / laetse alleen vierigh zijn en met my blijven. Maer wien behooren toe alle alsulcke dinghen die den mensch moghen vercieren? Behoorense my niet alle toe/ die inde ziele ende inden lichaem schijnen ende vertoont worden? Seer luttel moet ghy u moeyen met alle 'tgheene dat der weerelt aen-gaet/ende dat het lichaem verciert. Maer ghy moet waer-nemen ende sorgh draegen voor alle 'tgheene dat't cieraet der deughden aen-gaet / op dat ghy meucht voor GODT behaeghen in't licht der

levendighen. Nochtans hebdy u selven te recht verootmoedight ende beschuldight voor 'taenschijn mijns maiesteyts van binnen ende van buyten/ u crankheden en oneere verachtelijck belijdende / ende seer diepelijck suchtende / want ghy niet weerdigh en zijt de gratie mijnder vrientschappen u selven toe te schrijven om te ghenieten ook maer een uyre tijts/ aenghesien dat ick eenen spiegel sonder smette ben / ende ghy sondigh ende onsuyver van jonex op. Daerom zijt altijt gedachtigh de cranche conditie uwer natuyren / ende mijn edele hooghept/ ende alsoo comt tot my stoutelijck met ootmoedighe eerweerdighept. Want ick ben die upt-wisschе de booshеden ende sonden der menschen / die den boosen mensch rechtveerdich maecke/ alle syn sonden hem verghevende om mijns naems wille. Sap. 7. Isai. 43.

4. Ick en gheve niet alleen dese dinghen / maer ick ben bereyt noch veel meerder gaeven der barmhertigheden te verleenen. Want ick heb liever t'ontfermen dan gram te worden/ liever te sparen dan te pijnigen. Maer dat heeft my noch luttel duncken te wesen/ ende ick en ben alsoo noch niet

te vreeden / ick en moet uyt mijn ſonderlinghe goetheyt nae de eerſte gratie de tweede oft de derde toe-worpen / jae ick en maecke gheen eynde in mijn barmhertigheden / maer oock 'tgetal mijnder gratien ende weldaeden en can niet uyt-gheſproken worden. Daer-en-boven nae de verghiffeniſſe der ſonden / nae de penitentie ende voldoeninge volbracht / ſoo gheve ick dickwils wederom de blijdtſchap mijns ſalighs aenſchijns / inſtortende overvloedigher gratie des heylighs Gheeſts. Ende al iſt alſoo dat alſulcke ſondaer noch inde vleeſch leeft / nochtans ontfanghe ick hem in mijn vrientſchap / alſoo dat van den voorleden ſonden ende quaedt / nu gheen beſchaemtelijcke confuſie meer en is / maer veel meer danckbaerheydt / ende een ſtemme des lofs ghehoort wort / want alle die oude dinghen zijn ghepaſſeert / ende het is al nieuwe gemaeckt. Alſoo goedertieren ende barmhertigh ben ick oock / dat ick tot allen tijden bereeder ben om te vergheven / dan ghy om penitentie te doen / bereeder om te gheven / dan ghy om te bidden. Waerom vreeſt ghy dan / waerom beeft ghy te comen

totten ſchoot van alſulcke groote goedertierenheydt? Ende waerom vervremt ghy u van mijn gratie / die u van ſelfs ghepreſenteert wordt? Al waer't ſake dat ghy oock wel wiſtet / dat ick voor my ghenomen hadde u te weygheren / noch en ſoude ghy niet moeten op-houden van bidden / noch 'tbetrouwen van verhoort te worden niet verlieſen; maer als dan meerder neerſtigheyt doen in't bidden / tot dat ghy vercreghen hebt 'tghene dat ghy begeert. Want oneyndelijck zijn mijn barmhertigheden / ende 'tgheene datter op d'een tijt gheweyghert wordt / dat ſelve magh op een anderen tijt goedertierentlijck ghegeven worden.

5. Hoe condy gheweten wat tijdt ick mijn aenſicht tot u keeren ſal / ende volbrenghen de begeerten uw's herten? Wat ſeydt den Propheet David Pſal. 33.
van my? Gaet tot hem (ſpreeckt hy) ende wordt verlicht / eñ u aenſichten en ſullen niet beſchaemt worden. Beſchuldicht dan meer uw's ſelfs traegheydt om te comen tot my / dan dat ghy te veel tot my comt / meer u bevreeſde beſchaemtheyt / dan u goetwillighe hoope / om vergiffeniſſe te vercrijghen. Het is een teecken van

oprechte ootmoedighepdt ende groot geloove te betrouwen van mijn goethept. Dese dingen spreke ick tot u op dat ghy niet en sondight. Jst sake dat ghy oot sondight/ en wanhoopt niet/ maer staet op geringe/want ghy hebt
1.Ioan2. noch hoope/ en eenen advocaet by den Vader inde hemelē. Oft wildy so lange vertoeven eer ghy tot my comt/tot dat ghy weerdigh sult zijn? Wanneer suldy dat upt u selven vermogen? Jst saerke dat alleen tot my mogen comen goede ende weerdige/groote ende volmaeckte mannen / tot wien sullen de sondaren ende publicanen gaen? Wat
Luc.15. leert u het Euangelium? De publicanen eñ sondaers waeren nakende ende comende tot IESVM,op datse hem hooren soudē. Daerom laet de onweerdighe tot my comen op datse moghen weerdich worden. Laet de cleyne ende onvolmaeckte comen / op datse groot ende volmaeckt mogen worden. Laet alle menschen eñ elck bysonder comen tot my/op datse mogē ontfangen vander volheydt der levender fonteynen. Jck ben de fonteyn des levens die niet en can upt-gheput worden / wie dorst heeft die come tot my ende drincke/ ende die niet en heeft come tot my/ op

dat

dat hy om niet coope. Die sieck is/come op dat hy worde genesen. Die cout is / come op dat hy ontsteecken magh worden. Die bevreest is/come om gestercht te wordē. Die droevich is/come om vertroost te worden. Die dorre eñ droogh is / come om metten smeyr ende vettighepdt des geests verbult te worden. Siet hoe mijn weelde is te Prov.8. wesen metten kinderen der menschen. Soo wie wijsheydt begheert come tot mijnder leeringen. Wie rijckdommen soeckt / come om te ontfangen de eeuwige ende onvergancklicke rijcdommen. Die eere ende glorie soeckt/come om te besitten eenen eeuwighen naem inden Hemel. Die saligheyt begeert/ come om die sonder vreese eñ perijckel te besitten. Die overvloedighepdt van alle goeden begeert / come tot my om te ontfangen dat opperste eeuwigh eñ ongemeten goet. Jck ben de gene die alle tijtelicke goedē verlene/ eñ boven dese geve ick die eeuwige goeden inde Hemelē. Jc sal mijn beloftenisse volbrengen/ als verbult sal zijn de salige onderhoudinge mijnder gebodē. Want 2.Tim.2. alle de ghene die wettelijck gestreden heeft hier op der aerden/ sal glorioselijck gherroont worden inden Hemel.

Wanneer ſal ick comen ende verſchijnen voor het aenſchijn GODES? *Pſal.* 41.

Vander begheerten om GODT te ghenieten.

Capittel xix.

DE aendachtemijnder herten is in u aenſchouwen altijdt. Wat magh een gheloovighe ziele ſoeter ofte gheneurhelijcker weſen dan devoteliick te contempleeren van GODT de HEERE haeren beminden / op dat ſy ten minſten dooz een neerſtighe aendachtinghe den ſelven haer tegenwoordigh maecke/ den welcken ſy met een claere ende ſalighmaeckende beſchouwen noch niet en can geſien. Dat ſy hem dan aenſchouwe nu ter tijt dooz eenen ſpieghel in een donckerheyt/den welcken ſy noch niet beſchouwen en can / aenſicht aen aenſicht. Dat ſy oock onderſoecke dooz de Schriftuyren ende figuyren/ den gheenen die ſijn claerheydt niet machtigh en is te beſchouwen. Och oft de neerſtigheyt om te ſoecken het aenſicht des HEEREN nimmermeer en vercoude/ maer van daege tot daeghe mocht meer ontſteecken worden.

Pſa. 18. 1.

Doch daer is een vierighe begheerte sonder op-houden / om te ghenieten GODTS beschouwinge inde ziele die GODT beminT. Want de beschouwinghe GODTS is de opperste salighept / en alder-volmaerste welvaert. Daerom begeert alsulcken ziele dese saligheyt / op dat haeren appetijt ende begheerte vereenight zijnde met haeren eynde / soude moghen versaet ende tot ruste ghebracht worden. Want nimmermeer en sal sy moghen te vreeden ghestelt worden / oft versaedt met eenigh teghenwoordigh tijtelijck goet. Want door menighe experientie heeft sy gheleert datse soo veel onsaliger is / ende ongheruster / hoe sy verder vander Hemelscher saligheydt ghedoolt heeft. Aen-ghesien dat onder de creaturen niet ghestadigh oft gedurigh en wort ghevonden / waer door haer begheerte soude mogen gestulpt worden.

2. Laet haer dan komen totten genen / van wien sy ghemaeckt is / ende laet haer de saligheyt soecken vanden gheenen daer sy haeren oorspronck af heeft. Want die de ziele ghescheapen heeft / dat is de selve die met goeden haer begeerte vervult. Want alsulcke

Psal. 102.

begheerte

begheerte heeft hy haer in-ghestort / datter gheen goet en magh gevonden worden / beneden ende upt-ghenomen GODT, het opperste goedt / daer sy magh mede te vreeden zijn / oste geen blijtschappe / welcke sy vrijelijck magh ghenieten. O mijn ziele en wilt daerom hier niet staen / want dat en is de plaetse van uwe rusten niet / maer heft u op-waerts / climt tot den genen die u geschaepen heeft. Want nu heeft de selve boden gesonden / ende hy noot u om op-waerts te climmen. Alsoo veele boden sepnt hy tot u / als hy begeerten des eeuwighs levens u instort / de welcke als ghy ontanghen hebt / soo berept u om te gaen wandelen. Ghy wandelt alsoo verde als ghy hem begheert te sien / alsoo verde als ghy hem soeckt te behaeghen / alsoo verde als ghy verloochent alle aertsche goeden / alsoo verre als ghy om synen wille al doet oft laet watmen doen oft laeten moet. Want ghy en hadt hem eerst niet connen gesoecken / ten waere dat hy u eerst gesocht / ende heylige begeerten in u verwerckt hadde. Want voorwaer al-sulcke ziele queelt niet door liefden / maer met een schadelijck verdriet / die metter hitten

der eeuwiger Sonnen niet en is verstraelt. Maer alsoo verde als den suyden wint waepende/ de selve ziele van coude ende droefheydt verlost wordt/ soo sal sy terstont vierigh beginnen te worden/ overmits de begheerte des inghestorts lichts/ om te gheraecken tot de secreeten der onbegrijpelijcker Godtheyt.

3. O onghemeten brant der waerachtigher Sonnen/ hoe veel hitten brenghdy dan inden liefhebber. Ghy verandert de duysternissen der droefheden/ eñ mopelijcke werrken brenghdy tot niet. Langhe jaeren ende daegen van armoede vertroost ghy overvloedelijck met eenen simpelen inval. O Medecijn der droevigher. O lichtende Lanteerne vanden gheenen die doolen ende den wegh soecken/ wilt my toch altijt lichten/ u wooninghe maeckt in my/ totter tijt toe dat het eeuwigh licht over my sal schijnen. Och hoe soet ende gheneuchelijck sal u tegenwoordigheyt zijn/ als upt een clepne ghedenckenisse soo groote vertroostinghen comen. Och hoe gheerne magh ick my wel keeren tot u/ hoe vrijelijck mach ick alle dinghen verloorhenen/ op dat ick door u gratie

soude moghen vertroost worden. Het en sal voorwaer niet swaer vallen voor een ziele die u aensicht begheert te sien/ dat se haer bloot maeckt vande welluste der tegenwoordigher werelt/ ende der uptwendighe dinghen/ aenghesien dat sy van binnen veel meerder weelde ghevoelt/ oft vertelinghe van u ghetrouwelijck verwacht/ dat haer meerder vertroostinghe gheghheven sal worden.

4. Voortaen niemant en is soo sot/ dat hy hem sal laten duncken dat ghy een devoote ziele langhe onvertroost laeten sult oft dat sy wepnighe spererije der gratien van u sal ontfanghen voor alle de victorie ende verwinninghen der natuyren. Want hoe groot ende hoedanigh dat eenighe aertsche gheneuchte mach ghevonden worden/ soo en magh se nochtans nimmermeer by de Hemelsche vreughde ende vertroostinghe gheleken worden. O gheloovighe ende ghetrouwe ziele schickt u hierom tot aller tijt met Christo uwen Hemelschen Bruydegom alsoo te leven/ dat ghy sijnder gratien ende vertroostinghe mocht weerdigh ghevonden worden/ want door hem ende in hem sultdy overvloedelijck vinden

dat hy u vertroost in wat vreesen ende benauthepdt ghy ghestelt soudt moghen zijn. Hoe ghy meerder ende dickwilder tot hem gaet / ende u syde baster aen syn syde voeght / hoe hy u soeter ende gheneuchelijcker sal duncken te wesen. Ist saecke dat ghy u selven van hem trecht / alleen sult ghy schaede lijden / ende hy blijvende in syn schoonhepdt en sal niet mopelijer oft droevighs gevoelen. Ghy behoeft syn goethepdt / hy en behoeft niemants goethepdt. Daerom ghy meught upt hem saligher worden / upt uwe vooztganck en wozt hy niet saligher dan hy en is. Hy is alleen syns-selfs ghenoeghsaem / hy is alleen wien niet toe oft af en magh worden gedaen. Dooz syn gratie zijn alle dinghen 'tgheene datse zijn / dat sy leven / ghevoelen / ende verstaen. Daerom alle dinghen die geschaepen zijn met recht lovende ghebenedijden den Schepper.

5. Och oft ick hem ende alle synen lof / eere ende glozie mochte ende conste u ghenoegh verhaelen ende upt-gheleggen / hoe geerne soude ick dat doen. Maer wat isser af? 'Tgheene dat onuptspreeckelijck is / gelijckerwijs dat hy is / dat en cannen niet upt-spreeken.

ken. Diergheliicke 'tgeene dat onuptspreeckelijck is / dat en cannen met gheen ghedachte ofte stemme vertieren. Ende want dit alsoo is / so denckt nochtans daer en tusschen na de mensthelijcke maniere van uwen Schepper / gedenckenisse ende memozie hebbende vander overvloedighept synder soetighept / ende dat vooz u solaes op deser weerelt / totter tijt toe dat hy u verthoone de przesentie syns aensichts in syn rijck.

Wee my dat mijne inwooninghe verlenght is! ick hebbe ghewoont met de inwoonders tot Cedar; mijne ziele is langh inwoonder gheweeſt. *Pſal.* 119.

Van't verſuchten der zielen, overmits het uyt-ſtellen der eeuwigher glorien.

Capittel xx.

Ick heb inden overganck mijns ghemoets geſeyt: Ick ben verworpen van't aenſchouwen uwer ooghen. Pſal. 30. 1. Mijn herte is in mij ghewont overmits de upt-ſtellinghe uwer glorien ô HEERE. Daerom ſal ick met u ſpreecken in bitterhept mijnder zielen/ de cracht uwer liefden dwingt mij te ſpreecken / ende ſy en gehenght niet datter pet verborgen blijve. Wat ſal ick dan verhaelen? Siet ô mijn GODT, inden vreede is mijn bitterhept d'alderbitterſte. Die dit niet en verſtaet en weet niet wat ick met deſe woorden mepne. Maer ick en ben van dien ghetal niet/ ick wetet wel / ende ghevoelt/ ende daerom en ſchaeme ick mij niet metten Propheten 't ſelve te belijden. Ick ſpreecke tot u mijnen HEERE, wien alle dinghen bekent zijn / die mij nae uwen goeden wille ghegeven hebt de kenniſſe ende 'tghevoelen/ Eſai. 38.

voelen/ op dat ick ter avontuyren niet meer en gloriere dan't en behoort/oft/ op dat eenigh onwijs menschе niet meerder gevoelens van my en hebbe. Daerom dat ick van u ontfanghen hebbe / 'tselve magh ick u seggheu. Maer wat ist van noode 'tselve u te seggheu daer ghy alle dinghen weet/ ende ghy hier upt geen solaes en verwacht? Ende wat solaes soude u moghen toe-comen/ die selve de vertroostinghe zijt vanden mistroostighen? Daerom moet ick de waerheyt belijden / het is tot mijnen profijt u pet te verhaelen oft met u te spreken. Want ick behoeve de vertroostinghe der woorden / om met goede ende soete woorden mijn begeerte te verwecken tot u / ende om eenighe laeffenisse te doen mijnder armer mistroostigher zielen. Want alsoo langhe als ick niet u teghenwoordigh en can ghesien/ soo sal ick u af-wesen beweenen ende beclaeghen/ want dat is een teecken der liefden / ende soet ghenoegh den liefhebber. Nu begint den sin van dit veersken een wepnich claerder te worden / ende te blijcken dat vande liefhebbende ziele wel gheschreven staet. Want hoe een ziel vierigher bemint

ende

ende sterckelijcker de eeuwige dingen soeckt ende begheert / soo sal sy ock waerachtelijcker gevoelen in haer selven de cracht van dese woorden. Het en zijn geen coude woorden/ dan voor den ghenen die niet en bemint/ het en zijn ock geen doode oorgelen dan voor den gene die sijn herte stopt. Een liefhebbende eñ vierighe ziele weet wel/ eñ so dickwils wort haer herte in haer verwermt/ als sy upt liefden des eeuwigen vreedes wort beweeght eñ beroert. Daerom spreeckt sy tot u haeren HEERE haeren GODT, niet tot alle menschen/ voor de welcke sy meer onbekent begheert te blijven. Ende al ist alsoo datse 'tsomtijts met den menschen spreeckt / het is uptwendigh ende van buyten dat sy hooren / maer wat sy met u spreeckt / dat is inwendigh / ende van binnen meer met liefhebben spreeckende / dan metten ghelupt der stemmen. Siet (spreeckt sy) inden vreede is mijn bitterheyt d'alder-bitterste. Oft sy segghen wilde: Nae dat ick door u Goddelijcke hulpe gheromen ben tot den vreede des herten / soo begint my veel swaerder te wesen den bedrieghelijcken staet des weerelts. Want ick sie in desen vrede/

hoe seer dat ick afgheschepden woorde vanden opperſten vreede. Te voozen als ick belet werde met de aerdtsche begeerten/ende beroert met verschepden paſſien ende ghebreken / soo werde ick oock seer belet van mijn inwendighe berommeringe/ ende alsoo van de contemplatie der Hemelscher glorien. Waer vooz ick behoozde seer ghesucht te hebben/ maer ick en conſt dat niet ghedoen / want dooz onachtsaemheyt soo had ick 'tghevoelen van den inwendigen lijden verlozen. Maer als nu 'tgheruchte ende d'onruſte der ydele ghedachten my af-genomen is/ soo sitte ick een weynigh inden vrede des herten / ende met alle begheerten des herten woorde ick opwaerts ghetoghen/ ende ick beclage meer dat ick de Hemelsche goeden noch niet en mach ghenieten / dan ick te voozen claeghde als ick metten quaeden des weerelts ghequelt werde.

3. Aldus dan isſt mijnder zielen een bitterheydt in deſe weerelt te leven/ onder 'tpack der sonden ghelaeden te gaen. Maer deſe bitterheyt wozt my de alder-bitterſte / als ick nae mijn vermoghen versaemende by een alle mijn begheerten verregen hebbe den goeden

goeden vreede des herten / ende met alle neerſtigheyt beroert woorde om te verercrijghen den eeuwigen vrede/ende nochtans overmits den bant mijnder sterffelijckheydt / soo woorde ick noch belet dat ick niet en ontfanghe dat ick begheere. Daerom dwinght my den noodt tot u mijn GODT te roepen/ ende spreke met Paulo uwen Apoſtel: Ick onſaligh mensch/ wie ſal my verloſſen van het lichaem deſer doodt? Rom. 8. Ick en weet gheen swaerder laſt dan langer van u te blijven op deſe werelt in deſe pelgrimagie/ want ick inde liefde arbeydende/en soecke gheen andere vertroostinge dan u alleen. Want ick heb oock met een seckere experientie gheleerdt / dat mijn ziele met deſe teghenwoordighe goeden niet en can verſaedt worden / noch sy en can de waerachtighe saligheydt niet verercrijghen / ten zy dat sy met u vereenight zijnde ontfanghe die Hemelsche wooninghe. Want al isſt saecke dat sy uptermaten seer beminт/bernt ende contempleert/ nu noch ghestelt zijnde inden lichaem/ nochtans blijft haer begheerte onverſaedelijck/ totter tijt toe datse af-ghelepdt hebbe het lichaem. Daerom is haer eynde alleen vol-

bzacht ende volmaeckt in't verrzijsen van dat opperste goedt ende in't licht uw's Goddelijck aensichts.

4. O Coninck des Hemels boven al lieffelijck. O mijn alderschoonste beminde gheheel begeerlijck/wanneer suldy my met blijtschappen vervullen met u aensicht? Wanneer suldy alle mijn begheerte vervullen met de eeuwige fonteyne? Mijn ziele heeft ghedorstight nae u/ ende seer menighvuldelijck wortse ghequelt/ want sy u noch niet becomen en heeft. Alsoo langhe als ick noch op der aerden woone ende u noch niet en sie / soo ist my al dzoef wat ick sie. Also seer is mijn herte ontsteken / dat ick niet eens alleen/ maer dickwils in mijnen ober-ganck segghe: Wanneer sal ick comen ende openbaré voor'taenschijn mijns Gods. De liefde wascht noch/ende de begeerte wort noch veel vieriger / alsoo dat ick niet op en houde te schzeyen nacht ende dagh / als ick alle daghe denche waer mijnen Godt is / ende waer ick noch ben. Want het is soet eenen lieffhebber te schzeyen voor u/als hy noch niet en mach hebben 'tgeene dat hy begeert/maer hy moetet doch verwachten ende derven. Wt dit schzeyen soo

Pfal. 15.

Pfal. 41.

Pfal. 42.

Pfal. 41.

wort

wort een lieffhebbende ziele meer ghevoedt ende gesterckt/ dan oft sy hadde alle aertsche goeden. Want alsoo verre als sy die noch beminden/soo en soude sy om u niet schzeyen.

5. Och hoe saligh ende hoe aenghenaem is u alsulcke uytstortinghe der traenen: Want sy dooden de weereltlijcke blijtschappen ende tijtelijcke begeerten/ende sy verwerven de Hemelsche vertrostinge. Hierom is dese fonteyne der heyligher traenkens alleen gegeven den genen die sonderlinge devoot zijn ende beminnen. Een andere reden der traenen hebben de weereltlijcke menschen / die door eenen ellendighen noot benaut worden/ ende upt benauthept schzeyden. De sommighe want sy sieck ende gebzeckelijck inden lichaem zijn / d'andere want sy verdzuckt worden / d'andere want haer onrecht ghedaen wort / ende injurie moeten lijden van eenen anderé/ d'andere Want het nae haeren wille niet en gaet. Ghy devote ziele stort alleen traenen der Goddelijcker liefden: Maer als ghy tijtelijcke schade lijt/ende door andere verganckelijcke saken/ beveelt ghy u selven 'trechtveerdigh oordeel des Heeren, hem daer oock af danc-

kende. Nochtans als u eenigh ondevoot mensch hoort schreyen / soo en moet hy u niet achten onwijs oft onverduldigh / want dese traenen en beswaeren niet / maer sy vermaken ende verblijden den mensch / sy en smetten niet / maer sy wasschen / en sy en schaeden den ooghen niet die de oogen des herten supverder pleghen te maken. Laet andere alsulcx ghevoelen van u hebben als sy willen / ick en can van u anders niet dan een goet ghevoelen hebben / want ick begeere met de selve traenen ghelaeft te worden. De devote ziele. Ist saecke dat ghy met my begeert te schreyen (sept sy) soo meughdy ock mede vertroost worden.

6. Och oft u ziele waere voor mijn ziele / 't en soude u nimmermeer onbekent zijn 'tgeene dat ick ghevoele. Ick weet wien ick hebbe gelooft / ende ick ben verseeckert datmen lichtelijcker mach loochenen datter geenen Hemel ende aerde is / dan datter geen Godt en is. Ick weet dat hy 'tgoet mijnder zielen is / ende sonder sijn volmaeckte beschouwinghe en can ick niet salich gheworden. Wiens contemplatie ende aenschouwinghe / want my noch niet gegeven en is / noch eewelijck over my

ghevestight

gevestight en is / soo verlaghe ick dat selve in dit dal der traenen / dat ick noch berooft worde vande eeuwige saligheyt. Dat ick noch bevangen worde met de duysternisse des tegenwoordighs levens / ende dat ick door mijn eygen cranckheyt alsoo beswaert worde dat ick 't themelsche licht niet en can verdraegen / en dat het alsoo weynigh is / ende met een wolcke bedeckt alle 'tgheene dat ick vande Hemelsche glorie magh over-denecken.

7. Hierom dobbeleere ick mijn kermen in stede van mijnen sanck / als van dagh tot dagh my wort ghesept: waer is uwen Godt? soo wordt mijnen geest meer bedroeft. Ick lette hier op al te dickwils seer rijpelijc / ende spreke by my selven: Waer is mijn goedt ende de volmaeckte blijtschap mijns herten? Waer is mijnen vreede ende waerachtighe ruste? Waer zijn alle de onspreeckelijcke goeden dan in mijnen Godt? Ende wanneer sal ick dese ghenieten / dan als ick sonder middel met mijnen Godt sal zijn vereenight? En wanneer sal ick daer wesen? Ick gheloobe / ick hoope / maer noch en besitte ick dat goet niet. Waer is dan mijnen Godt, die ick also seere beminne / ende

noch niet en beschouwe? wiens liefde my soo dickwils quetst/ wiens absentie my soo seer bedroeft / ende ter contrarien wiens besoeckenis my somtijts verblijt? Waer is mijn GODT, wien eens ghesien is alle dingen gheseert? Waer is mijnen GODT, in wien mijn hert ende mijn vleesch altijt
Psal. 33. begheert te verheugen? Waer is mijnen GODT, voor wien ick soo veele pijnen ende arbeyt verdraghe? wiens memorie soet is/ maer de presentie is veel lieffelijcker / ende alle droefheyt vander herten verdrijvende. Waer is mijn hoope eñ alle mijn glorie? Voorwaer/ voorwaer in u mijn GODT de saligheyt mijns aensichts. Toont my u glorie / u aensicht en wilt niet keeren van my/ ende alsoo sal ick ophouden van mijn clachten. Ist saecke dat ick oock een wepnigh met u schijne te kijven/en wilt my dat niet verwijten/ want een stercke liefde heeft wonderlijcke manieren. Ick worde bedwongen om te verbeyden/ ende meer worde ick beweeght om te begeeren/ ende alsoo blijft tusschen ons beyden altijt een vriendelijcke oorlooghe.

Vander

Vander ghedenckenissen des Hemelschen Vader-landts.

Capittel xxj.

HEERE ick heb bemint de cierlijckheyt uw's huys, ende de plaetse der wooninghen van uwer glorie. Psal. 25. 1. O mijn GODT, ghy weet wel hoe gheerne dat ick by u waer/ende ick en cans niet upt-ghespreecken hoe hertelijck dat ick 't selve begeere. Ick en begheere dat oock niet alleen alst my qualijck gaet / maer hoe wel dat my gaet / nochtans begheer ick noch meer met u te zijn. Maer hoe sal mijnder begheerten moghen voldaen worden. Hier te wesen verdriet my / ende het is noch van noode/met u te wesen lust my / maer het is my noch niet gheoorloft. Ick en sie geenen beteren raedt dan dat ick dit verlenghen ende uptstellen lijdtsamelijc verdrage ende mijnen keur in uwen handen stelle. Wat sal ick doen? sal ick by my selven hier teghen murmureren alst also wesen moet? Verre moet dat van my zijn. Ick weet datter oock veel heyligheen

hier op der weerelt lange hebben verwacht ende patientie gehadt/ wiens herten waeren inden Hemel. Ist saecke dat ghy ô HEERE mijn pelgrimagie op deser weerelt wilt verlenghen / ick sal oock onderdaenigh zijn alsoo langhe alst u believen sal. Maer op dat mijn begheerte met u te wesen in haere verwachtinghe verdraeghelijcker ende beter te vreden mach zijn/ soo sal ick hier-en-tusschen een wepnigh by my selven vande Hemelsche wooninghe over-dencken. Ick en vermete nochtans niet van my / dat ick oock de alder-minste blijdtschap die ghy verept hebt uwen liefhebbers/sal moghen grondeeren ende begrijpen. Maer ick sal een wepnigh van hier en van daer over-dencken / waer door mijn begheerte dickwils metten aertsche dinghen verdruckt ende besmet/ wederom mach verweckt worden/ ende totter hoope des eeuwighen levens mach op-gheheven worden.

2. Och oft dien dagh op-ghegaen waere / in welcken de blijtschappen des Hemels my hadden op-ghetogen. Hoe blijde soude ick dan zijn / hoe saligh soude ick my selven reecknen/ saligh voorwaer/ want ick soude dan

in eenen vasten seerkeren peys ende vreede ghestelt zijn. Het en waere van gheenen noode daer pet af te vragen/ als daer gheen secreeten en soude mogen verborgen blijven. Maer nu mijn leven noch inder nacht verkeert / soo en ist gheen wonder dat mijn ooghen schemeren ende verdupstert worden tusschen de wolckē der glorien. Nochtans ick sal mijn ooghen op-slaen van verre siende/ ende groetende de heylighe stadt Jerusalem / welcke inden hemel van levende steenen ghemaeckt wort / te weten vanden Engelen ende heyligher menschen / altijdt vol los/ ende vrolijcken sancks / sonder eynde GODT lovende. Wel aen dan o mijn ziele climt op-waerts/aen-ghenomen hebbende de plumen der begheerten/ vliegh upten lichaemelijcken ghevoelen / vertreckt dan dese stenelijcke figure des weerelts totter heyligher woon-stadt GODTS, tot het nieuw Jerusalem / ghestapelt metten eeuwigen vrede/met glorie ende eere ghecroont/ende met de versaminghe van alle goeden volmaeckt.

3. Siet hoe wonderlijcke ende onspreeckelijcke dingen van u lantschap ghesproken worden / ende veel meer

loss ende eere ist weerdigh / dan eenigh menschens tonghe soude moghen uyt-spreecken / oft eenigh herte soude moghen dencken. Een mensch en can dat niet ghevoelen / eens menschens verstant en cans niet begrijpen / hoe glorieus dat GODT is in sijn heyligen / hoe wonderlijck in sijn majesteyt. Heft op u gedachte totten alderhoogsten Hemel / verheyt u begheerte tot in de eeuwighe eeuwigheden / ende
Psal. 86. spreeckt metten Propheet: O heylige stadt GODTS glorieuse dingen zijn van u ghesept. Watmen daer begeert / dat heeftmen / ende watmen heeft / dat selve wordt sonder sorghe beseeten.
1. Cor. 13 Daer wordt GODT aenschijn aen aenschijn beschout / claerlijck ende sonder doncker heydt / niet doorgaende / ende maer een upre duyrende / maer claerlijck sonder eynde. Daer wort gekent de heylighe ende glorieuse Drievuldigheydt, ende onverscheydelijcke eenigheydt / welcke van alle voorghers des hemels wort aen-ghebeden / ghelooft / ende ghebenedijt. Daer is dien eenigen / beminden / sonderlinghen / ende begheerlijcken schat / boven alle rijckdommen costelijcker / mijn HEERE IESVS CHRISTVS den onsterffelijcken

ken Bruydegom der heyligher Kercken / in wien zijn alle thresoozen des wijshepts ende wetenthept GODTS, voor 't verghinsel des weerelts verborghen / maer den heyligheu veropenbaert. Och hoe geneuchelijck zijn alle heyligheu voor 'taenschijn des heyligheu alder heyligheu / die de oorsaecke ende oorspronck van haerder saligheydt is. Daer en spreeckt hy tot haer niet by spraecken. Maer open- Ioan. 16.
baerlijck vanden VADER vercondight hy haer. Hy is haeren boeck / 't woort te weten dat in't beginsel by GODT was / haer leerende van als ende alle dinghen vervullende / alsoo dat haer niet en ghebreeckt inde glorie. O saligheeuwighe glorie / die niet en is van een corte memorie / maer van GODTS presentie in't blinckende schijnsel der heyligheu.

4. Daer is de alder-glorieuste Moeder GODTS ende eeuwige Maghet MARIA, 't heel hemelsche heyr met haer ghedaente ende schoonheydt verrierende / welcke omringhelen met haer gaende de scharen vande andere maeghden als bloemen der roosen / ende lelyen der dellinghen. Daer zijn de Enghelen ende Archanghelen in

haer

haer ordene gheſtelt/ altijdt neerſtigh inden Goddelijcken lof upt te ſpreken met vreughden/waer af de ſommighe zijn d'hoogſte/ d'andere de middelſte/ eñ d'andere de leeghſte/na drie heylige prinſdommen bedeelt. Daer zijn de Patriarchen ende Propheeten / die hier voortijts metten H. Gheeſt vervult zijnde/ ghepropheteert hebben vande toe-comſte CHRISTI inden vleeſch/ ende nu den ſelven onſen HEERE IESVM CHRISTVM, CONINCK der Coningen/ waerachtigh GODT, waerachtelijck ende claerlijck kennen ende aen-ſchouwen / ſonder op-houden loven eñ ghebenedyen. Nu ſien ſy ooghe aen ooghe haeren Verloſſer die ſy lange verwacht ende upter herten begheert hadden dat hy comen ſoude. Daer zijn die ſeer uptnemende mannen ende upt-roepers CHRISTI alle eeren weerdigh / de Apoſtelen segghe ick ende Diſcipelen des HEEREN vol heyligheyts ende gratie / fundateurs des H. gheloofs/ maer nu devoote middelaers ende interceſſeurs inde eeuwighe glorie/ voor den gheenen die ſy in't gheloove hebben ghegenereert ende gheleert.

5. Daer ſchijnt ſonderlinghe ſeer den

den dooper CHRISTI Ioannes, eenen ſpecialen vrient des Bruydegoms, daer is Petrus de hemelſche ſlotel-dragher / Paulus dien excellenten doctoor ende leeraer der Heydenen / Andreas, Philippus, Thomas, Iacobus ende Ioannes, metten anderen Apoſtelen ende Euangeliſten / columnen der heyligher Kercken. 'Tgheloove van deſe vroome mannen te houden / ende het exempel van leven te volghen / en is anders niet dan totten eeuwighen leven te comen. Daer zijn de heerlijcke ende upt-nemende ſtercke mannen/ inden ſtrijdt met haer ſelfs bloet root ghemaeckt als purper / die heylighe martelaers inder eeuwighevdt met CHRISTO ſaligh/wiens lichaemen al zijnſe ſeer wreedelijcken verſcheurt/ nochtans en mochten haer zielen van CHRISTO door eenighe tormenten niet worden ghescheyden. Daer zijn de alder-doorluchtighſte ende welſchijnende Confeſſoors/ die 'tweereltlijck leven verſmaedende / Hemelſche menſchen ghewordden zijn. Daer zijn de groote ende glorieuſe doctoren ende leeraers/ die door de verdienſten van een heyligh leven/om hoogh ghetoghen waeren in de beſchouwinghe

GODTS,

GODTS, van welcke veele in haer ſchrijften een levendigh beelt der heyligheyt hebben achter-gelaeten. Daer zijn de kinderen ende maeghden / de ouders met den jonghers / altijt den naem des HEEREN t'ſamen lovende / ende wat ſy goedts ende deughden in haer leven gedaen hebben / GODTS majeſteyt ſonder ophouden toe-ſchrijvende / altijt danckbaer / altijt devoot / altijt vroolijck / altijt ontſteken / ende nimmermeer met eenigh verdriet bevanghen / maer op-gherecht met een ghedurige beſchouwinge tot GODT. Och hoe glorieus is dit rijck / in welcke alle Heyligen met CHRISTO regneeren / gecleet metter eerſter ſtoolen / ende verſekert van d'andere. Daer volgen ſy het LAM waer dattet gaet / want daer en ſal gheen afſcheydinghe zijn van hem / maer inder eeuwigheyt vroolijck zijnde / ſoo ſullen ſy in den HEERE haer verblijden.

6. O mijn ziele over-denckt deſe dinghen / ende heft op u ghedachten boven alle ſienelijcke dinghen. Waerachtelijck deſe plaetſe is heyligh / ende de HEERE is daer inne. Altijdt is hier vreede ende blijtſchap overvloedigh / hier is altijdt eenen overloop van

van allen goeden / ende een eeuwighe derveniſſen van alle quaeden. O mijn ziele mocht ghy een weynigh ontfanghen ende begrijpen vande onſpreckelijcke blijdtſchappe der heyligher / waer door u droevighe pelgrimagie een luttel mocht vertroost worden / want by my en ſuldy anders niet vinden dan pijne ende arbeydt / het over-vallen der tentatien / en 'tkermen des weerelts. Och oft u den Schepper des opperſten lichts een weynigh wilde in-ſtorten van deſer Hemelſcher blijdtſchappen / ende u niet ydel en liet wederom comen / tot mijn dorre ſpijſen / maer nae de rijckdommen ſijnder overvloedigher gratien u ſuyveren wilde / ende verloſſen van alle tijtelijcke dinghen / ende inde diepte ſijnder eeuwiger claerheyt ten minſten met eenen oogenblick wilde in-leyden. Och oft ghy upt de Hemelſche plaetſe der heyligher mocht met u brenghen een vorme oft patroon der waerachtigher heyligheydt / welcke ghy ſoudet moghen nae volgen. Want veel beter ende waerachtigher zijn de exempelen der Hemelſcher menſchen / ende der gheenen die gheveſtight zijn in haer deught / dan vanden gheenen

die noch op der aerden gheꝛoeft woꝛden. O mijn HEERE mijn GODT, verleent mp te gevoelen eñ te verſtaen welcke dat de volmaeckte ſalighepdt der hepligheꝛ is / niet alleen upt de boecken daer af gheſchꝛeven / maer dooꝛ uwen hepligheꝛ Gheeſt die oock meer vande Hemelſche ſecreten leert / dan den menſchelijcken ſin can verſtaen. Gheeſt mp oock dat ick mijn leven veel vierighlijcker magh opheffen totte gheeſtelijcke oeffeninge / ende dat ick tuſſchen de daghelijckſche laſten der tentatien / cloeckelijck magh houden de triumph der patientien totter tijt toe dat ic ontbonden zijnde van dit ſterffelijck lichaem / dooꝛ u barmhertighept magh geraecken tot deſe ſalighepdt der hepligheꝛ die ick hertelijck begheere / ende van dagh tot dagh met grooter begeerten verwachte.

Vanden toeganck totten heyligen der heylighen IESVM CHRISTVM, den Coninck der Enghelen.

Capittel xxij.

GHy zijt ſelve mijnen Coninck eñ mijnen GODT. Pſal. 43.
O mijn ziele ſtaet op / comt ende gaet tot de plaetſe des wonderlijcx tabernaeckels / totten hupſe GODTS. Het behooꝛt vooꝛwaer dat ghy alle dingen op een zijde ſtellende / ſult vooꝛts comen om met een ootmoedighe reverentie te groeten onſen HEERE IESVM CHRISTVM, uwen Saligmaecker ende Verloſſer / die thooft is van alle pꝛinſdom ende machte / die blijtſchap ende een croon van alle hepligheꝛ / een vaſte hoope ende ſeeckere verwachtinghe van alle gelooꝛigen. Hy is de ſelve die u gheſchapen heeft ende verloſt / hy heeft vooꝛ u gheaꝛbeydt / gheſtreden / ende verwonnen / hy is uwen advocaet / ende een verſoeninghe vooꝛ uwe ſonden. Hy is uwen vertrooſter / uwen vooꝛſiender / uwen regheerder. Hy is uwen eenigen ende 1. Ioan. 2.

Cant. 2. Cant. 1.

sonderlinghe beminden/ die ghevoedt wordt tusschen de lelyen / ende begheert tusschen u borsten te woonen. Wie heeft u opt soo veel goedts ghedaen? Wie heeft u met alsulcke liefde bemindt? Tot desen sonderlinghen lief-hebber gaet nu. Biedt hem u selven. Opent hem u herte / ende verhaeldt voor hem alle 'tgheene dat ghy langhe verborgen in't herte ghedraeghen hebt. Niemandt voorwaer en sal u beter te kennen gheven ende veropenbaeren / wat hoope ende wat raedt ghy hebben moet in allen u leven dat seer veranderlyck is. By hem zyn alle u voornemynghen ende begheerten. Laet uwen raedt in hem blyven. Te vergheefs hoopt den eenen mensch inden anderen / maer hy is u seecker hoope ende vastigheydt des vreedes. Door hem hebben wy eenen toe-ganck tot den VADER, ende van hem wordt u alle gratie ghegheven / ende meerder deught in-ghestort.

2. Tydy droevigh oft vroolyck/ altydt neemt uwen toe-loop tot hem. Hy is den Spieghel des levens / den reghel der rechtveerdigheydt. Hy is 'tghedurigh licht der zielen / de liefde

de der cupsheydt ende de blydtschap der conscientien. Om synen wille suldy lichtelyck alle wellustigheden versmaeden / om synen wille sullen u alle bittere ende contrarie dinghen verdraeghelycker worden/ eñ die ghy om synen wille verdraeghen hebt/ die sullen u behaeghen. Daer-en-boven upt hem / door hem / ende in hem zyn alle dinghen. Tot hem moet gheschickt eñ op-ghedragen worden eerst ende voor al alle u meyninghe / alle u werckē/ alle u woorden/u lesen/ u bidden/ u gedachten eñ gepeynsen. Door hem wordt de salighedt ghegheven/ ende berepdt ghemaeckt het eeuwigh leven. Om synen wille en suldy niet vreesen te sterven / ende ghy en sult niet weygeren te leven. Ende daerom moet ghy u selven bevelen synder ghetrouwighept/ boven oft voor syn eere ende liefde niet met allen stellende. Comt dan herwaerts ô mijn ziele/ ende danckt upt allen u crachten uwen Verlosser.

3. O alder-soetste ende boven al alder-vriendelyckste IESV, weest alder-devootelyckste ghegroet / alder-hoogheliyckste ghepresen/ nu ende eeuwelyck van alle creaturen ghebene-

dijdt. O alder-weerdighste IESV, wat eere sal ick moghen ymmermeer vinden om u te bewijsen / oft wat danckbaerheydt sal ick u moghen thoonen / daer ghy my onspreeckelijcke ende oneyndelijcke barmhertigheden hebt bewesen? Ende al waer't saecke dat ick pet vondt dat ick u soude moghen gheven / soude ick dat selve niet vanden uwen gheven? Weynigh oft niet met allen heb ick; Sal ick dan van niet moghen Sacrificie doen? Nochtans ick begheere / ô HEERE wilt van my ontfanghen een Sacrificie mijnder ootmoedighept / mijnder armoeden / ende mijns niets / ende laetet al t'saemen u toe-gheschreven zijn / wat ghy my hebt willen uyt u sonderlinghe goedthept gheven.

4. Laet oock voor my alle chooren der Enghelen / die by u altijdt staen / een onghemeten lof uyt-spreecken. Laet oock alle Gheesten der rechtveerdighen 'tselve voor my doen met hooghe jubilatie / 'tselve dickwils verhaelende. Maer hier-en-boven wat sal ick noch moghen doen tot lof eñ memorie van uwen alder-heyligsten Naem? Ick soude wel veel moeten doen / ende voor veel deughden ben ick gehouden / ende verbonden danckbaer te zijn / ende nauwelijcks en vermagh ick u vanden minsten te looven. Daerom sal ick van u ô alder-soetste IESV lesen / schrijven / ende singhen. Ick sal van u dencken / van u spreecken / voor u sal ick wercken / ende voor u sal ick lijden. Ick sal my verheughen in u / ick sal u looven / ick sal u groot maecken ende glorificeren. Eerweerdelijck sal ick u aen-bidden / want ghy zijt mijnen GODT, in wien ick heb ghelooft / welcken ick hebbe bemindt / ghesocht / ende altijdt begheert. Doet met my een teecken in't goede / op dat mijn ooghen sien mogen u schoon aenschijn inden Hemel. Siet ick worpe my neder metter herten voor u voeten / met traenen hertelijck begheerende u goedertierenthept / op dat ghy mijnre barmhertigh meught wesen. Schrijft dogh mijnen naem in't boeck des levens / ende en laetet nimmermeer uptgewischt worde / 'twelcke u heylighe handt geschreven heeft.

5. Ic onsaligh mensch der verdienste vanden heyligen seer ongelijck eñ onweerdigh / nochtans van u overvloedighe sonderlinge gaeve der verdien-

sten seer betrouwende / soo bid ick u seer ootmoedelijck dat ick onder de minste ende de leeghste lidtmaeten der upt-vercoozen magh gherekent woz-den. Ick weet wel dat mijnen leven ende conversatie alsulcx niet is / dat ick pet stoutelijcks van mijn selven soude derren betrouwen. Maer alle mijn hoope ende vertroostinghe is gheleghen / ende rust inden prijs van u costelijck ende dierbaer bloet / waer inne ick my selven gantscheljck stelle / ende ghevoele dat ick my daer inne behooze te stellen / met alle 'tghene dat ick ghedaen ende misdaen hebbe / dat ick verdient hebbe ende versupmt. Hierom soo bid ick u ô alder-sachtmoedighste IESV, siet toch aen mijn snoothepdt ende ghebzeckelijckhept / siet aen de begeerten mijns herten / die ick tot u hebbe ende dzaeghe / niet want ick's weerdigh ben / maer want ghy goedertieren zijt / die vanden onweerdighen niet en wepghert gheraeckt te wozden ende bemindt. Mijn onsupverhepdt treckt my van u ende veerbeert my / maer u goedertierenthept ende ootmoedighept die seer groot is / lockt my wederom / om tot u te comen / die niet

alleen

alleen mensch ghewozden en zijt voor den mensch / maer oock voor den selben hebdy willen upt waerachtighe liefde lijden / sterven / ende begraeven wozden. Daerom neme ick mijn toevlucht tot u / want ick niet goets in my selven en vinde. Ick bid u verbult voor my 'tgheene dat mijn clepnighepdt niet en can vol-bzenghen.

6. Ghy hebt my de begheerte ghegheven om u te groeten / te loven / ende te ghebenedijden / want ghy zijt mijn hoope ende mijn deel in't landt der levender. De begheerte mijnder zielen is met u te zijn in't rijck der Hemelen / maer want mijnen tijt noch niet berept en is / soo sal ick verwachten tot den avondt toe. Daer-en-tusschen sal dit my een vertroostinghe zijn inde plaetse mijnder pelgrimagien / dat ick uw's naems magh ghedachtigh zijn / ende alder-meest uwer liefden. Ende dat ick u teghenwoozdigh hebbe in 'tgheloove / ende de Sacramenten der H. Kercken. Het soude my voorwaer onverdzaeghelijck zijn te leven op dese weereit / ten waere dat ick ô HEERE hoope hadde in u. Ick en begheere my met dese Pal. 141.

weerelt niet te verblijden / maer op dat ick oock niet blijven en ſoude ſonder vertrooſtinghe ende blijtſchappe/ ſoo heb ick voor my ghenomen in u te ſtellen alle myn blijtſchappe. Seer veel ende dickwils ſoude ick dolen/ ende met myn ghedachten ſoude ick herwaerts ende derwaerts gedreven worden / ten waere dat ick in u myn memorie ende gedenckeniſſe bewaerde. Ende want ick de hoogheyt uwer Goddelijcker natuyren niet en can verſtaen/noch de ongheſchapen waerheydt niet en vermagh te begrijpen/ ſoo keere ick my met meerder ſeekerheydt tot den wercken ende woorden uwer heyliger menſcheliycker natuyren/ want hier mede beconnuert zijnde/ ende daer af denckende/ ſoo en gae ick niet gheheelijck van u Goddelijcke natuyre. Danck ende lof zy u goede IESV, ſoete ende beminde IESV, want ghy myn broeder myn been ende myn vleeſch ghewordẽ zijt. Danck ende lof zy MARIA u glorieuſe Moeder/van wiens maeghdelijck lichaem ghy aen-ghenomen hebt de heylighe ledtmaten oft leden uw's lichaems/ ende hebt 't ſelve lichaem vereenight met u Goddelijcke natuyre / door

't midd el

't middel van de redelijcke glorieuſe ziele/ alſoo dat ſy niet alleen de Moeder eens menſchens / maer oock de Moeder GODTS met recht weerdelijck ghenoemt wort / ende inder eeuwighept is.

Vanden voort-ganck tot de glorieuſe Maghet te groeten.

Capittel xxiij.

DE Coninginne heeft ghe- Pſal. 44.
ſtaen aen u rechte zijde
in een vergulden habijt,
ombehanghen met me-
nigherhande cieraet. ℣ I.
HEERE IESV CHRISTE,
al iſt ſake dat ick wep-
nigh verdienſten ende veel ſonden in
my ſelven vinde / nochtans hebbe ick
groot betrouwen in u bittere paſſie
ende inde verdienſten uw's ghebene-
dijde Moeders / die gloxieuſe Maghet
MARIA, waer af dat my nu luſt een
luttel te peynſen. Ick begeere dattet
my gheoorloft zy. Want wie ben ick /
dat ick ſoude naerder derren comen /
ten waere dat ick eerſt oorlof ghebe-
den hadde? Ick weet dat myn on-
weerdighept niet en behoort te comen
voor haer ſonderlinghe eerweerdig-
hepdt / welcke voorwaer de heylighe
Enghelen met verwonderinge eeren /
ſpreeckende aldus: Welcke is deſe die Cant. 8.
op climt vander woeſtijnen des wee-
relts overvloepende vande welluſtig-

heden

heden des Paradijs? Daerom ô alder-soetste MARIA, gheensins en hoort my toe uwe glorie/ ende eere/ u schoonheydt ende hooghheydt / te aenmercken om upt te spreecken / want ick aerde ben ende asschen / jae snooder dan aerde ende asschen. Want ick een sondaer ben / tot alle quaedt seer ghenepght. Maer ghy zijt boven den Hemel verheven/ de weerelt hebbende onder de voeten / ende om der eeren uws SOONS ghebenedijt/ soo zydy alle eeren ende reverentie weerdigh. Nochtans u onspreeckelijcke goedertierenthept die alle ghedachten te boven gaet / treckt ende locht mijn begheerte tot u/ want ghy zijt voorwaer den troost der mistroostighen / ende ghy comt ghemeynelijck te helpen de ellendighe sondaren.

2. Ick ghevoele dat ick alle goede vertroostinghen ende versterckingen/ ende aldermeest de gratie uws ghebenedijden SOONS behoeve / want ick mijn selven gheensins en vermach te helpen. Maer ghy aldergoedertierenste Moeder/ist saecke dat ghy mijn clepnighepdt wilt aenmercken / ghy meught my met veel helpen verlichten / ende onderstant doen / ende met

overvloedighe

overvloedighe vertroostinghe onder dese benauthept vermaecken ende beschermen. Als ick dan met eenige benauthepdt oft tentatie worde bevanghen / soo sal ick terstont sonder eenighe vreese van verstooten te wesen tot u mijn toevlucht moeten nemen/ want daer sal ghewilliger barmhertighept ghevonden worden / daer overvloediger gratie is. Ist sake dat my 't somtijdts lust te letten om te beschouwen uwe excellente glorie eñ uptter herten eerlijck u te groeten/ soo moet ick met al te stijveren herte tot u comen/ ende dat en behoort niet te geschieden sonder het opperste licht / waer door ick soude ghebracht worden tot u. Voorwaer het en is den mensch gheen eer maer groote schande/ die hem vermeet onweerdelijck te comen om te cloppen voor u deure: Maer het behoort dat alle de gheene die tot u comen wilt/ met groote eerweerdighept ende ootmoedighept comen sal/ daer nochtans toe-ghevoeght goede hoope / op dat hy door u goedertierenthepdt gheholpen zijnde/ weerdigh zy toe-ghelaeten te worden.

3. Hierom come ick tot u ootmoedelijck / eerweerdelijck / devootelijck

ende

ende met goeden betrouwen/ dragende in mijnen mont de groetenisse van den Enghel Gabriel / om u de selve met alle ootmoedigheydt te offeren/ welcke ick u met een gheneyght hooft uyt reverentie van u / ende met opgherechte handen/ overmidts groote liefde der devotien blijdelijck presenteere / ende ick begheere dat de selve groetenisse van alle Hemelsche Gheesten voor my hondert duysent-mael ende veel meer ghesproocken sal worden. Want ick en weet niet / wat ick weerdigher oft soeter op desen tijdt soude moghen offeren.

4. Laet dan den goedertieren liefhebber uw's heylighen naems toeluysteren. Den hemel verheucht hem/ ende alle de aerde verwondert haer/ als ick segge: Weest gegroet MARIA. Den duyvel vliet / ende de helle beeft als ick segghe/ Weest gegroet MARIA. De weerelt wordt snoode ende het vleesch verdwijnt / als ick segghe/ Weest ghegroet MARIA. De droefheydt vertreckt / ende nieu blijtschap comt aen/ als ick segghe / Weest ghegroet MARIA. De traegheydt verdwijnt ende 'therte smelt van liefden/ als ick segghe/ Weest gegroet MARIA.

De devotie groeydt / 'tberou der sonden rijst op / de hoope wast / ende de vertroostinge wort vermeerdert / als ick segghe / Weest gegroet MARIA. Den geest eens menschens wort verheught / ende de crancke begheerte wort in't goet ghesterckt/ als ick segghe/ Weest ghegroet MARIA. Want voorwaer de soetigheyt van dese groetenisse is alsoo groot/ datse met gheen menschelijcke woorden en can uytghesproocken worden / maer sy blijft altijt hoogher ende dieper / dan eenighe creatuyre vermagh t'ondersoecken. Daerom booghe ick wederom mijn knyen tot u / ô alder-heylighste Maghet MARIA, ende spreecke: Weest ghegroet MARIA vol van gratien. O mijn alder-goedertierenste Vrouwe MARIA, ontfanght dese alderdevootste groetenisse/ ende ontfanght my in haer / op dat ick wat hebben magh 'tgeene dat u aenghenaem ende behaeghelijck zy / 'twelck oock my betrouwen gheve tot u te comen / het welck altijdt meerder liefde ontsteercke in my tot u / ende my altijt houde ende bewaere in een neerstighe ende gheduyrighe devotie uw's heylighen naems.

5. Och oft om te voldoen mijnder begeerten van u te eeren/ende te groeten upt alle mijnder herten / alle mijn leden veranderden in tonghen / ende die tonghen in vierighe stemmen / op dat ick de alder-beste maniere soude moghen vinden / om u ô MOEDER GODTS inder eeuwighepdt groot te maecken ende te eeren / alsoo dat behoort. Och oft ick oock voor alle mijne swaere sonden/waer mede ick verdient hebbe de toornighepdt uw's ghebenedijden SOONS, den welcken ick met den selven sonden seer grooteliicks bedroeft hebbe / ende u met alle het Hemelsche hayr seer dickwils onteert ende vergramt/ mochte dese alder-soetste groetenisse offeren als een hepligh e ende suypere offerhande des ghebedts / welck upt-wisschen mochte alle mijn misdaeden. Och oft oock (want mijn leven al te seer vrooseh ende gebreeckelijck is) voor alle mijn overdaet ende onachtsaemhept / voor alle mijn pdele/ onsuypere/ ende quade ghedachten / alle saligh e gheesten ende zielen der rechtveerdighen / met haer alder-suyverste devotie ende alder-vierighste ghebedt/ spraecken tot u ô alder-hepligh ste Maghet MARIA.

ende

ende hondertmael tot uwer eeren dese alder-hooghste groetenisse verhaelden / waer mede den VADER, den SOONE, ende den hepligen GHEEST eenen GODT, alder-eerst gheordineert heeft door sijnen Engel datmen u soude groeten / op dat ick alsoo in eeniger manieren mochte vinden eenen weerdighen reuck-offer tot eenen geur des soetigheps/daer ick in mijn selven niet goets oft weerdighs om gheloont te worden/ en vinde.

6. Maer als ick nu in u tegenwoordigheydt door op-rechte devotie ghetrocken zijnde / come tot u / plat op der aerden leggh ende/ ende gantschelijck ontsteecken zijnde om te eeren uwen hooghen naem / soo presenteere ick u de blijdtschap van deser groetenisse/ als de Archanghel van GODT gesonden/de hepmelijcke plaetse uw's slaep-camers in geromen is/ met gebooghde knyen/ met een nieuwe ende nopt gehoorde groetenisse u Maeghdelijck aensicht gheeert heeft / ende ghesprooken: Weest ghegroet vol van gratien / de HEERE is met u/ ghebenedijt zydp onder die vrouwen. Welcke groetenisse / nae de maniere der gheloovighen (waer't my mo-

ghelijck) met eenen vergulden mont/ begheere ick gheheel te lesen / ende u te offeren / ende upt gantscher herten begheere ick dat alle creaturen met mp moghen spreecken. Weest ghegroet MARIA vol van gratien/ de HEERE is met u / ghebenedijdt zydy onder alle vrouwen/ende ghebenedijt is de vruchte uw's lichaems/ IESVS CHRISTVS, Amen.

7. Dit is de Enghelsche Groete door die insettinghe des Heylighen Gheests ghemaeckt / de welcke seer wel over-comt met u dignitept ende heylighept / ô MARIA. Dit is een ghebedt cleyn van woorden / hoogh van mysterien / corts inde redenen/ vreet inde cracht / boven honigh soet/ ende boven gout costelijck / die met den mont des herten dickwils moet overlept worden / ende seer dickwils met suyveren lippen behoort ghelesen te worden / ende verhaelt. Want met seer corte woorden ist gemaeckt/ maer wort verspreydt tot een groote vreede riviere des Hemelsche soetigheyts/maer wee den onlustighen/wee den ondevoten/ wee den woesten omloopende lesers/die niet en achten dese gulde woorden / oft niet en smaecken den

den honigh soeten dranck/die so dickwils sonder aendachtighept ende eerweerdighept segghen / Weest gegroet MARIA.

8. O alder-soetste Maget MARIA, bewaert mp van al-sulcke sware onachtsaemheydt ende traeghept / ende vergheeft mp mijn voor-leden schult. Ick sal voortaen devoter / vierigher ende aendachtiger zijn/ op wat plaetse dat ick ben 'tzy inde kercke oft in mijn camere / oft inden hof / oft in't veldt / om te lesen / Weest ghegroet MARIA. Ende nu wat sal ick meer van u / ô mijn alder-liefste Vrouwe/ moghen begheeren? Wat sal ick beter / profijtelijcker ende alsoo voor mp onweerdige sondaer nootsakelijcker mogen begeeren/dan dat ic magh gratie vinden voor u / ende uwen alder-liefsten SOON IESVM CHRISTVM. Daerom soo begheere ick de gratie GODTS 'tontfanghen door u hulpe ende beschicken/die nae 'tghetuyghenisse des Enghels by GODT den HEERE volheydt der gratien ghevonden hebt. Gheen aen-ghenamer begheerte / ende gheen dinck en behoeve ick meer dan de gratie ende barmhertigheyt GODTS. De gra-

tie GODTS is my ghenoegh/ al waert ſaecke dat ick alle andere dinghen moeſte derven/ want wat is alle mijnen arbeyt ſonder de gratie GODTS? Wat ſal my oock onmoghelijck moghen zijn/ als my de ſelve helpt ende by-ſtaet? Ick heb veele ende verſchepden cranckheden des gheeſts/ maer de Goddelijcke gratie is de alder-crachtighſte medecijn tegen alle ghebreechen ende paſſien des geeſts ende des lichaems: ende iſt ſaecke datſe my ghenadelijck toe-comt/ ſoo ſal ſy die al t'ſaemen verſachten/ ende verſoeten. Ick heb oock ghebreck van gheeſtelijcke wijſheydt ende wetenthepdt/ maer de Goddelijcke gratie is de opperſte meeſterſſe ende leererſſe der Hemelſcher leeringen ende onderwijſinghen/ de welcke ſubtijtelijck in alle dat my van noode ſal zijn te weten/my vermagh te leeren. Want boven de nootſaeckelijcke wetenthepdt pet te begeeren om te leeren/ oft bupten 'tgheene dat gheoorloft is pet te willen weten/ dat ſelve ontraedt de gratie GODTS, want ſy leert ende vermaent dat een menſch ſijn-ſelven verootmoedighen moet/ ende te vreeden ſtellen. Hierom bid ick u ô goe-

dertieren

dertieren Maghet MARIA, wilt my deſe gratie by uwen lieven SOON verwerven/ welcke gratie ſoo edel ende coſtelijck is dat ick met recht anders niet en moet verwachten ende begheeren/ dan gratie vooz gratie.

Vander vertroostinghen der selver goedertierenste Moeder ende Maghet MARIA.

Capittel xxiiij.

DE gratie is gestort in u lippen. Wel aen mijn Vrouwe hepligbe MARIA, ick bid u spreeckt mu een wepnigh met mp. Doet uwen mont open in den Naem van uwen beminden SOON, die u gebenedijt heeft in alle gheestelijcke gratie. MARIA. Ick ben de Moeder (sept sp) der barmhertigheydt/ vol liefden ende soetigbept. Ick ben een leedere der sondaren/ een hoope ende vergiffenisse der misdadigben. Ick ben een vertroostinghe der bedroefden / ende een sonderlinghe blijtschappe der heyligben. Comt tot mp alle die mp lief hebt / ende wordt vervult van de borsten mijnder vertroostinghen / want ick goedertieren ende barmhertigh ben/ allen den ghenen die mp aen-roepen. Comt alle ghp rechtveerdighe ende sondaeren/ ick sal voor u den VADER bidden/ ick sal oock mijnen SOON voor u bidden/ op dat hp u genadigh zp door

Pſal. 44. 1.

Den discipelvan Maria.

den heyligen Gheest. Ick noode ende roepe u al t'saemen / ick verwacht u / ick begheere dat ghy al t'samen comen sult tot my / gheenen sondaer en versmade ick / maer ook metten Enghelen GODTS verblijde ick my upt groote liefde / over eenen sondighen mensch doende penitentie / ende dat daerom om dat alsoo met verloozen gaet 'tpzecioos dierbaer bloet mijns SOONS, welck upt-gestoxt is vooz alle de weerelt. Daerom ô ghy kinderen der menschen comt tot my / aenmerckt ende siet mijn stercke peverachtighe oft jalouse liefde die ick vooz u dzaeghe tot GODT mijnen SOONE IESVM CHRISTVM. Siet ick sal sijn gramschap op my nemen / ick sal hem versoenen met mijn neerstighe ghebeden / den welcken ghy wel weet dat ghy vertoornt hebt. Bekeert u eñ comt / doet penitentie / ende ick sal u vergiffenisse verwerven. Siet ick stae tusschen Hemel ende aerde / tusschen GODT ende den sondaer / ende ick verwerve met mijn ghebeden / dat de weerelt niet en vergaet. Ende wilt dan niet misbzupcken GODTS barmhertighepdt ende mijn goedertierenthepdt / maer wacht u van alle schult

ende

ende misdaet / op dat over u niet wederom en come subytelijck de toornighept ende onverdzaechelijcke wzaecke des HEEREN. Ick bescherme mijn kinderen / ick bidde mijn liefhebbers / weest nae-volghers mijns SOONS, ende uw's Moeders. Zijt mijnder gedachtigh die uwer niet en can vergheten. Want ick ben ontfermende over alle ellendighen / ende een aldergoedertierenste vooz-spzaeckerse van alle gheloovighen.

Den discipel van Maria.

2. O alder-aenghenaemste woozt / vol van alle Hemelsche soetighept. O hooghe stemme upten Hemel dauwende / soetelijck in-vlopende / den sondaren vertroostende / ende den rechtveerdigen verblijdende. O Hemelsche ghelupt / hoe soetelijck lupt ghy in een bedzoefde ende wanhoopende conscientie. Ende van waer comt my dit / dat de Moeder mijns HEEREN my aenspzeeckt? O ghy alderheyligste Moeder ghebenedyt zydy / ende ghebenedijt is de upt-spzaecke uw's monts / want honich ende melck is onder u tonghe / ende den reuck uwer woozden is costelijck boven alle specerijen. O MARIA, alsoo haest als ghy tot my ghespzoocken hebt / soo is mijn ziele

Luc. 1.

Luc. 1.

in

in my ghesmolten. Want siet nae dat de stemme uwer vertroostinghe ghelupt heeft in mijnen oozen / soo heeft mijn ziele van vreughden op-gesprongen. Want mijnen gheest wozt wederom in my levendigh / ende alle mijn inwendighe crachten der zielen wozden met nieuwe blijdtschappen verheught / ende vermaerkt / want goede ende gheneuchelijcke dinghen dooz u als heden my gheboodtschapt zijn. Ick was droevigh / maer nu ben ick verblijt om uwer stemmen wille. Want u stemme seer soet is in mijn oozen. Ick was beswaerdt ende mistroostigh / maer nu ben ick verlicht en versterckt. Want ghy hebt van boven u hant neder ghesonden ende ghy hebt my gheraeckt / ende ick ben ghenesen van mijnder sieckten. Nauwelijcks en const ick ghespreecken / maer nu lust my oock te singhen / ende u hooghlijck te dancken. Het verdzoot my te leven / maer nu en vreese ick oock niet te sterven / want ick nu wel wetende dat ghy mijn voorsprakerse zijt by uwen SOON, soo houde ick u daer vooz dat ghy mijn saecke sult verantwoozden / wiens barmhertigheydt ick my selven van deser uyren

aen

aen ende vooztaen tot allen tijde bevele / want van dien tijt af dat ghy ghesprooken hebt tot 'therte van u verlaten weef-kindt / soo ben ick terstont verandert in een beter / ende crachtelijck van binnen verheught. Ick heb / soo te spreecken / gheleghen desperaet / ende boven maten mistroostigh / maer over my is ghecomen u vertroostinghe / de welcke my met blijtschappen op-gheheben heeft / segghende:

3. O mijn Soon wat ist? Wie zijnse die u begheeren te letten oft te hinderen? En wilt niet vreesen / ick sal vooz u mijn Soon sien. Ick leve noch / ende mijn SOON IESVS CHRISTVS u Bzoeder leeft / die aen de rechter-handt des VADERS sit / dien getrouwen oppersten Priester en middelaer / om te biddē vooz u sonden. In hem moet ghy hooghelijck hoopen / want hy is den ghever des levens / ende een vernielder des doodts. Wt my is hy tijtelijck mensch gewozden / ende gheboozen / upt den VADER inder eeuwighept voozt-gebracht / ende alsoo is hy totter salighepdt vooz alle de weerelt ghegeven. Siet van waer dat u comt hoope ende vertroostinghe / ende dooz wien trouwe ende Maria.

triumph.

triumph. Laet IESVS ende MARIA altijt zijn in u memorie / ende ghy en sult niet vreesen die gheschutten des vpants.

4. O alder-goedertierenste MARIA, wat een salighe vpre ghebeurt my als ghy u selven gheweerdight te wesen met mijn ongerust ende gequelt hert. Och oft my mocht ghebeuren eenen langheren tijt om te hooren u troostelijcke woorden / want voorwaer sy ontsteerken ende beweghen my seer / sy raecken ende onderwijsen my van binnen. Saligh zijn u borsten ô Godtelijcke MARIA, die nimmermeer op en houden dat alder-soetste melck der vertroostinge upt te vloeyen. Want overmits de over-vloedighevdt der gratien uw's alder-liefste kints IESV, die ghy in u Maeghdelijck lichaem ghedraghen hebt / soo en rondy niet ghewepgheren pemanden van u begheerende / alsulcke in-ghebooren barmhertighevt / maer ghy doet oock noch gratie dickwils den gheenen die in veel sonden misdoet. O Moeder van de alder-hooghste goedertierenthevt / alder-grootste barmhertighevt ende liefde. O Maghet alle andere Maeghden seer onghelijck / voor alle

menschen

menschen vriendelijcke ende eerweerdigh. O sonderlinghe Moeder des SOONS GODTS van u ghebooren / jae generael Moeder van alle kerstenhevt / ende een peghelijck nae sijn hertelijcke devotie / oock seer hertelijck ende sonderlinghe. O Maghet der Maeghden / Coninghinne des weerelts / een Vrouwe der Engelen / treckt my tot u / op dat ick niet en blijve leghen onder 'tpack der sonden. Stort upt u gratie / gheest my upten Hemel den salighmaerkenden dauwe / op dat ick inder waerhevdt magh ghevoelen dat ghy zijt de Moeder der gratien / ende die open fontevne der barmhertighevdt.

5. Ick ben een Moeder der schoonder liefden / der cuysscher eñ hepliger vreesen / van goedertieren aen-spraerke ende van d'alder soetste vertroostinghe. Daerom als ghy hoort mijnen naem / verheught u upt gantsscher herten / booght u neder-waerts eerweerdighlijck ende groet my geerne. Want als ghy de Moeder eert / soo eerdy den SOON die GODT voor sijn VADER heeft. Want ick ben MARIA de Moeder IESV, ende desen naem sal ick inder eeuwighevdt houden. Maria. Eccl. 24.

den. Maer wat is IESVS? Voorwaer CHRISTVS des levendighen GODTS SOONE. Dit is den Salighmaecker des weerelts/ CONINCK des Hemels ende der aerden / HEER der Enghelen ende Verloſſer der gheloovighen / een Rechter der levender ende der dooden. Hy is de hoope vanden Godtvruchtigen/ vertrooſtingen der devoten/den vreede der ſachtmoedighen / de rijckdomme der armen/ glorie der ootmoedighen / de ſterckheydt der crancken / eenen wegh der verdoolden/ een licht der blinden/ eenen ſtock der creupelen/ een ſalvinghe der dorren / een verlichtinge der verdruckten / een hulpe vanden ghenen die in tribulatie gheſtelt zijn / ende een ſonderlinghe toe-vlucht om alle goet te vercrijgen dat eenigen menſch ſoude moghen behoeven. Looft ende ghebenedijt den SOON met de Moeder/ende ghy ſult bemint zijn vanden VADER. Geeft hem eere ende glorie/ ſoo dickwils als ghy my eenighe eerweerdigheydt thoont. Zijn glorie is mijn blijtſchap/ ende mijnen lof is ſijn
Cant. 1. eere. Stelt my ende IESVM als een teecken op u herte / als een teecken op uwen arm. Daerom ſtaende oft ſit-

tende/

tende/ biddende oft leſende/ ſchrijvende oft werckende / laet dickwils zijn inden mont/ maer altijt inder herten/ IESVS MARIA.

6. Och / Amen. U moeten dienen alle volck / en alle gheſlachten / ende talen / ende alle creatuyren moeten voor u ghebooght worden. Laet den Hemel ſegghen / verblijt u MARIA. Laet de aerde antwoorden: Weeſt gegroet inder eeuwigheyt ende voorder. Laet alle Heyligen t'ſaemen looven uwen heylighen grooten Naem/ ende laet hun verheugen alle devoote herten/voor u/ende voor dat Lammeken CHRISTO IESV uwen SOON onſen HEERE, Amen. Den diſcipel.

Vander danckbaerheydt tot GODT, voor ſijn gaven ende wel-daeden.

Capittel xxv.

DEn naem des HEEREN zy ghebenedijdt inder eeuwigheydt. O mijn HEERE mijn GODT u moet dienen ende behaghen alle wat ick doe/ leeſe ende ſchrijve/alle dat ick dencke/ ſpreecke eñ verſtae/van u moet beginnen/ende door u eñ in u moet vol-eyn- Pſal. 17. 1.

den alle mijn werck. Dat ghy my ghegheven hebt dat selve ontfanght van my/ daer die vloeden upt comen/ daer moeten sy weder-keeren. Nimmermeer en ghevoele ick my beter/ noch soeter smaeck en heb ick/ dan als ick u al t'samen ganschelijck ende oprechtelijck weder-gheve ende op-draghe/ wat dat van my wel ghedaen oft ghedacht wordt. Ick begheere u te danckenô HEERE, maer dandancke ick u alder-best / wanneer ick u t'samen toe-schrijve alle gaven ende ontfanghen weldaden/ ende my selven daer af niet met allen. Wat sal ick quaede ende traghe knecht wederom moghen gheven? Mijnen dienst en is niet met allen/ al waer't saecke dat ick al t'samen volbracht dat ghy my bevolen hebt. Daerom ben ick te niet ghebracht / ende inder waerheyt verPsa. 118. ootmoedight. Het is my goedt dat ghy my verootmoedight hebt/ op dat ghy alleen mocht gherechtveerdight worden / alleen van alle creaturen meught ghepreesen worden / ende op dat nimmermeer dat alder-snootste stof in sijn-selven en gloriere. Nochtans ick en wille hierom niet ophouden/ maer ick begheere metter herten

ende

ende metten monde u te prijsen ende te loven. Twelck al en can ick't niet weerdighlijck ende oprechtelijck volbrenghen / het is nochtans onweerdigh ende onbehoorlijck ganschelijck te swijghen / ende u weldaeden niet te bekennen. O mijn GODT, ghy zijt mijnen lof/ in u is mijnen sanck altijts. Psal. 70.

2. Och die een wepnigh ghevoelen mochte van u glorie / ende wat dattet is in u te glorieren / hoe cleyn soude hy achten alle 'tgene dat schijnt vriendelijck ofte lieffelijck te zijn van de upt-wendighe glorie. Och die eenen goeden smaeck hadde van u wonderlijcke soetigheydt / hoe gheringhe soude hem alle aerdtsche gheneuchte bitter worden. Och hoe vierigh soude hy zijn / die maer een cleyn vonckken van uwer liefden en hadde/ want hy soude alle gheschapen dinghen seer geerne versmaeden/ op dat hy mochte alleen blijven in u heylighe liefde. Voorwaer het soude hem al soet ende licht zijn wat hy om de liefde van u mochte doen oft verdraegen. Och hoe soude hy van blijtschappen op-springhen/ hoe seer soude hy nae u loopen/ ghedachtigh zijnde allen uwe weldaden. Hy en soude niet lievers soecken/

niet ſalighers beſitten/ niet begheer-
lijckers volghen/ dan 'tgheene dat tot
uwer liefden ſoude moghen dienen.
Want lief-hebbende/en ſoude hy ghe-
nen laſt oft ſwaerigheydt ghevoelen/
want de liefde ſoude alle laſten dra-
ghen/ ende alle ſwaerheyt licht maec-
ken. Ende daerom die vanden laſt
haer beclagē/ alſulcke toonē datſe ſeer
cleyn inde liefde zijn. Wt liefden u te
dienen/ ô HEERE, dat is den al-
der-gheneuchelijckſten dienſt / ende
een verlichtinghe oft vertrooſtinghe
des arbeyts. De liefde en ſoeckt haer
eyghen baet oft ghemack niet / ende
ſy en ontſiet niet onghemack ende on-
gherief te lijden / maer ſy ſoeckt in
alle dinghen u te behagen/ ende uwen
goeden wille te volbrenghen.

3. O CHRISTE IESV wat ſoe-
ter dinghen is de liefde tot uwaerts/
hoe wel luydtſe / hoe ſoetelijck comtſe
inden menſch/ hoe ſterckelijck houdtſe
ende bindtſe? Och oft ſy my tot eenen
eeuwighen dienſt verbonde / ghevan-
ghen name/ ende gheheelijck my haer
ſelven onderdaenigh maeckte/ op dat
ick u eyghen ſoude moghen zijn ende
blijven. Want dan ſoude ick alder-
meeſt vry zijn waere ick met u liefde

bevanghen/

bevanghen/ ende van alle eygenſchap
verloſt ende vervreemt. HEERE ick Pſa.118.
ben uwen knecht. Ick ſegghe merc-
kelijck dat ick ben uwen knecht/ want
ghy my wederom ghecocht hebt / als
ick door de ſonde was vercocht. Ick
ben oock ſeer gheerne uwen knecht/
ende ick en ſchaems my niet dat ick u
eyghen toe-behoore. Ick en wille my
ſelven niet toe-behooren/ helpt my dat
ick van alle eygenſchap magh bevrijt
worden. Blaeſt ende ontſteeckt mijn
herte / ende 'tſal vierigh/ puyr/ claer/
ende ſchoon worden/ want u liefde
verdrijft alle ghebreck / ende vernielt
alle ſonde. Houdt ghy den bandt der
liefden / ende mijnen armen dienſt ſal
blijven ſtaen.

4. Nochtans en iſt my niet onbe-
kent/ dat mijnen dienſt u niet en geeft/
maer hy profijteert ende baet my/
iſt ſaecke dat ick doe 'tgheene dat ick
weet u aen-ghenaem te zijn. Och oft
ick dit doen mochte ende niet en ſwe-
ghe / dat ick uyt-ſpraecke / ende niet
en verborghde u wonderlijcke werc-
ken. Want wanneer/ende in wat ma-
nieren ſal ick alle u weldaden mogen
over-dencken/ die ghy my onweerdi-
ghen menſch beweſen hebt: O HEERE,

 groote

groote barmhertigheydt hebdy met my uwen dienaer gheduen/ maer wee my/ ick en hebbe u alsulcken danckbaerheydt niet bewesen/ als ghy aen my verdient hebt. Daerom hebben my pijne ende rouwe des herten bevanghen/ want ick niet voldoen en can soo veele ende soo groote uwe weldaden. Och oft ick ten minsten eens weerdighlijc ende ganscheljck mochte voor alle dese weldaeden danckbaer zijn. Maer wat can uyt my ghecomen daer niet in en is? Want een ydel vat en heeft niet om daer uyt te schencken. Wat sal ick dan doen? Ick moet wat gheben/ want het en is niet gheoorloft voor u ydel te comen/ door dien dat oock alle ondanckbaer mensch u mishaeght.

5. Och oft ick yet hadde inde gantsche weerelt/ dat ick u soude moghen schencken/ ende dat voor uwen oogen aen-genaem waer. O beminde HEERE wat wildy dan hebben? Voorwaer mijnder goederen en behoefdy niet/ waerom eyscht ghy dan van my eenighe ghifte? Niemant en is rijcker dan ghy/ ende noch begheerdy wat van my. Ick wilt al 'tsaemen van u hebben/ ende dat ghy my oock gheheel u

Pſal. 15.

De antwoorde Christi.

selven geeft/ 'tselve is u nut ende profijtelijck/ wildy mijn gratie verdienen. Ick sal u mijn gratie gheven/ ende ghy suit my wederom gratie/ dat is/ danckbaerheyt bewijsen/ ende also sullen wy met malcanderen houden een ghedurighe liefde. Gheeft my u selven/ ende ghy hebbet al ghegheven. O IESV fonteyn van alle goet/ fontepne des levens/ fontepne der gratien/ fontepne der soetigheyt/ fontepne der eenwigher wijsheyt. O alder-goedertierenste/ stort nu in my de gave der Hemelscher gratien/ leert my u altijt dancken/ ende my selven voor al u te gheven. Want dat is het alder-liefste dat ick u soude moghen gheven. Ick ghevoele dit/ ende ick gheve daer toe consent/ my selven u over te gheven/ ontfanght my/ want siet ick ben gheheel voor u/ ende alle dat ick hebbe hoort u toe. In my en is maer een dinck/ 'twelck ick u niet en magh geven. Welck is dat? Mijn sonde die my eygen is/ ende my alleen toe-behoort/ ende daerom en magh ick se u niet wijten. De sonde is mijn/ ende alle ghebreck dat in my magh ghevonden worden/ 'tselve moet ick my selven alleen toe-schrijven/ maer

Den dienaer Christi.

u goethept moet ick/ glorie/ eer/ ende danckbaerhept voor allen u weldaden bewijsen.

6. Doch nu begheere ick te vergaderen om gedachtigh te zijn uwe weldaden upt onspreckelijcke veele alsulcken wepnighe/die alder-meest my beroeren moghen tot devotien/ ende die alle andere te boven gaen. Want allen weldaden t'ondersoecken ende te overpeynsen en vermagh den tijdt niet/ noch het ghedachte eens menschens. Want tghetal uwer weldaden is sonder eynde / de groothepdt gaet mijn verstant te boven / ende de costelijckhepdt en can niet gheweerdeert worden/ u weldaden en moghen niet ghecocht worden / want om niet worden sy ghegheven / ende daerom wort alleen voor de selve danckbaerhept gheeyscht / oft anders vanden ondanckbaeren menschen sullen sy ghenomen worden.

1. De weldaet der schepppingen.

7. Inden eersten dan / soo dancke ick u mijnen HEER mijnen GODT, Schepper van alle creaturē dat ghy my geschapē hebt een redelijc mensch/ ende dat ghy my stellende boven de wercken uwer handen/ my inder zielen nae u beeldt eñ ghelijckenisse ghemaeckt

maeckt hebt. Dit is een groot ende d'eerste beneficie door u goetwillighe goedthept/my bewesen. Want ick en hebbe mijn selven niet gemaeckt/maer ghy hebt my gheschapen/brenghende op dese weerelt door mijn ouders/ die ghy daer inne hebt u laeten dienen. Ende siet ghy hebt my boven alle dinghen die onder den Hemel van u gheschapen zijn beter gheschapen/ een overste over alle beesten der aerden ende voghelen des lochts / want ghy my nae u beeldt gheschapen hebt/ om te begrijpen de eeuwighe wijsheydt/ ende om deelachtigh te zijn des ongheschapen lichts/ ende der onveranderlijcker waerhept. Daerom behoore ick u eeuwighe danckbaerhepdt te thoonen / voor alle dat ick ben / leve ende verstae/begeerende dat alle creaturen t'saemen die inden Hemel ende inder aerden zijn / sullen loven ende groot maecken uwen wonderlijcken Naem/ verheven inder eeuwighepdt. Ick ghebenedije ende loove u ô GODT VADER, HEERE des Hemels ende der aerden / die alle dinghen gheschapen hebt door uwen eenighen SOON inden heylighen Gheest. Wt uwen puyren wijsen wille hebdy alle dingen Pſa. 144.

gheſchapen niet upt eenige noodſaerkelijckheyt / op dat ghy den kinderen der menſchen u machte te kennen gheven ſoudet / ende ſoo hebdy alder-beſt deſe ſienelijcke weerelt dooz u onſienelijcke wijſheydt / die met u inder eenwighheyt geweeſt is / gheozdineert. Laet u loven alle u onderdanige creaturen / die tot den dienſt des menſchelijcken gheſlachts geſchapen zijn. Want dooz u bevelen / ſoo gheeft de locht in bequamen tijden den reghen / ende de aerde bzenght vooztſ veel vzuchten. Sonne ende Mane lichten claerlijck op der aerden. De ſterren lichten des nachts rontſomme in haer ozdinantie. De fonteynen ſpzinghen upt / de rivieren vloeyen / menigerley viſſchen ſwemmen inde wateren. De voghelen des lochts vliegen ende ſinghen / die reeden / hinden ende herten ſpzinghen op de berghen. De ſchapen en alle andere vee ofte beeſten verblijden haer tot een goede weyde / dooz de boſſchen loopen verſcheyde dierē. De weydē zijn groē / de velden groeyen en bloeyen / ende alle houten der boſſchen bzengen voozt tacken ende vzuchten.

Pſa. 135. O GODT dit zijn u wercken / die groote wonderlijcke dinghen doet alleen.

8. De

2. De weldaet der menſchwordinge ende der verloſſinge.

8. De tweede beneficie ny beweſen / is 't myſterie der heyligher incarnatien ende Menſchwozdinghe CHRISTI, 't werck onſer verloſſinge / den pzijs onſer ſalighept / de vzuchte vooz waer uwer paſſien ende uw's doots. O groot werck van getrouwighept / ô werck van alder-hooghſte liefde / alder-diepſte ootmoedighept / ende ſonderlinge patientie. Dit en heeft geen menſch verdient / gheen van alle Enghelen en heeft dat moghen doen. Die Pzopheten hebben dit verwondert / die Apoſtelen hebben dit geſien ende gheleert / de gheloovighe hebben dit ontfanghen / ende de uptverkozene beminnen dit alder-meeſt / ende zijn't ghedachtigh. Deſe weldaet wel overdacht / verweckt de begheerten der menſchen / ſy maeckt de herten bernende / ſy voedt de devotie / ſy verlicht 't verſtant / ſy purgeert de affectie / ſy treckt totten Hemel / ende trecht van der weerelt / ſy lept tot CHRISTVM, ende vereenight de ziel met CHRISTO. Deſe tweede gave gaet d'eerſte te boven / nochtans een iſt dieſe alle beyde ghegheven heeft ende ghedaen / IESVS CHRISTVS ons HEER ons GODT. De gheboozte op der weerelt en ſonde

ny

my niet ghebaet hebben / ten waere dat my de verlossinghe mijns Salighmaeckers gheholpen hadde / die voor my ghegheven heeft den costelijcken schat sijns dierbaers bloedts. Aldus dan is my te hulpe ghecomen de gratie GODTS, die Goddelijcke barmhertighept is groot gheworden / ende de verlossinghe overvloedigh. Want die ghequetste natuyr en mocht niet wederom gheneesen worden / sonder de hulpe des scheppers. O VADER der barmhertigheden. O GODT van alder vertroostinghen / ghy hebt uwen SOON ghelevert ende overghegheven inden doodt / op dat ghy den verwesen knecht soudet verlossen. O wonderlijcke goedtheydt uwer goedertierenthept tot ons / welcke gheen menschelijcke gedachten oft Enghelsche redene en can begrijpen. O alder soetste IESV 't beginsel ende het eynde onser salighept / dit is u alleen bekent / die alleen den ellendighen ende verdoemden mocht te hulpe comen. Want in een alderootmoedighste ende verwozpen gedaente des knechts hebdy den menschen u selven willen verthoonen / ende voor onse sterffelijcke wozmkens door u ontfermhertighe

liefde /

liefde / hebdy seer gheerne de sententie des wreede doots ontfangen. O IESV fontepne der goethepdt ende der goedertierenthept / licht des eeuwighs lichts / eenen spieghel der majestept GODTS sonder smette / onsteerckt mijn herte door de aendachtighept van dit onuptspreeckelijck benefitie / 't welck ghy my ende alle de weerelt hebt willen bewijsen. Het is wel waer / dit benefitie is ghemeyn ende generael / als d'eerste door een pegheljck crachtigh ghenoegh totter saligheyt / maer niet in een pegelijt werckende sijn vrucht / ende dat overmidts het ongheloove / ende de boosheyt der menschen. Maer allen den upt-vercoozen (om wiens wille alle dingen geschapen zijn / ende door u IESV CHRISTE hermaeckt) ist saligh en prosijtelijc. O goede IESV hoe veele groote ende wonderlijcke weldaden hebdy ons in u menschepdt bewesen. Ghy zijt onsen vroeder ende ons vleesch ghewordẽ / op dat wy kinderen GODTS ghereeckent souden worden / ende door u / toe-ganck souden hebben tot den VADER, wiens toornighepdt niemant en was weerdigh te versoenen dan ghy / van wien den VADER selve spreeckt: Dit is Luc. 3.

mijn

Sap. 7.

mijn beminde SOON, in den welcken ick my wel behaeght hebbe. Saligh is alsulcken ziele / die dese Sacramenten ende hooghe Mysterien onser verlossinghen neerstelijck overpeynst / hertelijck beminт / hoochelijck eert / eñ voor allen u weldaden danckt ende looft / ende die meer uwen raedt gheloost / dan haer eyghen verstant. Want om dit mysterie van onser verlossinghe t'ondersoecken ende te gronderen / en is niemant bequaem door sijn-selven / het en wort oock niet verstaen door eenighe menschelijcke wijshept / maer alleen door de vastighept des gheloofs / ende door 'tbeschouwen van een suyver herte van boven verlicht zijnde. Saligh is de gheene die door gratie magh ontfangen / 'twelck de wijsen des weerelts door de natuyr niet en hebben connen bekennen. O IESV wijshept des VADERS, leert my door 'tlicht des gheloofs te verstaen / dit groot ende wonderlijck mysterie uwer hepliger incarnatien ende Menschwordinghe / want hier inne schuylt ende is gheleghen de soetighept van alle onser saligheydt. Hier inne wort ons vertoont u alder-overvloedighste ende meeste liefde / ende

Matt. 17.

hier

hier uyt blijckt de volheydt van u onbegrijpelijcke wijshept. O HEERE laet toch my u dienaer voort-ganck hebben door 'twassen der deughden / ende neerstigheydt der goeder werken. Laet my meer ende meer in dese verholen ghedenckenisse uwer incarnatien met de diepte van uwer hepliger passien gheleert worden / op dat ick gantschelijck tot u binnenste magh ghetrocken worden. Het bewijsen van dese groote liefde ende vriendelijckheydt is voorwaer eenen grooten diepen afgront / ende soo te spreecken / een Goddelijcke zee / door welcke niemant en can ghesswemmen / in de welcke nochtans swemmen ende herswemmen de geestelijcke visschen cleyn ende groot / die ghy ô HEERE ghevanghen hebt binnen het net des gheloofs. Hierom bid ick u / laet toch in mijn memorie alsulcken groote liefde ende soetighept blijven / met alsulcken groote ootmoedighept ende sachtmoedighept / ende laet in alle Sacristie mijns ghebedts ende oeffeninghe mijnder aendachtinghen te ghemoet comen ende gemenght worden altijts wat van 'tmysterie uwer hepliger Menschelijckheydt eñ passien / 'twelck

ick

ick mach offeren GODT den VADER, als het alder-wel-rieckenste wieroock ende alder-soetste balsem / tot eenen reuck des soetigheyts. Laet nu met my spreecken alle de gheene die verlost zyn vanden HEERE, die hy verlost heeft uyt den handen des vyants / eenen sanck des Goddelijcks lofs: Laetse eenen lof-sanck der inwendigher blijdtschappen met danckbaerheydt betalen. Ende laet alle Enghelen staende rontsomme den thzoone GODTS, ter aerden vallen op haer aen-sicht / ende laet hen aen-bidden 't LAM GODTS, 'twelck wegh ghenomen heeft de sonden des weerelts / seggende: Apoc.7. Ô HEERE u behoort toe lof ende eere / benedictie / claerheydt wijsheyt ende danckseggynghe / eere / cracht / sterckheyt ende majestept zy u onsen HEERE ende GODT IESV CHRISTO in de eeuwigheydt der eeuwigheden / Amen.

3. De weldaet der rechtveerdighmakinghe.

9. De derde beneficie niet minder dan de twee eerste / is de gratie der rechtveerdighmaeckinghe / waer mede Ô HEERE ghy my ghenadelijck tot bekeeringhe ende beteringe mijns levens ghetrocken hebt / ghevende berou mijnder sonden / hoope der vergiffenisse /

ghiffenisse / propoost ende op-set wel te doen / ende u inder eeuwighepdt te dienen. Dit aenmerckte claerlijck Paulus, als hy syn Discipulen vermaende / datse niet ondanckbaer en souden zyn deser grooter weldaet / maer op datse ghedachtigh zijnde der Hemelscher gratien / souden neerstigh zijn om vooz desen oppersten roep / weerdighe danck-seggynghe te vergelden. Besiet ô vroeders (spreeckt hy) uwen roep / want GODT niet veel wijse naden vleesch / niet veel machtigen ghroepen en heeft / maer de crancken eñ dwasen der werelt heeft GODT verkoozē / op dat niemant hem beroemē en soude in syn wijsheyt oft machtigheyt. 1.Cor.1. Ick bevinde dit selve in my verbult te zyn. Want als ick versmaet / onmut / ende onbequaem vooz de weerelt gevonden wozde / soo ben ick ô HEERE dooz uwen heyligen roep verlost van de schip-vrekinge des selve weerelts / ende om u te dienen soo hebdy my in't heyligh ghesel-schap der Godtvruchtighen ghestelt. Maer om dat ick niet achterwaerts treden en soude / soo heb ick my selven gewilligh-lijck om u ghedurighlijck te dienen metter ghelosten verbonden. 'Twelck ick vooz waer

niet mijn verdiensten toe en schrijve/ maer u Goddelijcke voorsichtigheyt. Waer af (alst wel behoort) ick u hoochelijck love ende ghebenedije/ want u believt heeft my voor u gratie te roepen / my daer mede ghevende eenen goeden wille/ ende van my tpack der sonden afnemende. Ghy hebt my oock u soet jock onderdanigh ghemaeckt/ versachtende mijn herte met de costelijcke salvinge uw's geests/ den welcken de werelt niet en kent/niet en siet/ ende niet en verstaet. O ghenadighe HEERE bewaert desen wille / daeren-boven vermeerdert de gaven der gratien in my / alsoo langhe als ick ben in dit sterfelijck licht. Ick ghevoele dat desen roep een groote weldaet is / de welcke een peghelijck niet ghegheven en wordt / maer alleen die dat bereet is van den VADER.

Rom. 9. Want het en is niet des gheens die dat wilt ende daerom loopt/maer des ontfermenden GODTS, op dat alle mont ydelheyt spreckende/ magh ghestopt worden/ ende alle mensch u subjeckt zy / ende gheen vleesch en gloriere in u teghenwoordigheydt / ende niemant sijn-selven pet toe en schrijve van sijn eyghen verdiensten / oft

goede

goede wercken. Want ô HEERE hadet u believt met my te doen nae de rechtveerdigheydt / ick soude nu al ghereeckent zijn met den gheenen die inder hellen zijn. Maer ô HEERE u goedertierenheyt heeft my ghespaert/ ende ghy hebt my gegeven een plaetse der versoeninghen / op dat ick niet en soude ghelijck worden den soone der eewigher verdoemenissen. Hierom ben ick ghehouden voor alsulcken grooten beneficie/ groote danckbaerheyt te thoonen / om u te loven tot alle tijden mijns levens. Och oft ick voor allen uwen weldaden met weerdighe woorden ende wercken / uwer goetheyt vermochte/ sulck een vergelden. Ick bid u ô alder-barmhertighste GODT, wilt toch voor alle mijn danck-segghinghe / ontfanghen mijnen schamelen dienst / waer mede ick uyt liefden u begheere ende moet dienen / op dat mijnen dienst in sijn beginsel/ ende in sijn eynde / magh gheschieden nae u Goddelijcke believte/ ende tot uwer eeren. En laet nimmermeer mijn herte af-ghekeert worden van u liefde / maer laet ziel ende lichaem t'samen sterck wesen ende altijt ghedurigh zijn in uwen H. Dienst.

Alsoo langhe als de ziele in mijn lichaem sal zijn / alsoo langhe als ick mijn sinnen magh ghebruycken / ende verstant hebbe om uwer ghedachtigh te zijn / soo en moet nimmermeer uwen Goddelijcken lof verswegen worden in mijnen mondt / ende de overvloedighept uwer weldaden / en moet nimmermeer schepden upt mijnder herten. Maer ist saecke dat ick uwen dienaer langhen tijt ende veel jaeren noch leve / al waert ock hondert oft duysent Jaren / ick en sal nochtans door u Goddelijcke hulpe niet verslaut oft verslaghen worden / om myt'ontsien in alle ootmoedighepdt ende onderdanighepdt u te dienen / maer alsoo devootelijck ende ghewilligh-lijck sal ick u in alles dienen / ghelijck ick dede ter selver upzen ende daghe / wanneer alder-eerst mijn herte vermaeckt ende versterckt was / om met een suyver ziele ende met eenen sterckten moet u alleen mijn HEERE te volghen. Noch eenighe cranckheydt oft teghenspoet overcomende / en sal dit propoost ende op-set niet moghen beletten oft wederstaen: maer ghelijckerwijs ick nu ghevoele by my selven / ende mijn HEERE van my hoort

hoort dat ick voor my neme / alsoo sal ick ock door u Goddelijcke hulpe 't selve vol-brengen / dat eens upt mijnen mont gecomen is. Maer ist saecke dat desen wille door eenighe brooshept oft eenigh misdaet ghebroocken wort (want gheen mensch also rechtveerdigh op der aerden is / die leeft ende niet en sondight) noch en sal ick niet wantrouwigh zijn / noch ick en sal u niet verlaten / maer ick sal terstondt de knyen mijns herten door u buyghen met sterck berouw ende overvloedighe tranen / mijn droevighe ende ghequetste constientie uwer goedertierenthept presenterende / om deselve te gheneesen met de medecijne uwer Goddelijcker gratien / ende om mijn propoost veel vaster te binden dan te voozen gestelt was. Het en sal my niet verdrieten dat ick wat goets begonst hebbe / jae ick sal u daer af dancken / want ick dat selve van u eens hebbe ontfanghen / dat ick daer inne gheconsenteert hebbe om u eenwelijck te dienen. Ick weet wel ô barmhertighe ende almachtige HEERE dat ghy die my van niet ghestapen hebt / ende van 't beginsel den val ende cranckhept des menschens voor- Eccle. 7.

sien hebt/ machtigh zyt alle myn misdaet ghenadelyck te vergheven/ alle myn versupmde wercken te vernieuwen ende te verhalen/ alle verlooren wercken my te restitueren oft wederom te keeren/ alle quetsuyren te gheneesen/ alle onsuyverheyt te reynigen/ alle duysterheden te verlichten/ alle dat op-geblasen eñ hooghmoedigh is te booghen/ dat upt-ghеblasen is wederom t'ontsteecken/ dat ghebroocken is wederom te maecken oft te timmeren/ de versupmde wercken wederom te verhalen/ 'tquaet te corrigeeren/ dat oneffen is te effenen/ de curieusheyt te bedwinghen/ woeste ende verstroyde dingen wederom te vergaderen/ onghеschickte dingen wel schickende/ ende ghy HEERE zyt machtigh ghenoegh allen den staet myns herten ten besten te keeren/ alsoo dat ick nu niet en ghebreecke aen d'eerste propoost/ maer dat oock alle oorsake des quaets my (die voor u ootmoedelyck ter aerden legghe) mede wercke ten besten. Dits de veranderinghe des rechterhants vanden alder-hoogsten/ dits de Hemelsche visitatie/ dits de menighfuldighe gave der goedertierenthеydt GODTS.

Psal. 76.

10. Ontfanght

10. Ontfanght oock ô HEERE in stede van myn danckbaerheyt die ick u schuldigh ben voor allen u weldaeden/ allen dien devoten dienst der heyligher Kercken met eenen eendrachtighen lof-sanck van alle dat hemelsche heyr. Voortaen alle heyligen die van 'tbeginsel des weerelts door u Goddelycke gratie verlicht/ ende gheroepen zyn/ ende alle gheloovighe ende Kerstene menschen/ onder alle volck/ gheslachte/ tale/ ende natie/ die als heden zyn/ ende voor ons hebben gheweest/ ende nae ons wesen sullen/ moeten t'saemen eeren ende loven uwen alder soetsten ende alder-glorieusten Naem/ die boven alle naemen ghebenedyt is inder eeuwigheydt. Laetse wederom al t'samen upt spreken ende vernieuwē met groote blytschappe allen lof uwen Goddelycken Naem toe-behoorende/ soo dickwils ende menighfuldelyck als den Hemel sterren heeft/ als de zee visschen heeft/ als d'aerde gras heeft/ ende als de Bybele letteren oft stipkens heeft. Ende na dat sy dit al t'samen voor my ghedaen hebben/ eñ voor my ootmoedelyck gesproocken hebben/ dan sal ick noch voor u belyden dat den onspreec-

kelijcken lof uw's Goddelijcke naems noch niet voldaen en is / den welcken Naem ick met alle mijn crachten begheere te loven ende te verheffen totter tijdt toe dat ick come tot die Hemelsche lof-sanghen/ waer toe dat nu de stemmen der sterffelijcker menschen niet en connen gheraecken.

11. O mijn ziele ghy siet nu de menighfuldighept ende costelijckheyt der beneficien ende weldaeden uw's Scheppers en verlossers uw's HEEREN ende uw's GODTS, wiens goetheydt niet en vermagh te vergelden eenighe creatuyre tot lof ende glorie sijns gebenedijden eenwigen Naems gheschapen. Maer ghy ô HEERE en behoeft niemants glorie/want ghy u selven alleen ghenoeghsaem zijt. O glorie zijt ghy selve/ghy die zijt. Siet mijn ziele overmidts die menighfuldighept der beneficien ende weldaden GODTS, soo en heb ickse niet alle voor oogben connen gebrengen/ maer upt een groote menighte heb ick vercoren dese drie costelijcke gaven/ghelijckerwijs de drie Coningen gedaen hebben / als sy wilden CHRISTO offerhande doen / onder welcke drie by-nae alle d'andere hebbe willen beschrijven.

schrijven. Want alle weldaet / oft sy is der naturen oft der gratien / oft van sonderlinghe excellentie / watter anders is 'tselve magh wel tot eenighe van desen drijen ghebracht worden. Jn't scheppen banden menschen/ soo hebdy 'tbeneficie der naturen: in de verlossinghe een seer excellente beneficie / ende inde rechtveerdighmakinghe / aensiet de gave der gratien. Voor welcke al t'samen elck bysonder zy u ô heylighe Drievuldigheydt een ghelijcke Godthept glorie / lof / ende eere / voor alle tijden / ende nu/ ende inder eenwighheydt/ Amen.

Het eynde van de Alleen-spraecke der Zielen.

d'Inhoudt
DER
CAPITTELEN
van dit Boecxken.

CAPITTEL I.

VAn die begeerte der Godtsoeckender zielen. *pagina 1.*

CAPIT. II.

Van dat ſtrenge oordeel GODTS. *pag. 8.*

CAP. III.

Van het leetweſen en beſchreyen der ſonden. *pag. 10.*

CAP. IIII.

Van "tbeclaghen des tijtds ende der verſuymeniſſen. *pag. 14.*

CAPIT. V.

Van die corthèyt ende catijvigheydt

heydt van desen teghenwoordighen leven. *pag. 17.*

CAP. VI.

Van 'tverlanghen totten eeuwighen leven. *pag. 21.*

CAP. VII.

Van het wenschen om een goede doodt. *pag. 25.*

CAPIT. VIII.

Vanden gheenen die der weerelt is ghestorven, wiens leven is in CHRISTO. *pag. 30.*

CAP. IX.

Van 'tvertreck ende verre-worden vander creatuyren. *pag. 35.*

CAPIT. X.

Van 'tverſmaden van allen aertschen troost. *pag. 38.*

CAP. XI.
Van de groote ſoetigheydt ende vertrooſtinghe in GODT. *pag.* 43.

CAP. XII.
Van dat opperſte ende eenigh goet te ſoecken. *pag.* 49.

CAP. XIII.
Van het vereenighen der Zielen met GODT, ende van't ontrecken der gratien. *pag.* 56.

CAP. XIIII.
Vander droeffeniſſe der Zielen door 'tderven der gratien van haeren alder-lieſſten. *pag.* 62.

CAPIT. XV.
Van het onderſoecken over den beminden, ende vande gaven ſijnder gratien. *pag.* 65.

CAP. XVI.
Van die goedertieren beſcher-

mingh des beminden, ende 'tverdragen der zielen. *pag.* 72.

CAP. XVII.

Vander antwoorden des beminden, ende wat de oorſaecke is van ſijn vertreck. *pag.* 81.

CAP. XVIII.

Van het betrouwen op der Goddelijcker barmhertigheydt. *pag.* 89.

CAP. XIX.

Vander begheerten om GODT te ghenieten. *pag.* 94.

CAP. XX.

Van't verſuchten der zielen, overmidts het uyt-ſtellen der eeuwigher glorien. *pag.* 98.

CAPIT. XXI.

Vander gedenckeniſſen des Hemelſchen Vaderlants. *pag.* 103.

0134894g/Eac

d'Inhoudt der Capittelen.

CAP. XXII.

Vanden toe-ganck totten heyli-ghen der heylighen IESVM CHRISTVM, den CONINCK der Enghelen. *pag. 108.*

CAP. XXIII.

Vanden Voort-ganck tot de glo-rieuſe MAGHET te groeten. *pag. 113.*

CAP. XXIIII.

Vander vertrooſtinghen der ſel-ver goedertierenſte Moeder ende Maghet MARIA. *pag. 119.*

CAPITTEL. XXV.

Vander dancbaerheyt tot GODT, voor ſijn gaeven ende welda-den. *pag. 123.*

FINIS.

KUNSTHISTORISCH INSTITUUT
DER RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
AFDELING ICONOLOGIE